

Boer&Tuinder

Thema februari *Digitalisering*

Kevin Vandevelde

“De juiste keuzes
maken met
de juiste tools”

DOSSIER
“Hoe digitaal zijn
onze boeren en tuinders?”

 **BOEREN
BOND**

1 op 5

landbouwers
heeft een robot
op zijn bedrijf

125 jaar Arvesta 125 jaar vertrouwen

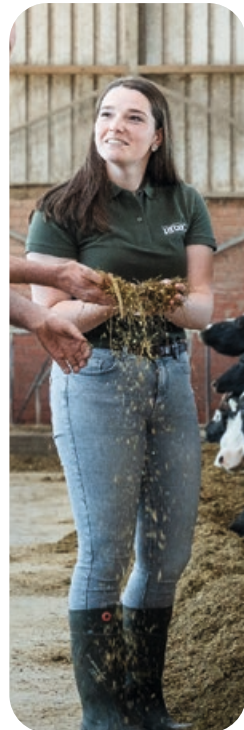
Trots op ons verleden. Klaar voor de toekomst.

Bij Arvesta bouwen we al 125 jaar mee aan een rendabele en duurzame toekomst van de landbouw. Dat is alleen mogelijk dankzij het vertrouwen van u, onze boeren, tuinders, klanten en partners.

Met 40 sterke merken en 2.300 experts staan we elke dag voor u klaar – van innovatief diervoeder tot high-tech precisielandbouw, onze unieke winkels en advies op het veld.

From Field to Future

www.arvesta.eu

CELEBRATING

125

YEARS

OP DE BRES | Lode Ceyssens, voorzitter Boerenbond

Meer dan Mercosur

De landbouwsector was het nieuwe jaar nog maar net begonnen, of was al alomtegenwoordig in het nieuws. Landbouwers kregen terecht waardering omdat ze wegen, parkings en fietspaden sneeuw- en ijsvrij hielpen maken. Maar tegelijk bleef het Mercosur-handelsakkoord de gemoederen beroeren.

De Vlaamse, Belgische en Europese landbouw – en dus ook onze lokale voedselvoorziening – staan onder ongeziene druk. Na onze grote betoging in Brussel trokken we op 20 januari met meer dan honderd leden van Boerenbond, Groene Kring en Ferm voor agrarissen naar Straatsburg om er samen met Copa-Cogeca actie te voeren. Een week eerder bezochten we verschillende Vlaamse Europarlementsleden met een symbolisch laatste bord Belgische kost.

Want wat staat er echt op het spel? Voedselzekerheid, eerlijke concurrentie en een leefbare landbouw. Die druk is er niet alleen door het Mercosur-handelsakkoord, maar ook door de slechte, blokkerende Europese regelgeving.

Het Mercosur-akkoord is door het parlement inmiddels verwezen naar het Europees Hof van Justitie. Dat is alvast een stap in de goede richting, maar het is essentieel dat de Europese Unie de problemen met de Europese Habitatrichtlijn, de Kaderrichtlijn Water, de Nitraatrichtlijn en de Natuurherstelwet ook eindelijk oplost. Het zijn deze richtlijnen die vandaag vergunningen blokkeren. Investerings in emissiereductie, energie-efficiëntie of stalmodernisering worden daardoor gefnuikt, maar het zijn precies die verbeteringen die men zelf van landbouwers verwacht.

Na onze actie in december beloofde men de problemen met de Europese milieuwetgeving aan te pakken. We rekenen nu op een snelle en performante aanpak van deze belofte. Vandaag verliezen bedrijven in alle sectoren juridische zekerheid. Het Europees Parlement heeft hierin een actieve rol te spelen, net zoals de federale en Vlaamse regering. Tijdens en na onze actie in Straatsburg brachten we deze boodschap aan een aantal Vlaamse Europarlementsleden. Daarna mochten we, samen met drie andere Europese landbouworganisaties, met dezelfde boodschap op de koffie bij Manfred Weber, voorzitter van de EVP en fractieleider van de grootste fractie in het Europees Parlement. De concurrentiekracht van onze landbouwers versterken is een gedeelde verantwoordelijkheid.

Onze landbouwers verdienen rechtszekerheid en een beleid dat hun inzet erkent, niet afremt.

voorzitter@boerenbond.be

Volg Lode Ceyssens op Facebook of Instagram

Sneeuwruimen • 6 januari

De eerste sneeuw zorgde voor gladde wegen. Gelukkig hielpen de boeren de gemeentelijke diensten om samen de wegen sneeuwvrij te krijgen en te houden.

Friet met stoofvlees • 7 januari

Om de gevolgen van het oneerlijke Mercosur-handelsakkoord tastbaar te maken, gingen we langs bij verschillende Europese parlementairen om hen het laatste bord lekkere Belgische kost voor te schotelen.

Straatsburg • 20 januari

Samen met Ferm voor agrarissen en Groene Kring lieten we onze stem horen aan het Europees Parlement tegen het Mercosur-akkoord.

“Voedselzekerheid, eerlijke concurrentie en een leefbare landbouw staan op het spel.”

Thema februari | Digitalisering

- 10 1 op 5 landbouwers heeft een robot
- 12 Precisietechnologie en automatisering zijn ingeburgerd
- 16 “De juiste tools vinden, om de juiste keuzes te maken”
- 22 Apps die je werk makkelijker maken
- 24 Tracy als toekomstbestendige motor achter transparant Belgisch varkensvlees
- 26 “We willen de landbouwer zo veel mogelijk ontzorgen”
- 28 “SMAG kan administratie efficiënter maken”
- 30 Wat betekent datadelen voor land- en tuinbouwers?
- 32 Interview met Jürgen Vangeyte en Simon Cool van ILVO
- 36 Robotisering tuinbouwsector vraagt nog veel mensenwerk
- 38 Nationale Proeftuin Precisie Landbouw
- 40 Waarom digitale tools jouw bedrijf sterker maken

De markt | Februari

- 46 Barometer toont dalende trend in varkenssector

Veeteelt

- 48 Wat is Veekompas?
- 52 Hoe krijg je mycoplasma onder controle?
- 54 Een nieuwe kijk op kalverhouderij?
- 56 Griep en PRRS vormen een dubbele uitdaging voor varkensbedrijven

- 58 Vermeerderingssector is een onmisbare schakel in de productie

Akkerbouw

- 60 Hopsector bouwt aan een veerkrachtige en duurzame teelt

Tuinbouw

- 62 Sleutel tot 24% emissiereductie tegen 2030

- 64 Belgisch fruit onder druk, maar met duidelijke groeikansen

Sierteelt

- 66 Tuinaanleggers met certificaat
- 69 Vraag advies aan onze experts

Dossier: Beleidsplan Ruimte

- 70 “Nood aan een duidelijk en stabiel beleid”
- 71 Nog werk aan BRV

Innovatie

- 74 't Hoppecruyt heeft plannen voor nieuwe oogstmachine

Mechanisatie

- 80 Efficiënt voeren met een hart voor de koe

- 84 Asperges rechten de rug

De mens achter de boer

- 86 An Houben runt een B&B

In beweging

- 88 Hoe de landbouw licht brengt tijdens donkere dagen
- 90 Uitdagingen en aanpak in de strijd tegen everzwijnen
- 92 Inzoomen op lokaal nieuws

Boerenbond vormt

- 94 Behaal je rijbewijs G

Over de grens

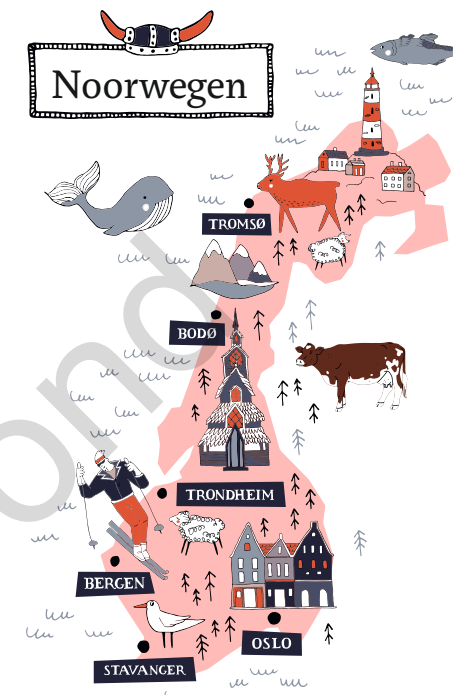
- 96 Noorse landbouw-politiek zit op ander spoor

Ledenvoordelen

- 102 Vergroot je kennis met onze ledenvoordelen

Terugblik

- 97 De computer
- 106 Kalender

“Computers worden slimmer en slimmer, maar ze werken niet met dezelfde passie als wij”,

benadrukt Kevin Vandeveldte die in de technische adviesraad tomaat van Agrotopia zit. Lees p. 18.

Blik op de maand

Editoriaal van Sandra Michiels, hoofdredacteur Boer&Tuinder

Alles gaat razendsnel

Digitalisering is allang geen experiment meer op Vlaamse landbouwbedrijven. Uit onze bevraging bij 500 leden blijkt dat **drie op vier** vandaag al één of meerdere digitale tools inzetten in de bedrijfsvoering. Automatische klimaatsturing is het meest ingeburgerd, en **één op vijf** landbouwers werkt al met een robot. Ook precisietechnologie wint terrein: **40%** gebruikt ze bij zaaien of planten, ziektebestrijding en bemesting.

Die cijfers tonen hoe ook onze sector in een versnelling zit. Slimmer omgaan met water, meststoffen en gewasbescherming kan verspilling beperken én het bedrijfsresultaat ondersteunen. Camera's en sensoren zijn steeds vaker een extra paar ogen zijn op het erf: ze kunnen signaleren wanneer dieren stress vertonen, kreupel lopen of wanneer er risico's ontstaan in de stal.

Toch zijn er nog kanttekeningen te maken. De nieuwe technologie vraagt ook nieuwe inspanningen van de landbouwer: apps leren kennen, info ingeven ... Het vraagt nieuwe kennis en tijd om je in te werken.

Waar bijna iedereen online marktinformatie raadpleegt, is er nog onzekerheid en wantrouwen over het delen van gegevens. Wie data aanlevert, wil controle houden, duidelijke afspraken over gebruik en vooral systemen die samenwerken.

Digitalisering biedt duidelijke kansen, maar ze werkt pas écht als ze de landbouwer vooruithelpt: praktisch, betrouwbaar en met heldere afspraken over data. Daarom blijven we inzetten op kennisdeling, begeleiding en overleg met beleid en sectorpartners, zodat tools beter op elkaar aansluiten en jij zelf aan het stuur blijft.

Het Europese stikstofprobleem deint uit als een olievlek

De Raad van State heeft de vergunning voor een biomassacentrale van Bee Green in Visé vernietigd omwille van de stikstof die het zou uitstoten op waardevolle natuur in Wallonië, Vlaanderen en Nederland.

Ook Wallonië heeft dus nu zijn stikstofarrest. Volgens Boerenbond bevestigt dit arrest wat ze al zo lang zeggen: "De stikstofarresten in Vlaanderen en Nederland zijn maar voorbeelden van een latent Europees probleem. Ondertussen is er de juridische aanpak van derogatie in Ierland en nu ook een arrest in Wallonië."

De stikstofknoop is als een olievlek die steeds maar verder uitdeint binnen Europa. Het is hoog tijd om het probleem eindelijk Europees aan te pakken en werk te maken van deblokkerend beleid, niet alleen in het belang is van landbouw, maar zelfs van de hele Europese economie.

Boerenbond blijft bij de Vlaamse en Europese beleidsmakers aandringen op een totaal andere aanpak. Onze bedrijven moeten verder kunnen ontwikkelen en verduurzamen en dus moet het Europees kader worden aangepast.

© BELGA-IMAGE / NICOLAS MAETERLINCK

Week van het witloof

Van 1 tot en met 7 februari voert VLAM campagne rond onze Belgische trots: witloof.

Wist je dat ...

- ... witloof qua productie de derde grootste groente is op de Belgische veilingen, na tomaat en komkommer?
- ... witloof een teelt heeft in twee fases? Eerst moet je een witloofwortel kweken om er vervolgens witloof uit te kunnen laten groeien. Dubbele kosten en dubbel risico.
- ... uit één witloofwortel maar één witloofkrop groeit?
- ... het water dat gebruikt wordt om witloof te telen 100% hergebruikt wordt?
- ... je van witloof een strak kontje krijgt? Witloof zit vol vitamine C en kalium, wat een vochtafdrijvende werking heeft waardoor je huid strakker wordt.
- ... witloofrolletjes in hesp- en kaassaus net verkozen is tot Liefelingskost van de Vlaming?
- ... Brussels grondwitloof een officiële Europese bescherming heeft? Het wordt geteeld in een beperkte regio rond Brussel, Vlaams-Brabant en aangrenzende zones. De teler moet gebruikmaken van zaadvaste rassen die zelf geselecteerd en vermeerderd zijn, hybridezaad is niet toegestaan en de wortels worden onder dekgrond ingetafeld en volledig afgedekt tijdens de forcering. Brabants grondwitloof heeft dan weer een Vlaams streeklabel met meer ruimte voor variatie in zaadkeuze: telers mogen ook zaden van derden gebruiken, en de streek is ruimer. ■

Je kan grondwitloof herkennen aan deze sticker op de verpakking

Mercosur-handelsakkoord naar Hof van Justitie

Ondanks aanhoudend protest wil de Europese Commissie doordrukken met het felbesproken Mercosur-handelsakkoord. Boerenbond heeft de voorbije jaren de Europese beleidsmakers herhaaldelijk gewezen op de oneerlijke gevolgen. Dat heeft er uiteindelijk toe geleid dat België zich heeft onthouden bij de stemming. Intussen is het akkoord wel ondertekend, maar heeft het Europees Parlement beslist het naar het Hof van Justitie te verwijzen. De definitieve stemming krijgt dus wat uitstel.

Onze bezorgdheden zijn duidelijk goed doorgedrongen bij de meerderheid van de leden van het Europees Parlement. Het is goed dat er fundamentele vragen worden gesteld over zowel de procedure als de inhoud en het ongelijke speelveld van het handelsakkoord. Het is nu aan het Hof om te oordelen. Het is koffiedik kijken hoe dit zal uitdraaien. Intussen blijft Boerenbond zich verzetten tegen de oneerlijkheid van het akkoord, maar ook tegen blokkerend Europees beleid dat in Vlaanderen onze bedrijven op slot zet, én tegen de vermindering van het budget voor het Europees landbouwbeleid.

Na afloop van de betoging gingen Boerenbond en drie andere landbouworganisaties in gesprek met de Europarlementsleden en voorzitter van de Europese volkspartij en fractievoorzitter Manfred Weber.

Actie in Straatsburg

Vanuit verschillende Europese landen betoogden op 20 januari duizenden landbouwers in Straatsburg tegen de goedkeuring van het Mercosur-handelsakkoord. Ook Boerenbond was van de partij. Meer dan 100 boeren vertrokken in het holst van de nacht met bussen om in het hart van de Europese politiek een duidelijk signaal te geven. Uit de omgeving van Leuven maakten zelfs een aantal tractoren de rit naar Straatsburg.

Na afloop van de betoging gingen Boerenbond en drie andere landbouworganisaties in gesprek met de Europarlementsleden en voorzitter van de Europese Volkspartij en fractievoorzitter Manfred Weber om onze verzuchtingen nog eens duidelijk te maken.

Na de grote acties in Brussel en Straatsburg belooft Europa alvast een analyse en aanpak van de problemen met Europese milieuwetgeving voor wat betreft de Habitatrictlijn, de Kaderrichtlijn Water, de Natuurherstelwet en een evaluatie van de Nitraatrichtlijn. Het is deze Europese wetgeving die aan de basis ligt van de vergunningenproblematiek in Vlaanderen. ■

Gerrit Budts

Inspanningen van telers leveren resultaat op in drinkwaterwingebied

Slakkenkorrels op basis van metaldehyde zorgden de afgelopen jaren regelmatig voor tijdelijke innamestops in de waterproductiecentra van De Blankaart, Dikkebus en Zillebeke. Dankzij nieuwe maatregelen en extra inspanningen van de telers waren er in het najaar van 2025 geen grote problemen meer.

Onderzoek toont aan dat ijzer (pyro)fosfaat even doeltreffend is tegen slakken, maar het aantal toegelaten toepassingen is beperkt. In 2025 bood een 120-dagenregeling hiervoor een oplossing. Ook in de komende jaren blijft zo'n tijdelijke erkenning nodig. Omdat ijzer (pyro)fosfaat duurder is, krijgen telers financiële steun via Water+Land+Schap en of Ingro, en biedt de provincie West-Vlaanderen ondersteuning voor het aanpassen van strooiapparatuur in de betrokken regio.

Door deze inspanningen waren er in 2025 veel minder overschrijdingen van metaldehyde. De piekmaanden oktober en november verliepen zonder problemen; in december waren er slechts twee beperkte overschrijdingen. Ook in 2026 wordt ingezet op alternatieven maar een ruimere erkenning van ijzer (pyro)fosfaat is essentieel om metaldehyde verder af te bouwen. Ook andere middelen, zoals het najaarsherbicide chloortoluron veroorzaken nog overschrijdingen in waterwingebieden.

In overleg met alle partners willen we verder inzetten op het terugdringen van de aanwezigheid van gewasbeschermingsmiddelen in oppervlaktewater om de drinkwaterwinning te beschermen. ■

Karolien Cools, sectorconsulent en
Fien Vandekerchove, adviseur

Antwerpen plukt de lente vroeg

Aan het Antwerpse Operaplein kleurde het half januari opvallend vrolijk: voorbijgangers mochten er gratis een boekje samenstellen uit maar liefst 100.000 Vlaamse tulpen. Ruim 7100 bezoekers trokken huiswaarts met een bos van 15 stelen — en dankzij het zachte winterweer ook met een vleugje lentegevoel.

De actie werd georganiseerd door VLAM en de Vlaamse sierteeltsector. Om 13 uur gaven VLAM-CEO Filip Fontaine en Charlotte Sieben, actrice, radiopresentatrice en meter van de actie, het feestelijke startschot. "Ik herinner me nog de eerste keer dat ik bloemen kreeg. Ik was zó blij ... Dat is wat bloemen doen", vertelde Sieben. Ook Fontaine benadrukte de kracht van bloemen: "De pluktuin laat zien wat bloemen teweegbrengen. Ze fleuren de stad op, maar vooral de mensen erin." Tegen 16 uur waren alle tulpen de deur uit. De Antwerpse pluktuin groeit zo uit tot een vaste wintertraditie. Wie het lentegevoel in huis wil halen, vindt de komende weken volop Vlaamse tulpen en andere voorjaarsbloeiers bij de lokale bloemist. ■

Arthur De Graef

LUNCH DATE 6&7

Webinar 5 februari,
12.30 – 13.30 uur

Hoe PAS-maatregelen aanvragen en toepassen?

PAS-cel van Boerenbond

In deze lunchdate bespreken we de PAS-maatregelen en de aandachtspunten bij een controle. Wat zegt de PAS-fiche dat je in orde moet hebben bij een controle. Je komt ook te weten hoe je de AER-maatregelen moet melden in de Mestbankaangifte van 2026. We overlopen de VLIF-mogelijkheden voor ammoniak reducerende maatregelen. En tot slot overlopen we waar je terecht kan voor PAS-advies.

Webinar 19 februari,
12.30 – 13.30 uur

Wat doet AI in de landbouw?

Robby Cloesen,

Consulent Digitale Innovatie Landbouw
bij Boerenbond

Digitalisering en AI veranderen vandaag al de land- en tuinbouw, met toepassingen zoals drones, robots, slimme irrigatie en datagedreven beslissingen. Tijdens deze lunchdate leer je wat artificiële intelligentie écht is, welke invloed het kan hebben op jouw beroep en krijg je praktijkvoorbeelden en tips rond cybersecurity en Europese regelgeving. Tot slot ontdek je hoe VLIF-subsidies en ecoregelingen digitalisering betaalbaarder maken.

Schrijf je in via
[www.boerenbond.be/
lunchdate](http://www.boerenbond.be/lunchdate)

 **BOEREN
BOND**
vormt

 **SERENADE®
SOIL ACTIV**

Supercharge

je bodem tegen bodem-
ziekten **Rhizoctonia** en
ZilverSchurft!

- Bescherming tegen bodemziekten door wortelkolonisatie
- Meer netto opbrengst, hogere kwaliteit; betere schil, minder verliezen
- Zeer rendabel in aardappelen voor friet, versmarkt, chips en pootgoedteelt

Gedep. merk Bayer: Serenade® Erk. nr.: 30411P/B. Gebruik GBM veilig. Lees vóór gebruik eerst het etiket en de productinformatie. Voor gevaarzinnen en symbolen, raadpleeg www.fytoweb.be - www.cropscience.bayer.be

1 op 5 landbouwers heeft een robot

Digitalisering is allang geen ver-van-mijn-bedshow meer. Ook in de land- en tuinbouw duiken steeds meer digitale toepassingen op, van bedrijfsadministratie tot precisielandbouw en robotica. Maar hoever staan we vandaag echt? Welke tools worden het meest gebruikt? Waar liggen de grootste noden en kansen?

Precisietechnologie en automatisering zijn ingeburgerd

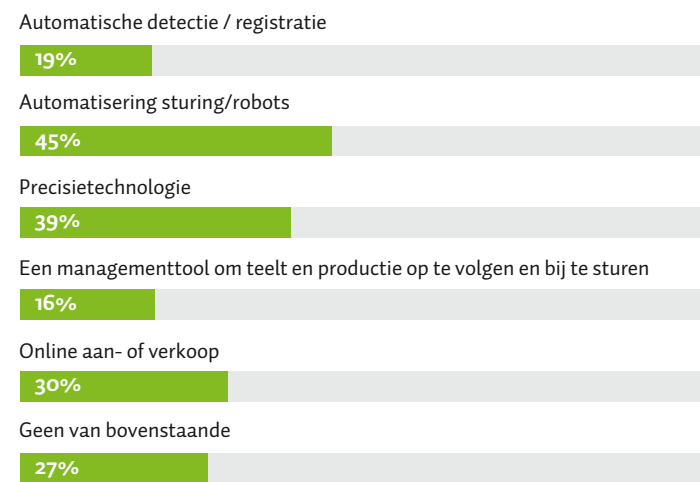
Om de huidige situatie in de landbouw scherp in beeld te krijgen, bevroegen we een representatief panel van 500 Vlaamse landbouwers. Hun antwoorden geven een duidelijk beeld van de digitale realiteit op het erf én van de belangrijkste noden en uitdagingen.

In drie vierde van de bedrijven gebruikt men al een of meerdere digitale tools in de bedrijfsvoering. Automatisatietoepassingen zijn best ingeburgerd. Het meest gebruikt is automatische klimaatsturing. Die wordt ingezet in een derde van alle bedrijven. Robots zijn geen sciencefiction meer, een op vijf van onze landbouwers maakt er dankbaar gebruik van. Ze worden gebruikt voor verschillende toepassingen: om te melken, te voederen en de vloer proper te houden. In plantaardige sectoren wordt onder meer onkruid bestreden via robots. Binnen automatisering wordt ziekte-detectie het minst toegepast: slechts 8% van de bedrijven die inzetten op automatisering gebruikt deze technologie.

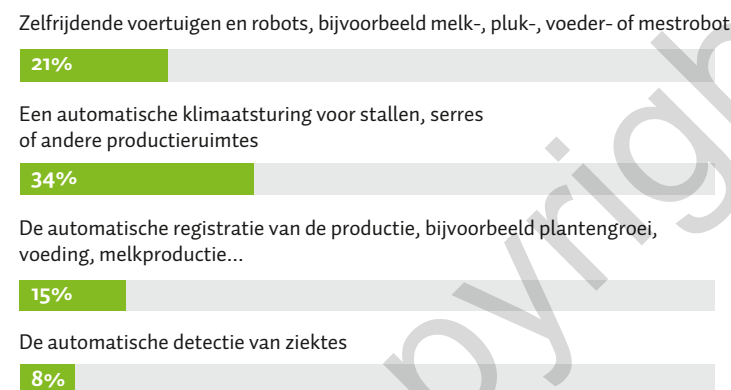
Ook precisietechnologie is sterk ingeburgerd: 40% van de bedrijven gebruikt het voor zaaien of planten (27%), ziektebestrijding (22%) en bemesting (18%).

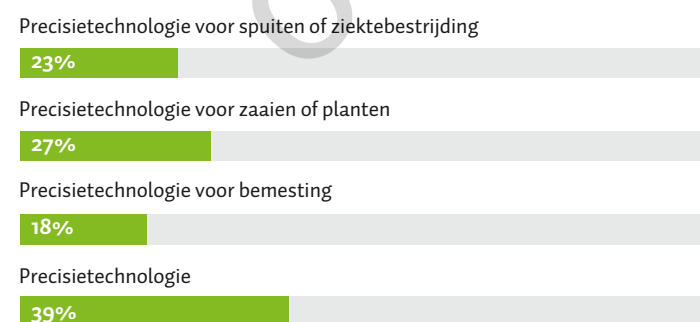
Hoe pas je digitalisering toe op je bedrijf?

Welke automatisatie pas je toe?

Welke precisietechnologie pas je toe?

Dit vind jij hiervan

Digitalisering heeft enorm veel potentieel om de administratieve last binnen de land- en tuinbouw te verminderen. Denk hierbij aan een dashboardomgeving waar we alles zouden kunnen registreren van bemesting en fyto en dergelijke, waar we dan actief mee aan de slag kunnen om bij te sturen en ook te kunnen rapporteren naar de overheid. Belangrijke kanttekening is dat wij wel controle blijven houden hoe we dit rapporteren en dat dit niet automatisch gebeurt."

"Digitalisering heeft de mechanisatie sterk verbeterd, vooral bij bemesting, planten en gewasbescherming. Dit verhoogt de precisie, maar vergroot ook de afhankelijkheid van technologie: als één onderdeel uitvalt, ligt de hele machine stil en gaat de efficiëntiewinst verloren. Daarnaast evolueren deze systemen zeer snel, wat het moeilijk maakt om bij te blijven, zowel qua kennis als investeringen. Ik ben fan van nieuwe dingen maar vraag me wel meer en meer af of dit op economisch vlak haalbaar blijft voor de bedrijven."

"Digitalisering zou in principe een groot voordeel moeten zijn. Jammer genoeg is het zo dat door de snellere verwerking van digitale gegevens er gewoon veel meer gegevens gevraagd worden. Daardoor stijgt de algemene arbeidstijd die landbouwers hieraan moeten besteden."

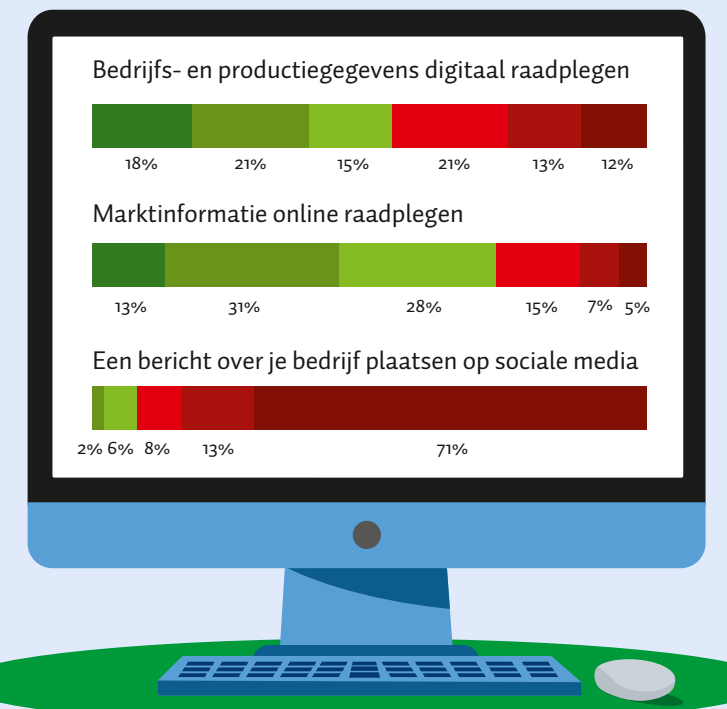
"Te veel in hokjes, geen brede bruikbare app waarvan ik kennis heb die toegankelijk is voor teler en afnemer, maar ook voor de registratie van bijvoorbeeld mijn rustgewassen."

Nog ruimte voor verbetering

Slechts een op de vijf landbouwers gebruikt al een managementtool om teelt en productie op te volgen en bij te sturen. Dat laat dus nog veel ruimte voor verbetering. Een kwart van de leden geeft aan geen van deze toepassingen te gebruiken. Vaak komt dat doordat ze hun pensioenleeftijd naderen en zichzelf te oud vinden om er nog in te investeren.

Marktinformatie checken

Landbouwers zijn intensieve gebruikers van data, wat logisch is aangezien veel informatie uitsluitend digitaal beschikbaar is. Zo maakt bijna elke landbouwer er gebruik van: 95% raadpleegt minstens één keer per maand online marktinformatie. Gelijkaardige cijfers zien we bij het digitaal raadplegen van productiegegevens van het bedrijf. Toch blijven ze meestal bij gekende bronnen. De helft heeft nog nooit informatie opgezocht via een AI-chatbot, vooral omdat ze de mogelijkheden nog niet voldoende kennen.

Hoeveel keer per week wordt er gemiddeld ...

marktinfo online geraadpleegd	2,0
bedrijfs- en productiegegevens digitaal geraadpleegd	1,9
digitaal gecommuniceerd met leveranciers	1,5
digitaal gecommuniceerd met klanten	1,3
informatie opgezocht met AI-chatbot	0,8
de productie bijgestuurd via een managementtool	0,7
gegevens gedeeld voor advies of optimalisatie	0,7
een bericht over je bedrijf geplaatst op sociale media	0,2

70% heeft nog nooit een bericht over het bedrijf op sociale media geplaatst

Waar digitalisering duidelijk ingeburgerd is in het productieproces, geldt dat niet voor het gebruik van sociale media. De meeste landbouwers zijn hier niet mee bezig.

1 of meer per dag	meerdere keren per week	1 keer per week	meerdere keren per maand
0%	2%	6%	8%

Fans, maar ook critici

Gebruikmaken van digitalisering is één zaak. We vroegen ons ledenpanel ook hoe ze tegenover de algemene trend van digitalisering staan.

Over het algemeen kijkt de Vlaamse landbouwer positief naar digitalisering en ziet hij meer voor- dan nadelen. De grootste voordelen ervaart hij bij het eigen administratief werk en bij het delen van gegevens met leveranciers en adviseurs. Toch liggen ook daar nog kansen. Anderen vinden het dan weer duur, en vooral zinvol voor overheid of aanbieders, niet voor degene die de data moet aanleveren. Voor de kwaliteit, tijdsbesteding en de milieu-impact zien we minder uitgesproken voor of tegens.

Overzicht in dalende lijn van meest positief beoordeeld naar minder positief

- 1 Gegevens delen met adviseurs en leveranciers
- 2 Efficiëntere administratie
- 3 Gebruik van externe adviezen
- 4 Werkgemak
- 5 Beslissingen nemen in de dagelijkse bedrijfsvoering
- 6 Kwaliteit van de dienstverlening op maat
- 7 Opbrengst en productiviteit
- 8 Kwaliteit
- 9 Totale bedrijfskosten
- 10 Tijdsbesteding
- 11 De impact op natuur en milieu
- 12 Gegevens delen met de overheid

Als dit leidt tot schaalvergroting en dus minder boeren, ben ik geen fan. Als het ons brengt tot een verdere isolatie tussen boeren en de maatschappij, ben ik geen fan. Als het onze boeren en voedselproductie afhankelijk maakt van managers die veel grip krijgen op onze werking, ben ik geen fan."

Meer uitgesproken meningen zien we

wanneer het gaat over info delen met de overheid: een op vier ziet het delen van gegevens met overheid als een belemmering. De overheid schiet volgens hen vaak tekort op het vlak van gebruiksvriendelijkheid of het koppelen van gegevens van haar eigen toepassingen. Er is te weinig doorstroming van gegevens tussen de overheden zelf waardoor dezelfde informatie meerdere keren opnieuw moet worden ingevuld. Het zogenaamde 'only once'-principe, waarbij je gegevens maar één keer en op één plaats moet invullen – en zo meteen met alles in orde bent – is zeker nog geen realiteit in Vlaanderen. Een andere zorg is dat de digitalisering bij de overheid gepaard gaat met het opvragen van veel meer gegevens. In dat geval is er helemaal geen sprake meer van tijdsbesparing of efficiëntiewinst voor de landbouwer. Tot slot rijst ook de vraag wat er precies met de verzamelde gegevens gebeurt.

Gegevens delen met de overheid

Tijdsbesteding

Impact op totale bedrijfskosten

Impact op natuur en milieu

- 😊 voordelen
- 😞 eerder nadelen
- 😄 eerder voordelen
- 😡 nadelen

Kennis en (on)begrip

Waar landbouwers over het algemeen goede digitale gebruikers zijn en geregeld een of andere digitale tool inzetten of online gegevens raadplegen, betekent dat niet dat iedereen even vertrouwd is met de digitale wereld.

Rond kennis en begrip zien we een groep die goed mee is met het digitale verhaal, maar ook een andere die moeite heeft om te volgen, door complexiteit, programma's die niet op elkaar zijn afgestemd en die snel evolueren. Anderen zitten dan weer te dicht bij hun pensioen om er nog veel in te investeren. Dat sommigen ervaren dat ze niet mee zijn, heeft deels te maken met tijdsgebrek. Nieuwe technologie, nieuwe programma's of apps vragen ook voortdurend tijd om jezelf erin op te leiden of om opleidingen te volgen. Het is net deze tijd die vaak ontbreekt. Maar liefst 45% van de landbouwers zegt dat ze simpelweg te weinig tijd hebben om zich in alle digitale tools te verdiepen. Sommigen geven ook aan dat bepaalde programma's nodeloos ingewikkeld zijn, te snel evolueren, of dat er te veel verschillende apps zijn die je moet kennen, in plaats van kennis te bundelen of info tussen de programma's uit te wisselen. Ze vragen dan ook naar vereenvoudiging met meer intuïtieve, gebruiksvriendelijke programma's die compatibel zijn zodat ze niet zelfde gegevens meerdere keren moeten ingeven.

Onze landbouwers staan zeker open voor opleidingen, en vinden het ook belangrijk mee te blijven. Een overzicht van de belangrijkste noden:

- basiskennis (ook smartphone/pc)
- mee zijn met digitale verplichtingen
- mee blijven met nieuwe toepassingen en mogelijkheden zoals AI
- veiligheid

Landbouwbedrijven zijn meestal landelijk gelegen. De toegang tot vlot vast en mobiel internet is heel vaak een probleem. Dit leidt regelmatig tot uitval van systemen, met soms grote gevolgen voor de bedrijfsvoering. Er is dus nood aan een betere digitale infrastructuur op het platteland."

Meer weten?

Ontdek alle resultaten van onze ledenbevraging op www.boerenbond.be/digitalisering

Veiligheid en vertrouwen

Het vertrouwen in digitale toepassingen hangt samen met de veiligheid van de systemen én met het gebruik van data. Hoewel een op 4 viert vertrouwen heeft in nieuwe technologieën, heerst er ook nog onzekerheid.

Rond het delen van gegevens is een op vijf van mening dat het delen van informatie vroeg of laat leidt tot misbruik. Dat is een duidelijk signaal van wantrouwen in IT-systemen bij landbouwers.

Ook rond IT-veiligheid is er nog bezorgdheid en onwetendheid. 40% denkt dat IT in de landbouw goed beveiligd is, 50% weet het niet. Deze cijfers tonen dat er nog nood is aan meer kennis én aan investeringen in digitale beveiliging. ■

In nieuwe technologieën heb ik het volste vertrouwen

IT in land- en tuinbouw is op-en-top beveiligd

Alle gegevens die je deelt worden vroeg of laat misbruikt

Mijn basiskennis van IT is ruim voldoende om volledig mee te kunnen

Al die programma's en apps zijn veel te ingewikkeld

Al die programma's en apps zijn veel te ingewikkeld

- 😊 helemaal akkoord
- 😐 neutraal
- 😡 helemaal niet akkoord
- 😄 akkoord
- 😞 eerder niet akkoord

Kevin Vandevelde

“De juiste tools vinden, om de juiste keuzes te maken”

Kevin Vandevelde zit in de technische adviesraad tomaat van Agrotopia. Via die weg hoorde de teler voor het eerst over het project DigiKas. Dat project onderzoekt welke digitale tools voor de glastuinbouw beschikbaar zijn, wat ze doen en vooral of ze nuttig en bruikbaar zijn. Kevin was meteen geïnteresseerd en experimenteert sinds kort dus nog meer met digitalisering. “De kas wordt alleen maar groter. We kunnen zelf niet elke individuele plant bekijken. Digitale tools kunnen ons helpen bij de opvolging.”

We spreken Kevin in het paprikabedrijf Delipa in Zedelgem. Kevin richtte het bedrijf vijf jaar geleden op samen met echtgenote Lies Ranson, als aanvulling op hun tomatenbedrijf in Frankrijk. “Mijn ouders hebben hier vroeger altijd tomaten gekweekt. Wij zijn bewust overgeschakeld op paprika. Die teelt sprak mij altijd al aan. Het vormt ook een mooie aanvulling op de tomaten die we kweken in Noord-Frankrijk. Onze klanten daar waren geïnteresseerd om ook paprika vast te leggen en zo hebben we de link gemaakt. We starten intussen aan onze zesde teelt in de kas hier. Eerst teelden we vier kleuren, maar op een oppervlakte van 2 ha bleek dat te veel rompslomp. Om efficiënter te werken, telen we nu 60% rood en 40% oranje.” ▶

Kevin Vandevelde
laat zich
digitaal bijstaan

Bedrijfsfiche

Kevin en Lies
Vandevelde-Ranson

Glastuinbouwbedrijf
met paprika
en tomaat

Zedelgem
(West-Vlaanderen)
en Noord-Frankrijk

Sensoren helpen de teler om beter te worden.

Tussen West-Vlaanderen en Noord-Frankrijk

Dat Kevin voor de tomatenteelt naar Frankrijk is uitgeweken, is een rechtstreeks gevolg van de schaarste aan mogelijkheden in Vlaanderen. “Ik ben hier geboren en opgegroeid en heb mijn ouders altijd geholpen in de tomaten. Maar we wilden graag uitbreiden en dat bleek in de streek moeilijk. Uiteindelijk zijn we in Arques in Frankrijk beland. Sinds 2019 woon ik daar met mijn gezin. Het grote voordeel dat ik heb, is dat mijn ouders hier nog wonen. Mijn vader Henk bekomert zich over de teelt en het water en klimaat in de serre. We kunnen ook rekenen op vaste medewerker Luc die al jarenlang voor ons werkt en de teelt, productie en arbeid opvolgt. Zelf leg ik mij voornamelijk toe op de contacten met de klant. Een keer per week ben ik in Zedelgem, de rest van de tijd in Frankrijk.” Het bedrijf van Kevin doet het goed, maar dat wil niet zeggen dat er geen uitdagingen zijn. “Ziektevrij blijven, antwoorden op het energievraagstuk vinden, onze milieu-impact beperken, rendement halen, zorgen dat de klant tevreden is en personeel. Dat zijn de grootste werkpunten.

“Computers worden slimmer en slimmer, maar ze werken niet met dezelfde passie als wij.”

En nog een uitdaging: wij als teler zien een plant en volgen die op. Maar de kassen worden groter. We zien niet alle planten. Wij hebben wel de ervaring, maar we zitten niet overal met onze neus op. Eigenlijk zouden we dat wel moeten doen om kwaliteitsgericht te werken en optimale rendementen te halen. De klant wordt alleen maar veeleisender. Daar moeten wij op kunnen inspelen, hierin zie ik mogelijkheden voor digitalisering. Computers worden slimmer en slimmer, maar ze werken niet met dezelfde passie als wij, telers. Er zal wel een dag komen dat computers slimmer zijn dan wij. Ik geloof erin dat dat nog

wel even zal duren. Ik zie het nog niet meteen zitten dat ze de volledige sturing van de teelt overnemen, maar er zitten zeker wel kansen in.”

De juiste beslissingen

Via de technische adviesraad tomaat van Agropia kreeg Kevin bericht over het DigiKas-project en zijn interesse was gewekt. “Ik hoop vooral dat DigiKas ons als sector kan helpen om de juiste tools te krijgen, waarmee we de juiste beslissingen kunnen nemen. Er is nu al een pak informatie beschikbaar, er zijn veel mogelijke meetinstrumenten die je kunnen helpen, allemaal met hun eigen programma. En dan heb je natuurlijk ook nog je eigen computer. Ik vraag mij als teler af: wat is wijsheid, wat is juist, waarop kan ik mij

baseren? En ook: waar moet ik beter niet in investeren? Het belangrijkste is dat wij als teler erop vooruit gaan. We hebben onze ervaring en die is waardevol. Maar wij zien enkel de buitenkant. Sensoren registreren ook wat er binnenin de plant gebeurt. Ze helpen ons als teler dus ook om beter te worden.”

Kevin maakt momenteel al actief gebruik van enkele digitale tools. “Een automatische klimaatsturing was voor ons een must en is voor mij de basis. Voor warme groenteteelt moet je goed inspelen op hoe warm en vochtig het is. Als dat niet geautomatiseerd gebeurt, loopt er zeker iets mis. Ik heb ook geëxperimenteerd met GroSens van Grodan voor het meten van het vochtgehalte. Sinds vorig jaar gebruiken we in de serre in Frankrijk ook de sensoren van 2grow. Die werken via een ring die rond de stam gaat en de sapstroom meet. Ik moet toegeven dat ik er initieel niet zo voor openstond, maar uiteindelijk ben ik toch begonnen testen. In de piekmomenten, wanneer alles vlot loopt, heb je zo’n sensor niet nodig. Maar wanneer het plots heel heet of koud wordt, of op donkere dagen, dan helpt het wel. Ik vind het ook leerrijk om de resultaten van de sensoren af te toetsen tegen mijn eigen gevoel. Heb ik de situatie goed ingeschat? En indien niet: waarom zat ik ernaast, wat zijn de oorzaken?”

“Er zijn veel mogelijke technologieën en je moet als teler iets vinden waar je jezelf goed bij voelt, anders ga je het toch niet goed gebruiken. Daarvoor kijk ik echt wel in de richting van het DigiKas-project. Ik hoop dat daar uitkomt wat echt goed is. Als je snel iets moet vinden, is het te veel als je tien sensoren met een eigen dashboard moet bekijken. Ik zou graag een geïntegreerd en goed werkend systeem vinden.”

“Na de eigenlijke teelt zit er trouwens ook nog digitalisering in ons productieproces. We hebben een sorteermachine met camera die de vruchten op kleur, grootte en gewicht sorteert, en automatische oogstgewichtjes in de kas om het verkeer efficiënt te laten verlopen. En ik verwacht dat we in de toekomst nog wel op andere vlakken digitaal gaan werken. De contacten met de veiling lopen nu - zowel voor tomaat als voor paprika - via mail. Dat moet digitaal worden, het is iets dat in onze overlegmomenten wel aan bod komt.

© MARCO MEERTENS

Vooraf jonge kwekers denken bijvoorbeeld aan een app. De wereld gaat sneller, we moeten mee en we willen vooral niet altijd achter de computer zitten.”

“Veiligheid is daarbij ook belangrijk. Ik heb misschien geen geheimen, maar een hacker zou het bedrijf wel helemaal op zijn kop kunnen zetten. Beveiliging daartegen is essentieel. En hoewel elk bedrijf net een beetje anders is, moet data delen ook bewust gebeuren. Wie daarin investeert, moet op een of andere manier gecompenseerd worden. Het mag niet zo zijn dat sommigen erin investeren en anderen met de kennis gaan lopen.”

Toekomst

“We zijn in het noorden van Frankrijk ons eigen tomatenmerk aan het uitbouwen: Coeur En Or. Hopelijk gaat dat goed lopen. Sowieso is uitbreiding in tomaat en paprika een droom. Ideaal en efficiënt zou dat op één locatie zijn, maar we moeten zien wat mogelijk is. We waren bij de eersten die in het noorden van Frankrijk die met tomaat begonnen zijn. En daarna waren we een van de eersten met paprika op REO. We hebben twee keer een gat opgevuld door omstandigheden, zonder dat dat eigenlijk de bedoeling was. Wie weet wat er nog komt!”

“Wat fantastisch zou zijn is als meer mensen weten wat het inhoudt om groenten en fruit te kweken. Er zijn altijd hoogtes en laagtes, dat is zo bij elke job, maar de eisen worden alleen maar hoger en de erkenning en wil om te betalen blijven achterwege. In onze sector wordt hard gewerkt. Het werk van al onze medewerkers moet naar waarde geschat worden. Op het vlak van erkenning liggen er zeker nog mogelijkheden via sociale media, en dus ook voor digitalisering.” ■

Kevin zit in de technische adviesraad tomaat van Agrotopia. “We kunnen zelf niet elke individuele plant bekijken. Digitale tools kunnen ons helpen bij de opvolging.”

Maak van e-invoicing je voordeel

Sinds 1 januari 2026 is elektronische facturatie in een B2B-context verplicht, ook voor jou als land- of tuinbouwer. Intussen werkt al meer dan 75% van onze SBB-kliënten in de land- en tuinbouwsector met Peppol. Ben je nog niet in regel met deze nieuwe verplichting? Maak er dan snel werk van en vermijd administratieve boetes. Hieronder zetten we de grote voordelen van elektronische facturatie nog eens op een rij.

Om te beginnen krijg je een veel **beter inzicht in je kostenstructuur**. Je ziet in een oogopslag de omvang van elke kosten-categorie, en je kan perfect volgen hoe je kosten over de jaren heen evolueren. Op die manier kan je dus tijdig ingrijpen wanneer bepaalde kosten dreigen te ontsporen.

Bovendien leidt e-invoicing tot een **gestructureerde administratie**, die je ook effectief kan gebruiken (i.p.v. ze in mappen in je kast stof te laten vergaren). Via je smartphone kan je altijd en overal aan je facturen én je kan ze ook niet meer kwijtraken.

Verder kan je ook je **betalingen beter opvolgen**: doordat de status van je facturen zichtbaar is, kan je op elk moment zien aan wie je nog wat moet betalen en wie aan jou nog wat moet betalen. Je ziet ook of elke factuur correct betaald is, en het risico op fouten bij de betaling (bijvoorbeeld het gebruik van een verkeerd rekeningnummer) is veel kleiner.

Je hoeft je facturen ook niet meer naar je boekhouder te brengen want hij ontvangt ze digitaal. Zo kan hij veel **kortere tijd op de bal spelen** en de tijdswinst die hij dankzij de digitalisering boekt, kan hij gebruiken voor proactief advies.

Kijk dus vooral naar de talrijke voordelen die e-invoicing biedt in de plaats van je blind te staren op de nadelen.

Meer weten over de verplichte elektronische facturatie?
Scan de QR-code.

samen slim ondernemen
sbb.be

Apps die je werk makkelijker maken

Digitalisering verandert de landbouwsector in sneltempo. Waar vroeger papier en pen de norm waren, zorgen vandaag slimme apps voor ondersteuning bij administratie, monitoring en communicatie. In dit overzicht ontdek je de belangrijkste apps, wat ze doen en waarom ze jouw bedrijf vooruithelpen.

Boerenbond-app, nieuws en belangenbehartiging op zak

De gloednieuwe Boerenbond-app bundelt nieuws, adviezen en beleidsinformatie op één plek. Gebruikers kunnen er terecht voor nieuwsberichten, markt cijfers én advies. De app is bedoeld om onze leden snel te informeren over wat leeft binnen de sector en welke thema's Boerenbond opvolgt. De app vormt een rechtstreekse link tussen de land- of tuinbouwer en onze organisatie, met updates over regelgeving, sectorinformatie, vorming en evenementen.

Itsme, de digitale sleutel tot al je onlinediensten

Itsme is intussen niet meer weg te denken. De app fungeert als een digitale identiteitskaart waarmee je veilig kan inloggen, transacties bevestigen of documenten ondertekenen. Je hoeft geen kaartlezer meer te gebruiken — enkel een pincode of biometrische

herkenning (bijvoorbeeld met je vingerafdruk) volstaat. Voor landbouwers is Itsme vooral handig om toegang te krijgen tot overheidsplatformen zoals het e-loket Landbouw en Visserij, maar ook voor bankzaken en verzekeringen. Het bespaart tijd, papier en frustratie.

MyGov, de officiële app van de overheid

MyGov.be is de officiële app van de Belgische overheid waarmee burgers veilig toegang krijgen tot hun persoonlijke overheidsinformatie. Via de app kan je documenten raadplegen, attesten delen en berichten van de overheid ontvangen. Je meldt je aan met een digitale sleutel zoals Itsme en beheert je overheidszaken eenvoudig op één centrale plek.

Efficiënte dierregistratie met DGZ Rund

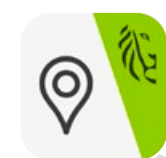
Met de DGZ Rund-app registreer je snel en eenvoudig geboortes en vertrekken van runderen in Sanitel. Daar-

naast kun je inventarissen raadplegen, statussen bekijken en favorieten instellen voor je vaste handelaars. Je mag de app twee maanden gratis uitproberen; daarna geldt een klein abonnements-tarief. Zo regel je jouw administratie foutloos en rechtstreeks vanuit de stal.

Rendac, meld gestorven dieren in enkele klikken

De Rendac-app vereenvoudigt het melden van gestorven dieren. Na aanmelden met je bestaande gegevens kun je een melding doen, de status opvolgen en details van ophalingen raadplegen. De app is praktisch, overzichtelijk en snel. Toch is het een waardevolle tool voor dagelijkse bedrijfsvoering.

Digitale perceeladministratie met LV-Agrilens

De LV-Agrilens-app is ontwikkeld door het Agentschap voor Landbouw en Zeevisserij en helpt landbouwers om perceelsinformatie te beheren, foto's te maken met locatie en tijdstip en taken van het e-loket uit te voeren. Met Agrilens kan je perceelgegevens delen met loonwerkers of collega's, wat de samenwerking vergemakkelijkt. De app draagt bij tot een snellere en correctere dossierafhandeling.

Up-to-date advies over bestrijding in de Gewasbeschermingsapp

De Inagro Gewasbeschermingsapp geeft actuele informatie over erkende gewasbeschermingsmiddelen, plagen, ziekten en onkruiden voor meer dan tachtig teelten. De app laat toe om op te zoeken welk middel erkend is, met welke dosis en wachttijd, en toont bovendien de neveneffecten op nuttige insecten. Ze helpt landbouwers om te voldoen aan de IPM-wetgeving (geïntegreerde gewasbescherming) en ondersteunt een duurzame aanpak. De app is gratis toegankelijk met een Inagro-profiel, eenvoudig in gebruik en beschikbaar via smartphone of pc.

KMI-weerapp, het weer als beslissingshulp

Voor teeltplanning, bespuiting of oogst is betrouwbare weersinformatie cruciaal. De weerapp van het Koninklijk Meteorologisch Instituut biedt nauwkeurige voorspellingen, waarschuwingen en neerslagkaarten. Dankzij de gedetailleerde lokale voorspellingen kan een landbouwer beter inspelen op het weer en risico's beperken.

Digitaal documentenbeheer dankzij Doccle

Met Doccle kun je documenten ontvangen, bewaren en ondertekenen in één beveiligde omgeving. Overheids-

instellingen, banken en verzekeraars gebruiken dit platform om digitale documenten te delen. Voor landbouwers is het een handige manier om facturen, overheidsbrieven en verzekeringsdocumenten te centraliseren. Doccle helpt je om je administratie te digitaliseren en papieren rompslomp te vermijden. Ben je in het kader van e-facturatie via Doccle gekoppeld met Peppol, dan kan je via deze weg ook je facturen raadplegen.

Izimi, veilige opslag van persoonlijke en officiële documenten

De Izimi-app, ontwikkeld door het notariaat, is een digitale kluis waarin je belangrijke documenten kan bewaren: van notariële aktes tot diploma's of bankafschriften. Alles wordt veilig opgeslagen op Belgische servers, en je behoudt zelf de controle over wie toegang krijgt. Voor landbouwers is Izimi ideaal om aktekopieën, pachtovereenkomsten of erfgoeddocumenten te bewaren zonder risico op verlies of schade.

FACT, je tolk in de broekzak

De FACT-vertaalapp biedt realtime vertaling van gesprekken of teksten. In de land- en tuinbouw, waar regelmatig seizoenarbeiders uit het buitenland meewerken, is communicatie niet altijd vanzelfsprekend. Met FACT kun je snel een boodschap laten vertalen, zowel gesproken als geschreven, wat zorgt voor betere samenwerking en minder misverstanden op het bedrijf.

Van administratie tot communicatie, van weer tot gewasbescherming – digitale tools zijn niet meer weg te denken uit de landbouw. De apps in dit overzicht helpen landbouwers om slimmer, veiliger en efficiënter te werken. Ze besparen tijd, verbeteren de kwaliteit van gegevens en maken het dagelijkse werk een stuk eenvoudiger.

Naast deze app's zijn er verschillende leveranciers/afnemers die zelf via een app het delen en gebruik van info vergemakkelijken, denk aan apps van banken, zuivelbedrijven, afnemers van teelten of de app voor het uitrijden van mest in het kader van burenenregeling.

Tracy als toekomstbestendige motor achter transparant Belgisch varkensvlees

Met Tracy, het traceerbaarheidsplatform van Belpork vzw, wordt elk varken digitaal gevolgd van op het bedrijf tot ver voorbij het slachthuis. Het systeem groeide de voorbije jaren uit tot een centrale schakel in kwaliteitsborging, wetgevingsopvolging en ketentransparantie.

Tracy ontstond in 2006 als ondersteunend systeem voor het toenmalige Certus-label. Met de overgang naar BePork werd duidelijk dat ook het platform zelf toe was aan vernieuwing. De ambities van het kwaliteitslabel, de toegenomen complexiteit van wetgeving en de nood aan efficiëntere gegevensuitwisseling vroegen om een grondig herwerkt systeem. Het vernieuwde Tracy werd in 2023 gelanceerd en

is sinds september van dat jaar verplicht voor BePork-leden. Vandaag loggen varkenshouders zelf in op Tracy en behouden zij de volledige controle over hun gegevens. De boer beslist met wie hij informatie deelt. Na het ondertekenen van de elektronische VKI (voedselketeninformatie) komen de gegevens automatisch terecht in het portaal van het slachthuis, zoals aangeduid

op het VKI. De veehandelaar krijgt enkel toegang tot de VKI wanneer de boer daarvoor toestemming geeft. Die datacontrole is een bewust uitgangspunt van Belpork: transparant, maar altijd vanuit eigenaarschap bij de primaire producent.

Exporttool die nieuwe wetgeving toepast

Achter Tracy schuilt bovendien meer dan louter administratie. Het platform is opgebouwd als een dynamisch systeem dat voortdurend rekening houdt met bestaande én nieuwe wetgeving. Dat ontzorgt varkenshouders in sterke mate. Deze exporttool is ingebouwd in het VKI. Er wordt op basis van de ingevoerde gegevens op het VKI automatisch bepaald naar welke afzetmarkten de dieren of het vlees mogen worden geëxporteerd. De exporttool ontzorgt de boer. Wanneer regelgeving in importlanden wijzigt, wordt die tool onmiddellijk aangepast zonder dat de boer hier zelf actie in moet ondernemen.

Verplicht voor BePork-leden

Voor BePork-leden is het invullen van het e-VKI verplicht. Intussen kunnen ook niet-leden vrijwillig gebruikmaken van het systeem, wat in de praktijk vaak gebeurt op vraag van slachthuizen. Vandaag is 92% van de Belgische varkenshouders lid van BePork en gebruiker van Tracy. Daarnaast maakt nog eens ongeveer 6% van de boeren zonder formeel lidmaatschap vrijwillig gebruik van het platform, vrijwillige deelnemers genaamd. Dat brede draagvlak zorgt ervoor dat Tracy stilaan de standaard wordt binnen de sector.

De invoering van het verplichte e-VKI ging niet zonder aarzeling. Bij de start leefde er bij veel varkenshouders bezorgdheid over digitalisering en gebruiksgemak. Belpork kreeg signalen van onzekerheid uit alle hoeken van de sector. Daarom werd in het voorjaar van 2023 sterk ingezet op begeleiding. Via webinars, opleidingen en rechtstreekse ondersteuning werden gebruikers stap voor stap meegenomen. Boeren kregen bovendien de mogelijkheid om een extra persoon aan te stellen die hen ondersteunt bij de opmaak van het e-VKI. De boer is zelf verantwoordelijk voor de opmaak van het e-VKI en het indienen ervan bij slachthuis. Die aanpak wierp zijn vruchten af: de opstart verliep uiteindelijk vlotter dan verwacht en vandaag loopt het gebruik van Tracy zeer stabiel.

Mogelijkheid tot benchmarking

Een bijkomende meerwaarde van Tracy is de mogelijkheid tot benchmarking. Op dit moment kunnen varkenshouders zich al vergelijken met collega's op het vlak van antibioticagebruik. In de toekomst wil Belpork dat uitbreiden. Ook de toekomstvisie van Tracy reikt verder dan vers vlees. Belpork bouwde het platform zo op dat ook vleesverwerkers, slicers en verpakkingscentra kunnen aansluiten. Voor die schakels werd intussen een apart kwaliteitslastenboek uitgewerkt. Het doel is om de Belgische identiteit en traceerbaarheid niet te laten stoppen aan het karkas én het verse varkensvlees, maar door te trekken tot verwerkte vleesproducten en zelfs kant-en-klare maaltijden.

Duurzame initiatieven in kaart gebracht

Daarnaast loopt er binnen Belpork een duurzaamheidsmonitor. Duurzame initiatieven op bedrijven, zoals zonnepanelen of watergebruik, worden in kaart gebracht. Die gegevens moeten toelaten om periodiek te rapporteren over waar de sector vandaag staat, niet alleen bij varkenshouders, maar ook bij slachthuizen en uitsnijderijen. Momenteel wordt de duurzaamheidsmonitor nog niet gevoed door Tracy. In de loop van 2026 wil Belpork via Tracy de carbonfootprint door de volledige keten kunnen opvolgen, in functie van toekomstige wettelijke vereisten. Het BePork- en Tracy-verhaal wordt gefinancierd via jaarlijkse bijdragen vanuit de keten. Slachthuizen betalen daarbovenop een bijdrage per karkas. Die gezamenlijke

financiering onderstreept het geloofwaardige en ketenbrede karakter van het systeem.

Codiplan

Belangrijk in dit geheel is ook de samenwerking met Codiplan, de databank voor controle en certificatie in de primaire productie. Codiplan waakt over de basisvoorwaarden op het varkensbedrijf, zoals dierenwelzijn, hygiëne en bedrijfsvoering. BePork en Tracy bouwen daarop verder en volgen het dier doorheen de volledige keten. Samen vormen ze een logisch en complementair geheel, gestoeld op kwaliteit, transparantie en vertrouwen in Belgisch varkensvlees.

In een volgend artikel wordt die rol van Codiplan verder uitgediept. ■

© LIESBET CORTHOOT

Mathias De Backer:

“We willen de landbouwer zo veel mogelijk ontzorgen”

In België hebben ongeveer 16.000 landbouwers een Vegaplan-certificaat. De belangrijkste productgroepen zijn granen, aardappelen en suikerbieten, gevolgd door groenten en fruit. Aangezien het Vegaplan-certificaat equivalent verklaard is met de sectorgids, is de volledige plantaardige activiteit ook afgedekt naar het FAVV toe. Internationale uitwisselbaarheid met onder andere Nederland en Duitsland zorgt ervoor dat export naar die landen zonder bijkomende audits kan. Een extra voordeel voor de teler is dat hij gratis toegang krijgt tot het producentenportaal met elektronische teeltfiche. Om het systeem gebruiksvriendelijker te maken voor de telers, stopte Vegaplan zijn teeltfiche en producentenportaal in een nieuw kleedje.

“De Vegaplan-databank bestaat uit meerdere portalen die ontwikkeld werden voor de verschillende gebruikersgroepen: producenten, afnemers en certificeringsinstellingen”, vertelt Mathias De Backer van Vegaplan. “Handig is dat er een directe link is van het producentenportaal naar de afnemer. Dit biedt de mogelijkheid aan de landbouwer om met een simpele muisklik zijn teeltfiche met zijn afnemer te delen. Belangrijk daarbij is wel dat de landbouwer altijd de controle over zijn data behoudt.” “Het datadelen is echt wel een kritiek punt. Daarom vinden wij het zo belangrijk dat de landbouwer eigenaar blijft van zijn data. Naar mijn aanvoelen is het vertrouwen dat de boer heeft in wat er met zijn data gebeurt eerder laag. Daarom vinden wij het zo belangrijk dat de landbouworganisaties in ons bestuur en in de technische werkgroep vertegenwoordigd zijn, zodat zij hierover mee kunnen waken.”

Administratieve vereenvoudiging

“Certificering, met zijn controles en checklists, gaat niet goed samen met administratieve vereenvoudiging. We zijn ons ervan bewust dat dit voor de landbouwer vaak gezien wordt als een noodzakelijk kwaad. Wij proberen het voor de landbouwer zo eenvoudig mogelijk te maken. Essentieel daarin is ons producentenportaal dat toegankelijk is voor alle landbouwers met een Vegaplan- of Codiplan-certificaat.”

“Op het dashboard vindt de landbouwer een overzicht van zijn lopende certificaten, auditrapporten en actieve teeltfiches. Hij kan er de duurzaamheidsmonitor invullen, auditrapporten controleren ... Verder kan hij er een checklist genereren op maat van zijn bedrijf, om zich goed te kunnen voorbereiden op een audit.”

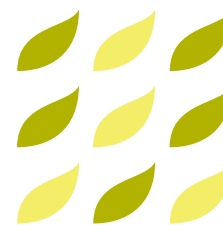
“Certificering en administratieve vereenvoudiging gaan niet goed samen. Wij proberen het de landbouwer zo eenvoudig mogelijk te maken.”

Vernieuwde elektronische teeltregistratie

“Sinds 1 januari is het weer wat complexer geworden om de toepassing van gewasbeschermingsmiddelen te registreren. Zo moeten tegenwoordig ook het toelatingsnummer van het gewasbeschermingsmiddel, de naam van het gewas volgens de EPPO-code en, indien nodig, het uur van toepassing en het groeistadium van het gewas worden geregistreerd. Vanaf 2027 wordt het bovendien verplicht om dit in elektronische vorm bij te houden. Vegaplan wil haar gecertificeerde landbouwers hiermee helpen door hen gratis een elektronische teeltregistratie aan te bieden. Deze teeltregistratie voldoet aan de wettelijke normen en is gekoppeld aan Fytoweb. Hierdoor kunnen we de boer optimaal ondersteunen met de correcte registratie van toegepaste gewasbeschermingsmiddelen. Ook voor het inlezen van de percelen proberen we dubbel werk te vermijden. Zo kan de boer zich baseren op de percelen uit de verzamelaanvraag die eenvoudig in de Vegaplan-teeltfiche kunnen worden geïmporteerd.” ■

Wat is Vegaplan?

Vegaplan is - in tegenstelling tot wat soms wordt gedacht - geen overheidsinstelling, maar een vzw. De sector heeft, in de nasleep van de dioxinecrisis, de mogelijkheid gegeven aan de sector om autocontrolelegislatie te ontwikkelen. In dit kader werd Vegaplan opgericht vanuit het Agrofront en de afnemers. Intussen zijn ook de loonwerkers aangesloten. De belangrijkste activiteiten van Vegaplan zijn het beheer van de sectorgidsen en lastenboeken. Zo borgt de organisatie voedselveiligheid, productiekwaliteit en IPM. Alles komt samen in de Vegaplan standaard.

Vegaplan.be

Vegaplan heeft haar producentenportaal en teeltfiche recent volledig vernieuwd. Op de website vind je alle mogelijke informatie, instructievideo's en meer uitleg over wat het producentenportaal allemaal kan. Ga naar www.vegaplan.be.

Allemaal digitaal? Zo begin je eraan!

Digitalisering klinkt soms groot en ingewikkeld, maar in de praktijk gaat het vaak om kleine stappen die het werk eenvoudiger maken. Het kan tijd besparen, fouten voorkomen en zorgt voor meer overzicht. Maar waar begin je?

Digitalisering op kantoor

Het kantoor vormt het hart van de administratie. Digitale gewoonten kunnen helpen om processen overzichtelijker te maken. Een persoonlijke mailbox biedt bijvoorbeeld meer duidelijkheid dan een algemeen adres waar meerdere personen toegang toe hebben. Zo blijft zichtbaar wie op welke berichten reageert en wordt verwarring vermeden. Ook digitale kalenders dragen bij aan een betere organisatie. Door agenda's te delen met medewerkers of gezinsleden is het eenvoudig om afspraken en taken op elkaar af te stemmen. Voor het bewaren van bestanden is een cloudoplossing vaak praktischer dan een externe harde schijf, die niet altijd tijdig wordt bijgewerkt. Gegevens in de cloud blijven beschikbaar, zelfs als er iets met het kantoor gebeurt. Ze kunnen op verschillende toestellen worden geraadpleegd en bewerkt. Dat maakt het mogelijk om ook onderweg of op het veld toegang te hebben tot belangrijke documenten. Bovendien helpt een digitale werkomgeving om het bureau opgeruimd te houden, waardoor je vaak ook meer rust in je hoofd krijgt.

Begin klein

Papieren registraties brengen het risico met zich mee dat werk zich opstapelt en het overzicht verdwijnt. Digitale tools maken het mogelijk om gegevens tussen door bij te houden, waardoor het werk minder belastend wordt en er later meer tijd overblijft voor andere zaken. Een logische eerste stap is teeltregistratie. Veel systemen bieden apps waarmee registraties direct op het veld kunnen worden

ingevoerd. Alle informatie wordt veilig in de cloud bewaard, waardoor printen en bewaren op papier niet meer nodig is. Wie op korte of middellange termijn wil starten met precisielandbouw, kan bij de keuze van een registratiesysteem rekening houden met uitbreidingsmogelijkheden. Een pakket dat later kan worden aangevuld met modules voor precisielandbouw maakt de overstap eenvoudiger. Het kan ook nuttig zijn om na te gaan welk systeem een loonwerker gebruikt, zodat taken kunnen worden klaargezet of registraties van uitgevoerde werken eenvoudig gedeeld kunnen worden.

Klaar voor de volgende stap?

Digitalisering en automatisering hebben al een stevige plaats in de landbouw, al is de toepassing niet overal gelijk. Veel bedrijven werken vandaag met melk-, voer- en mestrobots of systemen voor dieropvolging. Ook klimaatsturing in glastuinbouw is voor veel telers een vertrouwde technologie. Toch staan er nieuwe ontwikkelingen klaar die het werk nog slimmer en efficiënter maken. Autonome voertuigen, robots en AI komen steeds dichterbij en beloven niet alleen tijdswinst en kostenbesparing, maar ook een duurzamere en meer datagedreven bedrijfsvoering. ■

Robby Cloesen,
consulent Klimaat en Technologie

De toekomst begint vandaag. Maar daarmee is het niet gedaan. Wat mogen we nog verwachten? Ontdek het op onze website! www.boerenbond.be/digitalisering

Esther Monard over het teeltregistratiesysteem van Arvesta

“SMAG kan administratie efficiënter maken”

SMAG is de naam van het teeltregistratiesysteem dat Arvesta aanbiedt. Volgens Esther Monard, Innovation & New Business Director bij Arvesta, laat SMAG toe om de administratieve druk voor de teler naar beneden halen. “Doordat je op het veld al je taken kan ingeven via de app, moet je aan het einde van de werkdag niet meer aan de computer zitten.”

“Het idee van ons teeltregistratiesysteem is geboren uit de vaststelling dat de boer vandaag veel administratieve taken heeft, die niet altijd op de meest efficiënte manier gebeuren. Op papier, in Excel, in verschillende mappen op de computer ... Het is complex en er kruipt veel werk in. Wij willen de landbouwer ontzorgen en die administratie vergemakkelijken, via een soort van digitaal teeltschrift met een overzicht van de betaalde percelen. We zijn op zoek gegaan naar een systeem dat gebruiksvriendelijk en betaalbaar is. Voor 399 euro per jaar krijg je als landbouwer toegang tot een uitgebreide webversie en een heel gebruiksvriendelijke app.”

Sneller én beter

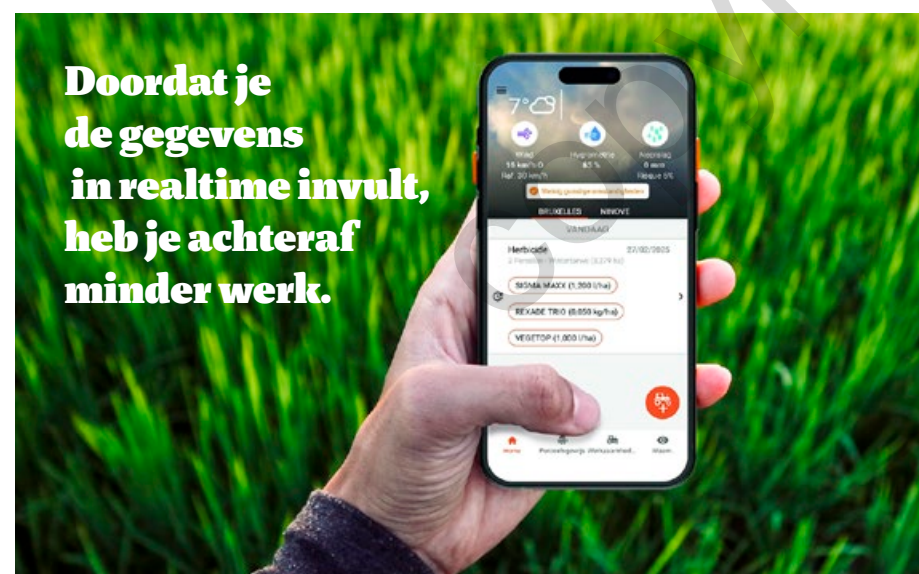
“Ik zie zelf zes grote voordelen van SMAG. Sowieso is het gemakkelijk om een vereenvoudigde administratie te hebben, die zich volledig op één plaats bevindt. Ook handig is dat er een controle is. Wanneer je de behandeling ingeeft, volgt er een geautomatiseerde check voor het product en gewas op basis van actuele informatie op Fytoweb. Niet voor één keer, maar de tool behoudt het overzicht per perceel voor het volledige teeltseizoen. Wanneer je later de teeltfiche aan je afnemer zou bezorgen, heeft die ook meteen alle nodige info. Het mag dan wel een onlinesysteem zijn met data in de cloud, de landbouwer blijft nog wel altijd eigenaar van deze data en beslist

met wie hij die al dan niet wil delen. SMAG is ook conform de geldende regelgeving. De digitale registratie is nu wel even uitgesteld, maar we moeten ons erop voorbereiden. Bovendien is dit systeem volledig conform de verwachtingen. Een vijfde voordeel is dat je kan werken met een mobiele applicatie, gesynchroniseerd met een webversie. Je doet de initiële opzet van het teeltseizoen via de webversie en daarna doe je alle registraties via de app. Overigens gaat dat opzetten ook eenvoudig, omdat je je perceelsgegevens kan binnenhalen uit de verzamelaanvraag.

Een zesde pluspunt is dat je ook je voorraadbeheer in de app kan doen. Zo behoud je niet enkel het overzicht, maar krijg je ook een beter inzicht in teeltkosten en opbrengsten, wat dan weer voor een optimalere bedrijfsvoering zorgt. “Je mag dit vooral zien als een efficiënte manier om je administratie bij te houden. Doordat je het in realtime invult, heb je achteraf minder werk. De perceelsfiches voldoen aan de vereisten voor certificeringen zoals Vegaplan en GlobalG.A.P. Bovendien zijn ze inzetbaar voor alle plantaardige teelten.”

Test nu 30 dagen gratis

In februari kan je als landbouwer inschrijven voor een gratis test van 30 dagen om de voordelen ervan zelf te ontdekken. Hou hiervoor de communicatie van de verschillende merken van Arvesta zeker in de gaten. ■

Doordat je de gegevens in realtime invult, heb je achteraf minder werk.

STARPLUS LG Animal Nutrition

LG 32.257 (FAO 225)

NR.1

Dubbeldoelmaïs in België

KUIL:
VEM-opbrengst per ha: **105,7**

KORREL:
financiële opbrengst: **107,1**

(Varmabel 2022-2023-2024, normaal netwerk, zeer vroege rassen)

SCAN ME

Limagrain

VELUM[®] PRIME

Bescherm uw kapitaal tegen bodemmoeheid

- Meer opbrengst, betere kwaliteit
- Tegen aardappelmoeheid-aaltjes
- Ook in wortelen tegen vrijlevende cysten- en wortelknobbelaaltjes
- Gebruiksvriendelijk en snel

BAYER

Ged. merk Bayer Group. Erk. nr. Velum[®] Prime: 10893P/B. Gebruik gewasbeschermingsmiddelen veilig. Lees vóór gebruik eerst het etiket en de productinformatie. Voor verdere productinformatie met inbegrip van gevaarzinnen en symbolen, raadpleeg www.fytoweb.be.

www.cropscience.bayer.be

Wat betekent datadelen voor land- en tuinbouwers?

Datadelen biedt kansen voor innovatie en efficiëntie in de landbouw, maar brengt ook risico's en verantwoordelijkheden met zich mee. De wet geeft landbouwers duidelijke rechten en plichten, maar in de praktijk zijn er nog veel knelpunten en onzekerheden.

Hoe gaat het er in de praktijk aan toe?

Datadelen houdt in dat informatie over bedrijfsvoering, bodem, gewassen, machines of dieren wordt uitgewisseld met derden, zoals leveranciers, afnemers, adviseurs, onderzoeksinstellingen of overheden. Dit kan mondeling, via e-mail, apps of geautomatiseerde

systemen gebeuren. Als er veel partijen bij betrokken zijn, kan datadelen behoorlijk ingewikkeld worden. Het gaat immers niet om fysieke goederen. Uit onze panelbevraging blijkt dat veel landbouwers niet altijd weten welke data van hun bedrijf worden gedeeld, met wie en waarvoor. Het is daarom niet onlogisch dat veel boeren en tuin-

ders huiverig zijn om gegevens te delen "waarmee ze later om hun oren kunnen worden geslagen".

Wetgeving versus praktijk: de verschillen

De eigendom van data ligt in principe bij de landbouwer. In werkelijkheid is dit vaak niet zo helder, onder meer door automatische datastromen en onduidelijke contracten. Gevolg: het is niet altijd precies duidelijk wie welke data gebruikt en waar deze terecht komt.

Wat toestemming betreft, stelt de wet

dat deze expliciet en geïnformeerd moet zijn. In de praktijk gebeurt het echter geregeld dat toestemming impliciet wordt aangenomen zonder dat de landbouwer hier actief bij betrokken wordt. Dit kan ertoe leiden dat data wordt gedeeld zonder dat men zich daar volledig van bewust is. Transparantie is een ander belangrijk punt: het moet duidelijk zijn wie toegang heeft tot de data, wat ermee gebeurt en waarom. Toch ontbreekt dit overzicht vaak in de dagelijkse praktijk, waardoor landbouwers het gevoel hebben de controle over hun gegevens kwijt te zijn.

Op het gebied van privacy geldt dat de bescherming van persoonsgegevens verplicht is volgens de GDPR-wetgeving. De naleving hiervan is wisselend. Persoonsgegevens blijken niet altijd voldoende beschermd, wat risico's met zich meebrengt voor de betrokken landbouwers.

Tot slot zijn contracten rond datadeling volgens de wet helder en eerlijk bedoeld. In werkelijkheid blijken deze contracten vaak complex en lastig te begrijpen voor landbouwers, waardoor het risico bestaat dat zij instemmen met voorwaarden die niet in hun voordeel zijn.

Zo krijg je meer grip op je data

Door je goed te informeren en actief de regie te nemen over je data, kan je als landbouwer je positie versterken. Lees en begrijp contracten goed voordat je akkoord gaat met datadelen. Vraag zelf om transparantie: wie krijgt toegang tot je data en waarom? Gebruik je recht op inzage en correctie van data. Maak afspraken over eigendom en gebruik van data, bij voorkeur schriftelijk. Wees kritisch tegenover automatische datastromen van machines en platforms en neem geen halve maatregelen als het om jouw bedrijfsdata gaat.

Hou de vormingskalender van Boerenbond in de gaten! ■

- Conform de Europese wetgeving, zoals de Data Act, behoudt de land- of tuinbouwer in principe de eigendom over de data die gegenereerd worden door aangekochte machines en bedrijfsprocessen. Als gebruiker beslis jij met wie je data deelt én onder welke voorwaarden. Leveranciers en platformen zijn verplicht om duidelijk uit te leggen wat ze doen met jouw data.
- Jij moet expliciet toestemming geven voor datadelen, en het moet duidelijk zijn wie toegang heeft tot jouw data en waarvoor deze worden gebruikt.
- Je hebt recht op inzage in welke data worden verzameld en gedeeld, en met wie.
- Je kan eisen dat onjuiste gegevens worden aangepast of verwijderd, zeker als het om persoonsgegevens gaat (AVG/GDPR).

- Jij bent verantwoordelijk voor de juistheid van de data die je deelt met anderen.
- Als je data deelt die herleidbaar is tot personen (bijvoorbeeld werknemers of klanten), moet je de privacywetgeving naleven.
- Contracten met leveranciers of afnemers over datadelen moet je respecteren, ook als ze verder gaan dan de wettelijke minimumvereisten.

Jürgen Vangeyte en Simon Cool, van ILVO

“De boer zit niet te wachten op technologie, wel op impact”

Digitalisering is niet meer te stoppen en biedt veel voordelen. Daar twijfelt vandaag waarschijnlijk niemand aan. Wat zijn de mogelijkheden voor de nabije en de verdere toekomst? En hoe ga je hiermee als individuele landbouwer nu best mee om? Jürgen Vangeyte en Simon Cool werken bij ILVO actief rond digitalisering en robotisering. Zij bouwen er machines, maar denken ook na over de praktische toepassingen ervan op een land- of tuinbouwbedrijf.

Waar staan we nu?

Simon: “Laat ons het voorbeeld nemen van onkruidbestrijding. Er bestaan al verschillende technologieën: mechanisch wieden, laser, elektroshock ... Binnen de alternatieve onkruidbestrijding is er geen *one tool fits all*. Er is een breed arsenaal dat de laatste jaren alleen maar breder en nauwkeuriger geworden is. Voor ieder type gewas en voor alle diverse omstandigheden is er wel een andere tool die geschikter is.”

Jürgen: “We kijken daarvoor naar werktuigendragers die verschillende tools kunnen gebruiken. Nu zou de boer nog meerdere robots moeten hebben voor verschillende taken. Dat is niet handig. Een robot zou meerdere taken moeten kunnen doen. Bij ILVO hebben wij zo samen met onze partners de Cimat ontwikkeld. Als we dan nu zien dat grote constructeurs met vergelijkbare technologieën uitpakken, geeft dat toch aan dat we op de goede weg waren. ‘t Is ook een beetje een terugkeer naar het

verleden. De werktuigendrager was een van de eerste tractoren die we zagen, maar in de robotica komt het nu terug. We kunnen niet verwachten dat de boer een robot koopt voor elke toepassing. Een werktuigendrager sluit aan bij een haalbaar businessmodel voor de landbouwer.”

Van start-up tot gevestigde waarde

Kunnen start-ups hierin iets betekenen?
Jürgen: “Enerzijds zijn start-ups fantastisch. Zij kunnen zeker bij ILVO terecht voor ondersteuning, maar we moeten eerlijk zijn. Vlaanderen doet het minder goed in scale-ups en een boer wordt er niet beter van als de ontwikkelde technologie niet tot op het landbouwbedrijf geraakt. Daarin wordt wel de meerwaarde zichtbaar van een speler als ILVO. Wij ondersteunen ook gevestigde bedrijven die willen groeien en slimme machines willen beginnen maken. ▶

Wie?

Jürgen Vangeyte (rechts) is wetenschappelijk directeur bij het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO).

Simon Cool (links) is coördinator Living Lab Agrifood Technology bij ILVO.

Zij zijn bezig met onderzoek naar ontwikkelingen op vlak van digitalisering en robotisering binnen de land- en tuinbouw. Dat gaat enerzijds om fundamenteel onderzoek, maar anderzijds proberen ze bij ILVO ook de brug te slaan tussen onderzoek en de dagelijkse landbouwpraktijk.

Zo creëren we meerwaarde voor de boer en voor het agro-ecologisch ecosysteem. 't Is belangrijk dat we bij ILVO op de beide inzetten. Overigens moeten wij niet het volledige proces uitvoeren. Ook bedrijven die een robot grotendeels klaar hebben, maar nog op enkele foutjes stoten, kunnen bij ons terecht. In dat kader zijn we ook heel blij met AgrifoodTEF: een Europees netwerk met testinfrastructuur voor agrifood technologie. Met AgrifoodTEF helpen Europa en Vlaanderen technologiebedrijven om innovaties in de agrifoodsector sneller op de markt te brengen."

Welke rol speelt ILVO verder nog?

Simon: "Enerzijds doen wij fundamenteel onderzoek, bijvoorbeeld rond AI. We werken daarvoor samen met Vlaamse universiteiten. Daarna ondersteunen wij machinefabrikanten vanaf de vroege ontwikkeling tot het testen van machines in een latere fase. En dan is er nog het praktijkgericht onderzoek. Met AgrifoodTEF stonden we op Agribex, waar we het prototype van een cameragestuurde intra-rij-schoffelmachine van Vanhoucke Machine Engineering konden laten zien. We zijn onder andere ook bezig met het SQAT-project waarbij we werken rond het integreren van verschillende technologieën en technieken. Het gaat dan om zaken die nog niet helemaal praktijkrijp zijn, maar in de toekomst wel een belangrijke rol kunnen spelen."

Waar zitten onze boeren op te wachten?

Jürgen: "De boer zit niet te wachten op technologie, wel op impact, op iets dat verandert op zijn bedrijf. Geen enkele boer zal zeggen: 'DjustConnect maakt mijn wereld beter.' Maar als je de boer kan meegeven dat dit een audit vergemakkelijkt en dat je de data voor je klimaatscan in de helft van de tijd in orde kan maken, dat vertel je wel iets waar de boer oren naar heeft. Het is belangrijk dat wij ons verhaal niet brengen vanuit technologieperspectief, maar dat we luisteren naar de oplossingen die de boer zoekt. *Wallets* is nog zo'n een thema. Een aardappelboer heeft dat niet nodig, maar als hij hiermee zijn aardappelen op dezelfde manier in drie landen kan aan-

Jürgen Vangeyte:

"Precisielandbouw en automatisering bieden oplossingen voor de hoge kosten van arbeid en productiemiddelen."

bieden via één druk op de knop, is dat een fantastische opportuniteit. Waar de boer ook op wacht, is een betere kosten-batenverhouding. Dat zit aan twee kanten. Technologieleveranciers kunnen meer *value for money* leveren langs de ene kant. Langs de andere kant kunnen boeren zich ook organiseren om beter met die nieuwe technologie om te gaan, bijvoorbeeld door zich te organiseren in samenwerkingsverbanden om een technologie of machines aan te kopen."

Simon: "Er zijn een aantal klassieke uitdagingen die voor de sector hoog op de prioriteitenlijst staan. De strijd om grond is er daar een van, net als de klimaatverandering. Technologie kan hierin een rol spelen. Dat is ook het geval in de maatschappelijke vraag naar het gebruik van minder gewasbeschermingsmiddelen of het verlagen van nitraatresidu in het oppervlaktewater. De boer wordt dagelijks geconfronteerd met die vragen, en daarnaast met dalende marges, fluctuerende prijzen en stijgende arbeidskosten. Precisielandbouw in het algemeen en automatisering in het bijzonder kunnen zeker iets betekenen in een sector waar arbeid, brandstof en meststoffen grote kostenposten zijn."

Blik op de toekomst

Kijk eens tien jaar vooruit. Waar staan we dan op het vlak van digitalisering in de landbouwsector?

Simon: "Er is nu een heel sterke trend richting laser-onkruidwieden. Dat biedt potentieel, maar we moeten oppassen dat het geen bubbel wordt. Het is maar één

tool in het arsenaal van de landbouwer en er bestaan heel veel alternatieve onkruidbestrijdingstechnieken. Een laser kan bijvoorbeeld niet goed om met grotere onkruiden of met onkruiden met de groeipunt onder de grond, waarvoor andere tools wel heel geschikt zijn. Ook bijvoorbeeld bij dauw op de blaadjes blijkt de laser minder actief, omdat het water eerst moet verdampen. Ik zie veel potentieel in systemen die een combinatie maken tussen verschillende tools, in plaats van één specifieke tool of machine. Ook ons onderzoek zet in op die geïntegreerde aanpak. Natuurlijk zullen we in het komende decennium een verdere uitrol zien van de robotisering, die nu nog vrij beperkt is in de Vlaamse landbouwsector. Dat is ook begrijpelijk. Nieuwe technieken komen vaak van start-ups. Wat als die start-up het niet volhoudt? Het gaat om grote investeringen, maar waar kan die boer terecht voor het onderhoud van zijn nieuwe machine?"

Simon Cool:

"Wil een tractorfabrikant een betere tractor maken, heeft hij data nodig van de boer."

Voor het onderhoud van moderne tools zullen dealers zich moeten bijscholen om met deze nieuwe technologieën om te gaan. Dat is een uitdaging. Ik geloof ook in 'remotisie': werken op afstand. Nu heb je automatisering met robots op het veld, maar dat vereist in veel gevallen toezicht. Als landbouwer moet je dan operationele tijd inwisselen voor supervisietijd, en dat kan niet de bedoeling zijn. Zeker in een regio met veel kleine percelen, zoals Vlaanderen, wordt het dan al efficiënter om zelf met de tractor rond te rijden. De volgende stap is dus het verminderen van de supervisietijd. Ik zie dat als een opera-

tor in een controlecentrum die meerdere machines tegelijk bewaakt. Niet door rechtstreeks naar het camerabeeld van elke machine te kijken, maar via een augmented beeld dat automatisch waarschuwingen geeft wanneer er iets niet in orde is. Zo kan één persoon meerdere machines tegelijk opvolgen, wat de efficiëntie aanzienlijk verhoogt."

Jürgen: "Het hele gebeuren rond data en stielkennis is een uitdaging. Die kennis zit nu in de mensen, maar we zien artificiële intelligentie opkomen: alles is op termijn uit de mensen te halen. Wie de kans grijpt om met die kennis aan de slag te gaan, wordt in de toekomst essentieel. Nu is een belangrijk momentum. Als boeren vandaag hun data onder controle krijgen, kunnen ze nadien ook de kennis die uit die data komt inzetten. Want vergis je

niet, nu al wordt bij bedrijven kennis in algoritmen gegoten waardoor medewerkers moeten vertrekken. Denk niet dat een beroep niet vervangbaar is. Dit verhaal vertel ik ook op Europees vlak. Wanneer data wegvloeien naar externe spelers, kunnen zij er iets mee maken en dat opnieuw aan ons verkopen. Dat is datakolonisatie: de *resources* pakken, er iets mee bouwen en dat later voor veel geld terug verkopen. Net zoals dat in koloniale tijden met grondstoffen ging, kan dat ook met data. Uiteraard is het een grijze zone en verdient dit een beetje nuancering. Wil een tractorfabrikant een betere tractor maken, moet hij data binnenkrijgen van de boer die met die tractor rijdt. Het is dus geen zwart-witverhaal. Maar het is belangrijk om erover te reflecteren." ■

Kort

Digitalisering en automatisering kunnen helpen om efficiënter te werken. De rol van de landbouwer kan verschuiven van operationele werktijd naar supervisietijd. De mogelijke digitale oplossingen zijn al even divers als de Vlaamse land- en tuinbouwbedrijven zelf. Een geïntegreerde aanpak is belangrijk. Nu artificiële intelligentie sterk komt opzetten, moeten de boeren er ook voor zorgen dat ze hun data onder controle krijgen én houden.

Jürgen Vangeyte en Simon Cool: "Nu is een belangrijk momentum. Als boeren vandaag hun data onder controle krijgen, kunnen ze nadien ook de kennis inzetten die uit die data komt."

Robotisering tuinbouwsector vraagt nog veel mensenwerk

De tuinbouw is een sector die veelal sterk afhankelijk is van handenarbeid. De steeds moeilijkere zoektocht naar helpende handen en de stijgende loonkost zorgen ervoor dat de interesse in robotisering stijgt. De technologische vooruitgang maakt machines ook steeds beter. De vraag is wellicht niet of die robotisering zich doorzet, maar wanneer. Al is het meer dan een kwestie van tijd, weten ze ook in Nederland.

De Nationale Proeftuin Precisie Landbouw (NPPL) is een Nederlands onafhankelijk kennisplatform dat praktijk, onderzoek, onderwijs en bedrijfsleven rond precisie-landbouw samenbrengt. In de buurt van Utrecht organiseerde men een jaarevent met focus op robotisering in de tuinbouw. Jos Ruizendaal is teamleider automatisatie en robotisering aan de Wageningen Universiteit. Hij zag een duidelijke nood aan robotisering. De beschikbaarheid en

betaalbaarheid van seizoenarbeid staan onder druk. De vraag naar diversificatie maakt de arbeidsvraag nog hoger. En wie minder chemisch onkruid wil bestrijden, moet meer wieden. Robots worden evenmin moe of ziek.

Er is al een geschiedenis

De huidige technologische evoluties veranderen tal van sectoren, maar die weg is natuurlijk al eerder ingezet.

Landbouwwereld Nederland speelt daarin een voortrekkersrol. Zo deed Universiteit Wageningen al in 1998 praktijktesten met een oogstrobot voor komkommers. Hoewel komkommers dezelfde kleur hebben als het gewas, slaagden de twee camera's er toen al in om deze correct te identificeren en te oogsten. Detectie zat aan een slaagpercentage van 94%, oogsten aan 74%. Dat was dus nog ruim voor alles wat met artificiële intelligentie (AI) en zelflerende algoritmes te maken heeft. Nadeel aan deze robot was nog dat hij te traag was. Later maakte de technologie het mogelijk om ook moeilijkere gewassen te proberen. Zo ontwikkelden onderzoekers een paprika-oogstmachine in de periode 2015-2018. Een duidelijk moeilijkere teelt

Tomatenrobots

Tijdens het jaarevent werden twee tomatenoogstrobots met elkaar vergeleken: de GROW van Ridder/MetoMotion en de Artemy. Beide robots werden daarbij beoordeeld aan de hand van enkele kritische prestatie-indicatoren (kpi's). Hoeveel procent van de rijpe tomatentrossen is correct geogst? hoeveel procent voldoet aan de kwaliteitscriteria? Hoeveel

tijd heeft de robot nodig om één tros te oogsten? Hoeveel rijen kan een robot oogsten zonder tussenkomst van een operator? Wat is de gewasschade die de robot veroorzaakt? Hoe nauwkeurig worden de kisten gevuld? In de overeenkomsten die de robotfabrikanten met de tomatentelers afsloten werden daarbij ook voorwaarden aan de teelt gesteld. Zo moesten de trossen vrij zijn van droge bladeren, en mochten ze niet met elkaar verstrengeld zijn. Een hele belangrijke kritische parameter bleek de lengte van de vruchtsteel. De huidige robots hebben moeilijkheden met korte steeltjes om correct te knippen. Wat ook gold voor beide robots is dat elk tomatenras heel wat voorafgaande *finetuning* vraagt aan de instellingen vooraleer ze aan de slag kunnen. De efficiëntie van een robot daalt wanneer het gewas ouder en dus 'rommeliger' wordt. Beide robots zijn nu nog volop in ontwikkeling en worden nog niet grootschalig ingezet. Momenteel werken ze nog altijd onder het oog van een medewerker van het robotbedrijf.

want de vrucht zit dikwijls verscholen achter een blad. Nog wat later werd de gerbera-oogstrobot ontwikkeld in een publiek-private samenwerking. Gerbera's hebben de bijkomende moeilijkheid dat het gaat om veel rijpe en onrijpe stelen die naast elkaar staan. Een oogstrobot moet de bloem benaderen zonder de bloem of de knoppen te beschadigen en deze dan afknippen onderaan in het gewas op een slecht zichtbare plaats.

Planten wiskundig laten groeien

Al deze voorgenoemde robots werkten, maar vonden uiteindelijk geen grootschalige doorbraak omdat ze te veel misten, storingsgevoelig of te traag waren. Zonder enige twijfel zal de vooruitgang zorgen voor machines die technisch beter draaien. In tegenstelling met heel wat maakindustrie zijn planten niet identiek aan elkaar. Het is niet eenvoudig om een robot planten te leren kennen in hun diversiteit. Jos Ruizendaal toonde hoe onderzoekers rekenkundige modellen maken van een plant en deze op basis van een wiskundig model theoretisch laten groeien. Zo kunnen de algoritmes sneller getraind worden, wat de technologie beter en goedkoper moet maken. Al is een plant in een theoretisch model nog iets anders dan een plant die tussen duizenden andere staat en ook interageert met die planten.

Obstakelparcours

De evoluties in AI volgen elkaar razendsnel op. Toch is de robotisering van de tuinbouw geen hardloophwedstrijd, waarschuwt Jos Ruizendaal. "Er is geen makkelijke weg vooruit; het is meer een obstakelparcours. Samenwerking tussen bedrijven en onderzoeksinstituten is nodig, enkel zo komen we dicht bij de finish." Ruizendaal wees erop dat robots niet altijd even goed passen bij de huidige gewassen en teeltsystemen. "We passen de robots zo goed mogelijk aan aan de gewassen, maar de aanpassing zou even goed van bij de teelt kunnen komen." ■

Interesse voor oogstrobot asperge neemt toe

Een van de oogstrobots die misschien het dichtst bij een doorbraak staat, is de oogstrobot voor asperge van de Nederlandse robotbouwer AVL Motion. Althans, daar is de fabrikant van overtuigd. AVL Motion denkt in 2026 twintig robots te kunnen bouwen voor levering in 2027. De machine detecteert oogstrijpe asperges, positioneert een oogstelement, steekt deze uit en voert deze vervolgens af naar een transportband. Vergelijkend praktijkonderzoek met traditioneel handoogsten toonde dat de robot meer dan drie keer zo snel kan werken dan een vakbekwame steker. Een AVL-robot zou zo vijftien stekers kunnen vervangen, al heeft de robot wel nood aan twee operators voor de bediening. De snelheid gaat bovendien niet ten koste van opbrengst. Opbrengst en kwaliteit verschillen niet van handwerkers.

“We moeten grensoverschrijdend samenwerken”

Paul van Zoggel is projectleider van de Nationale Proeftuin Precisie Landbouw. Een van de grootste noden voor robotisering in de land- en tuinbouw is volgens hem samenwerking, ook over de grenzen heen.

Welke behoefte vult de NPPL in?

“Land- en tuinbouwers zijn altijd wel geïnteresseerd geweest in precisielandbouw, maar werden ook vaak teleurgesteld. Ze kochten iets, maar dat bleek toch niet te zijn wat beloofd werd. De boer koopt, het gaat mis, en het vertrouwen is weg. Vervolgens valt het bedrijf zonder inkomen en verdwijnt het bedrijf. In deze Valley of Death stranden op die manier heel wat waardevolle technieken die de sector helpen te verduurzamen via precisielandbouw. Wij helpen die technieken te beoordelen en vertellen hoe het écht zit. Boeren vertrouwen ons daar ook in.”

De NPPL bestaat bijna tien jaar. Waarin is NPPL veranderd in die periode?

“In het begin kwamen de vragen vooral vanuit akkerbouw. Maar we willen nu ook de boomkwekerij, fruitteelt en (glas)tuinbouw harder betrekken. We hebben bewust NPPL in naam uitgebreid naar NPPL-R, met de r van robotisering. Verduurzaming van de sector is in al die jaren een belangrijke driver geweest, maar de laatste jaren zien we de zoektocht naar

oplossingen voor het arbeidsvraagstuk meer op het voorplan treden.”

Nederland lijkt verder te staan dan Vlaanderen, waar er weinig start-ups zijn die zich toelagen op toepassingen van precisielandbouw. Vlaanderen heeft evenmin een NPPL.

“Er is wel het Europese AgrifoodTEF dat test- en experimenteerfaciliteiten voor landbouwinnovatie in Europa faciliteert. In Nederland nemen wij die rol op, in Vlaanderen het ILVO. Zij kunnen met een schone lei beginnen en de rol van NPPL voor Vlaanderen overnemen.”

Kunnen Vlaanderen en Nederland samenwerken op dit vlak?

“Jazeker, Vlaamse partners kunnen nu al voor een deel participeren in Nederlands praktijkonderzoek. Niet alleen op het vlak van praktijkonderzoek kunnen we leren van elkaar, maar ook op bestuursniveau. Je kan hard zeuren dat de regeltjes niet altijd afgestemd zijn op de nieuwe technieken, maar als je Nederlandse en Vlaamse ambtenaren samenbrengt, ben ik zeker dat ook

zij van elkaar kunnen leren. Ook datadeelplatformen zoals DjustConnect in Vlaanderen en JoinData in Nederland zouden kunnen kijken wat ze beter samen kunnen doen.”

Wie precisielandbouw zegt, zegt data. Hoe belangrijk is het dat boeren bezig zijn met wie die data beheert.

“Heel belangrijk. Met de brancheorganisatie Akkerbouw Nederland hebben we een gedragscode uitgewerkt die stelt dat de boer aan 't stuur zit en dat hij weet wat er met zijn data gebeurt, en ook de deur dicht kan gooien. Bepaalde partijen willen data van de boer terug verkopen aan de boer. Als boer moet je daar toch over in discussie gaan of leveranciers zoeken die soortgelijke gedragscode wel onderschrijven.” ■

NIEUW

Nutramon

Novo

‘Ik strooi een korrel met een lagere CO₂-voetafdruk.’

Lagere CO₂-voetafdruk

Hoogwaardige stikstofmeststof:

- Lagere CO₂-voetafdruk
- KAS 27N + 4MgO
- Harde, uniforme korrel
- Geproduceerd in Europa

www.oci-nutramon-novo.nl

OCI

Waarom digitale tools jouw bedrijf sterker maken

Digitalisering is overal, ook in de land- en tuinbouw. Maar je hoeft er niet bang voor te zijn: het gaat om hulpmiddelen die jouw werk eenvoudiger, efficiënter en duurzamer maken. Robby Cloesen, consultant Klimaat en Technologie, beantwoordt vijf veelgestelde vragen over dit thema.

Vraag 1: Is de toekomst nu echt digitaal?

Ja, de toekomst is digitaal – ook in de landbouw. Maar dat betekent niet dat je morgen alles moet omgooien. Digitalisering gaat over hulpmiddelen die jouw werk makkelijker, efficiënter en duurzamer maken. Het is geen doel op zich, maar een middel om jouw bedrijf sterker te maken.

Digitale toepassingen helpen om tijd en middelen beter in te zetten. Denk aan systemen die automatisch berekenen hoeveel meststoffen je nodig hebt, of apps die je helpen om je administratie sneller af te handelen. Minder papierwerk, meer tijd voor je bedrijf. Zo **werk je efficiënter** en bespaar je kosten.

Gebruik **data als nieuwe grondstof**. Je verzamelt al veel gegevens: opbrengsten, weersomstandigheden, voedergebruik ... Met digitale tools kun je die gegevens slim inzetten. Zo kun je beter voorspellen wat je oogst zal zijn, ziektes sneller opsporen en risico's beperken. Data helpt je om beslissingen te nemen op basis van feiten, niet alleen op gevoel.

Technologie evolueert snel, **maar stap voor stap**. Je hoort misschien termen zoals AI (artificiële intelligentie), IoT (slimme sen-

soren) of 5G. Dat klinkt ingewikkeld, maar in de praktijk gaat het om eenvoudige toepassingen: een sensor die de bodemvochtigheid meet, een camera die ziekten in gewassen herkent of een app die je helpt om je planning te maken. Je hoeft niet alles tegelijk te leren – het gaat om kleine stappen die jouw werk verbeteren.

Door data slim te gebruiken, kun je transparanter werken en beter inspelen op de verwachtingen van afnemers. Dat kan leiden tot nieuwe samenwerkingen, sterkere relaties en een **beter positie in de markt**. Zo wordt data niet alleen een hulpmiddel, maar ook een manier om je bedrijf toekomstbestendig te maken.

In plaats van alles handmatig bij te houden, kun je **digitaal registreren** hoeveel meststoffen je gebruikt, welke gewasbeschermingsmiddelen zijn toegepast en hoe je energieverbruik evolueert. Zo bespaar je tijd op papierwerk en heb je toch altijd alle gegevens overzichtelijk klaar voor controles. Dat geeft niet alleen inzicht in je eigen bedrijf, maar ook zekerheid richting overheid en afnemers. Wel blijft het belangrijk dat de regelgeving minder belastend wordt gemaakt.

Vraag 2: Ik kan niet goed met de computer werken. Moet ik stoppen met boeren?

Boeren blijft een vak van kennis, ervaring en passie. Digitalisering verandert wel hoe we werken, maar dat betekent niet dat je alles zelf moet kunnen of dat je moet stoppen als je geen computer-expert bent.

Boerenbond biedt heel wat praktische opleidingen om je op weg te helpen. Denk aan **vormingen** rond het gebruik van nuttige apps in land- en tuinbouw, waar je ontdekt welke digitale hulpmiddelen écht nuttig zijn op het erf. Of het invullen van de verzamelaanvraag, waarbij je tijdens een praktijk sessie zelf met de pc aan de slag gaat. Vorig jaar waren de opleidingen rond e-invoicing bijzonder populair, en we blijven inspelen op actuele noden.

Daarnaast zijn er inspirerende momenten zoals lunchdates, waar je leert hoe digitalisering, technologie en artificiële intelligentie jouw werk kunnen ondersteunen. Zet zeker de **lunchdate** 'Digitalisering en AI op mijn bedrijf' van donderdag 19 februari in je agenda. En vergeet de **demo's** niet: daar zie je technologie in actie, ontwikkeld en getest samen met landbouwers, en hoor je rechtstreeks hun ervaringen. Zo ontdek je in de praktijk wat werkt en hoe het jouw bedrijf vooruit kan helpen.

Je hoeft dus niet te stoppen met boeren omdat je niet goed met de computer werkt. Wat telt, is dat je bereid bent om te leren – en die leerweg maken we zo eenvoudig mogelijk.

Vraag 3: Hoe ga ik aan de slag met digitale teeltregistratie?

Digitale teeltregistratie is veel meer dan een vervanging van het papieren kladblok. Het zorgt ervoor dat je **gegevens altijd beschikbaar** zijn, zowel voor jezelf als voor rapportages of controles. Je hoeft niet meer te zoeken naar losse notities, want alles staat netjes en overzichtelijk in één systeem.

Je kunt ook meerdere personen inschakelen – zoals loonwerkers, familieleden of personeel – om gegevens in te voeren. Zo komt de informatie sneller in het systeem en gaat er geen waardevolle data verloren.

Die gegevens zijn niet alleen nuttig voor administratie, maar ook een bron van kennis. Je kunt leren uit je eigen acties, trends ontdekken en betere beslissingen nemen. Bovendien kan een opvolger of medewerker leren uit wat jij hebt gedaan, zodat jouw ervaring niet verloren gaat. Er zijn heel uiteenlopende systemen op de markt. Sommige zijn heel eenvoudig en vervangen puur pen en papier, andere hebben een module voor voorraadbeheer, geven bedrijfseconomische inzichten of vormen zelfs een opstap naar preciselandbouw. De meeste systemen zijn gekoppeld aan Fytoweb en geven nuttige informatie over het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Zo heb je niet alleen een overzicht van je registraties, maar ook praktische tips en waarschuwingen die je helpen om correct en veilig te werken.

Voor het gebruiksgemak is het slim om te kiezen voor systemen met een app en/of een webplatform, zodat je eenvoudig kunt registreren op het erf, in de stal of achter je computer.

Omdat er veel aanbieders actief zijn, organiseren we in 2026 infodagen om je te helpen bij je keuze. Hou hiervoor zeker de volgende edities van *Boer&Tuinder*, de Boerenbond-app en onze website in de gaten."

Het AgriTech-loket is nog gratis tot eind juni, dus maak er zeker gebruik van!

Vraag 4: Waarvoor moeten we oppassen, wat zijn de valkuilen?

Digitalisering biedt veel kansen, maar er zijn ook aandachtspunten waar je best rekening mee houdt. Het belangrijkste is **veiligheid**. Je werkt met gevoelige gegevens over je bedrijf, je teelten en soms ook financiële informatie. Als die in verkeerde handen vallen, kan dat grote gevolgen hebben. Gebruik daarom altijd sterke wachtwoorden en vermijd dat je hetzelfde wachtwoord voor verschillende toepassingen gebruikt. Schakel waar mogelijk tweeledige verificatie in, zodat je extra beveiligd bent. Let ook op met phishing: dat zijn valse e-mails of berichten die je proberen te misleiden om in te loggen of gegevens door te geven. Klik nooit zomaar op links en controleer altijd de afzender. Een andere valkuil is **te snel te veel willen doen**. Digitalisering is geen sprint. Begin klein en kies systemen die bij jouw bedrijf passen. Begin klein: één app voor administratie, een eenvoudige sensor of een digitale tool die tijd bespaart. Hoe meer en frequenter je ermee werkt, hoe vertrouwd het wordt.

Tot slot: hou je **software up-to-date**. Updates bevatten vaak verbeteringen en veiligheidsoplossingen. Verouderde systemen zijn kwetsbaarder voor hackers.

Vraag 5: Waar kan ik als lid van Boerenbond terecht met vragen rond digitalisering?

Digitalisering roept vaak vragen op: welke tools passen bij mijn bedrijf, hoe begin ik eraan, en hoe zorg ik dat alles veilig gebeurt? Als lid van Boerenbond hoef je daar niet alleen mee te worstelen. We hebben het digitale **AgriTech-loket** opgericht als jouw centrale aanspreekpunt voor alles wat met digitalisering in land- en tuinbouw te maken heeft.

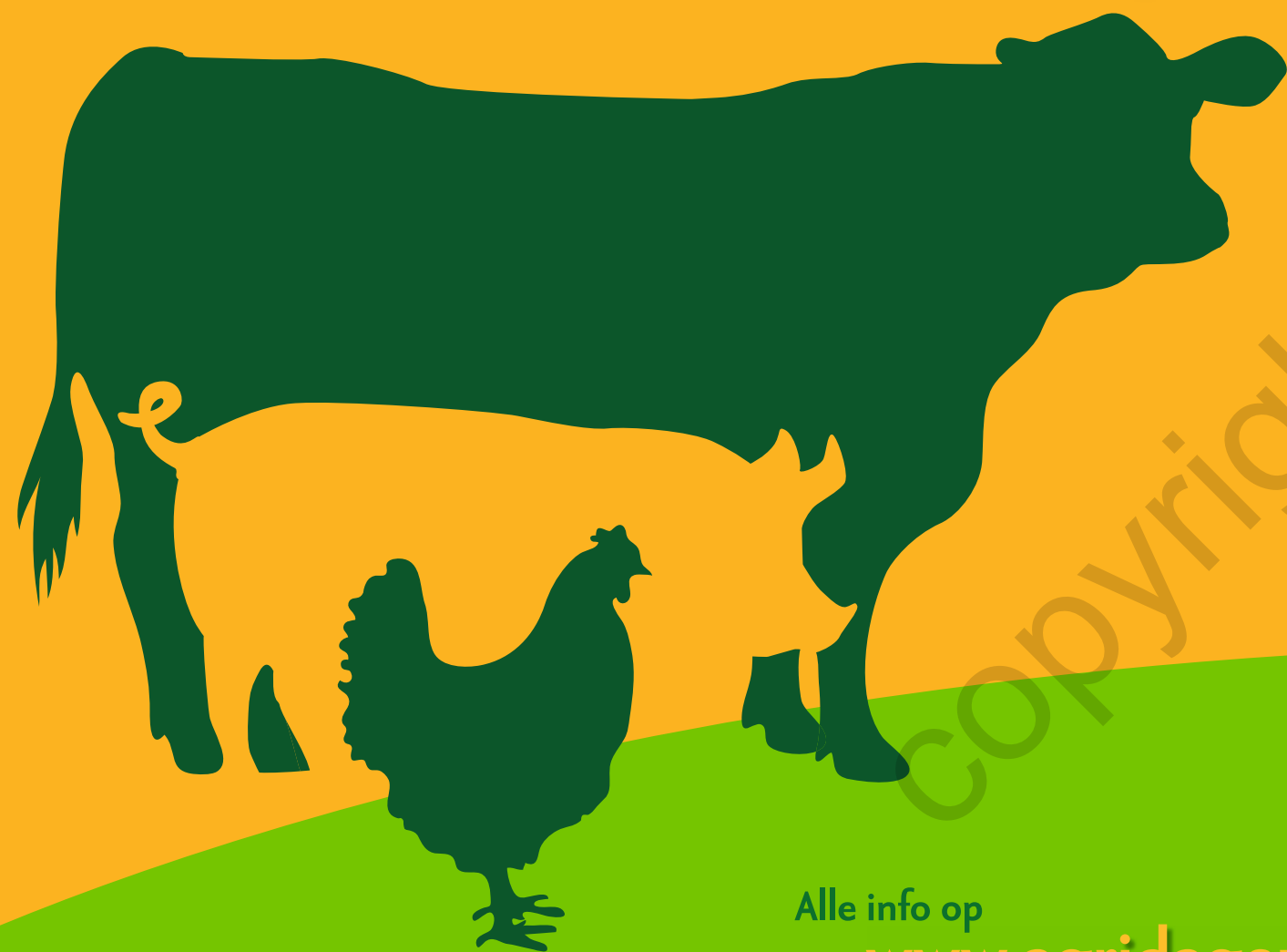
Via het AgriTech-loket krijg je persoonlijk advies van onze expert. We helpen je bij het kiezen van systemen die bij jouw bedrijf passen, geven tips over gebruiksgemak en koppelingen, en beantwoorden vragen over veiligheid. Daarnaast wijzen we je de weg naar opleidingen, demo's en praktijkdagen, zodat je niet alleen informatie krijgt, maar ook zelf kunt ervaren hoe digitale oplossingen werken. Het loket is eenvoudig bereikbaar via de Boerenbond-website en de Boerenbond-app. Daar vind je ook updates over nieuwe initiatieven, infodagen en praktische tips. Je kan zelf een afspraak inplannen, op maandag- of woensdagnamiddag, op een moment dat jou het best past. Zo krijg je persoonlijke begeleiding, afgestemd op jouw vragen en situatie. ■

www.boerenbond.be/digitaal-agritechloket

Agri'dagen

20-22.02.2026

Weelde Depot
Geeneinde, 2381 Ravels
open van 10.00u tot 18.00u

Alle info op
www.agridagen.be

HOOFD SPONSOR

PRESENTEERT

Vakbeurs
voor intensieve
veeteelt en
mechanisatie op
erfniveau

Thema Digitalisering | Aan de slag

SAMENGESTELD DOOR SANDRA MICHIELS

Boerenbond, altijd dicht bij jou

Heb jij de nieuwe Boerenbond-app al gedownload? Vanaf nu zit Boerenbond altijd in je broekzak en krijg je snel updates van nieuws en marktberichten. Ga naar www.boerenbond.be/beweegt-met-je-mee. Je vindt er handige instructievideo's om je op weg te helpen.

Wil je altijd meteen op de hoogte zijn van wat er beweegt in de sector? Zet dan zeker je 'belangrijke berichten' aan. Klik hiervoor op het figuurtje linksboven en duid aan welke notificaties je wil ontvangen.

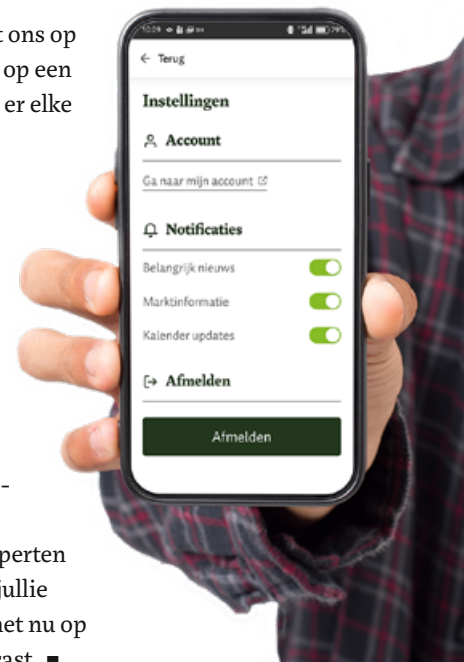
Winactie! Heb je de app al gedownload? Toon het ons op onze stand tijdens de Agridagen en maak zo kans op een set draadloze earbuds van topkwaliteit. We geven er elke dag 15 weg! Je vindt ons op stand nummer 1341.

Boer&Bondig actualiteitenpodcast

Elke week op woensdag is er een nieuwe aflevering van de Boer&Bondig actualiteitenpodcast. In 15 minuten loodsen wij je door de

achtergronden bij het belangrijkste land- en tuinbouwnieuws van de week.

We gaan in gesprek met experts en trekken het veld op om jullie reacties te horen. Ontdek het nu op www.boerenbond.be/podcast. ■

Hoe digitaal is jouw bedrijf?

De landbouwsector digitaliseert in snel tempo, maar hoe ervaren land- en tuinbouwers dat zelf? Het Agentschap Landbouw en Zeevisserij wil het rechtstreeks van jullie horen. Daarom houdt ze een korte bevraging bij alle land- en tuinbouwers in Vlaanderen. Vertel hoe jij vandaag met digitale tools omgaat en wat je nodig hebt om klaar te zijn voor de digitale toekomst. Zo help je mee bepalen welke ondersteuning echt werkt. Scan de QR-code met je smartphone of ga naar <https://lv.vlaanderen.be/digibevraging>

Geen fan van online enquêtes? Geen probleem: de papieren versie zit binnenkort bij je verzamelaanvraag. **Invullen kan tot en met 31 maart.** ■

AGRO
VASTGOED

VERKOOP HOEVES, NER EN GRONDEN LANDELIJK VASTGOED

- Danny De Pauw
☎ 0475-55 58 34
- Jo Mullie
☎ 0477-52 57 82

www.agrovastgoed.be

GEZOCHT

Tractor groot of klein,
verreiker, kniklader pikdorser.

merk geen belang,
mag werk aan zijn

0495/277 174

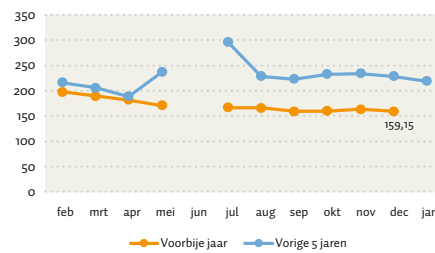
Via www.boerenbond.be/markten vind je alle recente marktprijzen! Je kan er eenvoudig zelf overzichten maken van een periode die je kiest.

De meest actuele marktprijzen vind je voortaan op onze website of op jouw maat in onze exclusieve Boerenbond-app. In dit maandelijkse magazine zoomen we in op tendensen en duiden we voor onze zeven hoofdsectoren de evolutie van een relevante marktprijs per sector.

Akkerbouw

Tarweprijs consequent onder vijfjarig gemiddelde

Granen - standaardtarwe gecertificeerd (€/ton)
Bron: notering Synagra

De graanprijzen blijven onder druk. De sterke euro ten opzichte van de dollar werkt als een negatieve factor in een context waarin het concurrentievermogen van de export cruciaal is. Tarweprijzen bij vertrek uit exporthavens moesten daarom worden aangepast aan het niveau van Russische en Oekraïense prijzen. Bovendien moet nu ook rekening worden gehouden met toenemende concurrentie uit het zuidelijk halfrond, met name uit Argentinië.

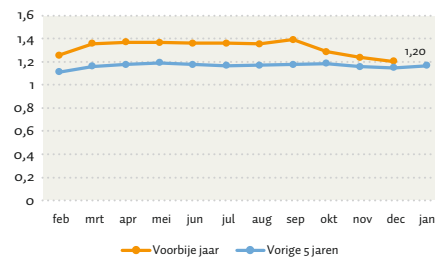
Wat de balansen betreft, heeft het Canadese nationale statistiebureau zijn productieramingen gepubliceerd. Die bevestigen een uitzonderlijk grote oogst. Deze nieuwe cijfers versterken de al aanzienlijke beschikbare volumes in de belangrijkste exportlanden. In Canada is de productie van zachte tarwe met +11% gestegen ten opzichte van vorig seizoen en bedraagt die nu meer dan 32,8 miljoen ton. De stijging is ook waarneembaar bij durumtarwe, waar de oogst wordt geraamd op 7,13 miljoen ton, een stijging van +11,8% ten opzichte van

vorig jaar. Ook voor gerst bevestigen de cijfers de reeds aangekondigde stijging, met een productie van meer dan 9,72 miljoen ton - een stijging van 9,4% ten opzichte van 2024. Wereldwijd is er vandaag al een ruime bevoorrading inzake graan en de goede oogstresultaten in het zuidelijk halfrond doen daar letterlijk nog een behoorlijke schep bovenop. Dit betekent dat we te maken hebben met een wereldwijde oogst die hoger uitvalt dan het wereldwijde verbruik van graan. Deze situatie blijft dus ongunstig voor de Europese graanprijzen. De enige steun komt momenteel van de massale aankopen door Algerije, maar dat is slechts een tijdelijke impuls. Op korte termijn is er dan ook geen beterschap te verwachten op de internationale graanmarkten.

Pluimvee

Braadkippenmarkten kenden moeilijk jaareinde

Braadkippen max. (euro/kg levend gewicht)
Bron: notering Deinze, inclusief Belplumetoelag

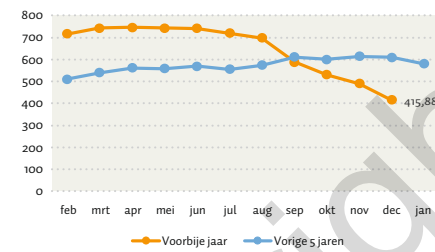
In de aanloop naar de eindejaarsperiode moesten de braadkippenmarkten wat gas terugnemen. De vraag naar pluimveevlees kwam onder druk te staan door extra goedkoop aanbod vanuit Polen.

Anderzijds werd het aanbod van levende kippen ook verstoord door de vogelgriep en was er een slachthuis dat noodgedwongen een week moest sluiten wegens een brand, waardoor de levende markt bij ons wat ontregeld geraakte. Naar het eind van het jaar leek de pluimveemarkt zich te herstellen door de extra vraag naar pluimveevlees voor de feestdagen. Aan het begin van het nieuwe jaar is het even afwachten hoe de markten zich herstellen, maar in de pluimveehouderij verloopt dat doorgaans vrij probleemloos.

Melkvee

Gedaalde boterprijs mee oorzaak van lagere melkprijzen

Boterprijs (euro/100 kg)
Bron: notering BCZ

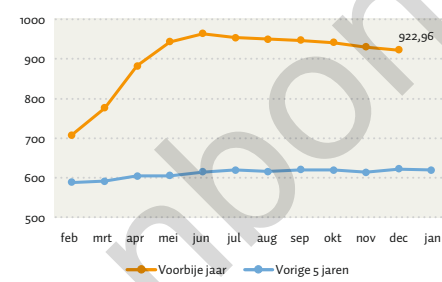

De melkprijs staat al sinds de laatste maanden van 2025 sterk onder druk. De belangrijkste oorzaak is de fors gestegen wereldwijde melkproductie, gecombineerd met ruime voorraden van de belangrijkste zuivelproducten. Vooral de scherpe daling van de boterprijzen speelt hierbij een grote rol, naast lagere prijzen voor kaas en mozzarella. De goede boterprijzen hebben het afgelopen jaar de melkprijs nog ondersteund, maar die steun is nu weggefallen. Het resultaat: lage basisprijzen die schommelen rond 33 à 35 euro per 100 kg. De verwachting is dat deze lagere prijzen in de eerste maanden van 2026 zeker zullen aanhouden.

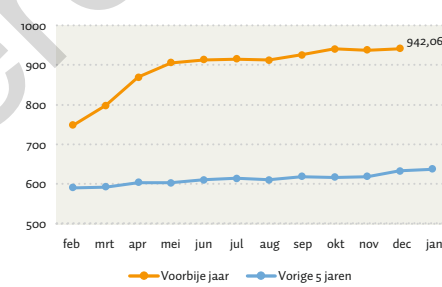
Vleesvee

Prijzen dikbilrunderen houden goed stand

Jonge stieren cat. A-S2 (euro/100 kg koud karkasgew.)
Bron: notering Dept. LV

Koeien cat. D-S2 (euro/100 kg koud karkasgewicht)
Bron: notering Dept. LV

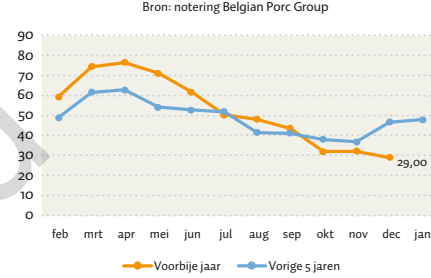
De prijzen voor dikbilstieren en -koeien blijven stabiel. Na de sterke stijging in de eerste helft van 2025 lijken ze tegen het einde van het jaar op niveau te blijven, en ook begin 2026 blijven ze goed standhouden. De stierenprijzen stonden begin januari wel iets lager door een tijdelijk voldoende aanbod, maar in de komende maanden wordt geen productietoename verwacht. De vraag is vooral hoe de rundvleesconsumptie evolueert, want hogere winkelprijzen zetten daar enige druk op. Ook de prijzen van dikbilkoeken en reforme melkkoeien blijven voorlopig stabiel.

Varkens

Rentabiliteit onder druk

De varkensmarkt stond in het laatste kwartaal van vorig jaar onder druk, wat duidelijk zichtbaar is in de prijsvorming.

Varkens geslacht (euro/kg geslacht gewicht)
Bron: notering Belgian Porc Group

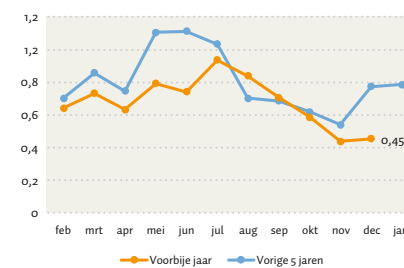

Vooral de aanwezigheid van Afrikaanse varkenspest in Spanje en de hoge importheffing die China oplegde op Europees varkensvlees zorgden voor onrust. Spanje is de grootste Europese producent, en doordat verschillende exportbestemmingen hun grenzen sloten voor Spaans varkensvlees, bleef er meer aanbod op de Europese markt hangen. De erg hoge Chinese invoertaks, die intussen naar beneden werd bijgesteld, zorgde ervoor dat het zogenaamde vijfde kwartier daar niet meer kon worden afgezet. Dat alles maakte dat de Europese varkensmarkten zich moesten aanpassen en dat de slachthuizen de verkantsvervalding moeilijker rondkregen, met dalende vleesvarkensnoteringen tot gevolg. Niet alleen de vleesvarkensprijzen hadden het moeilijk, ook de biggennoteringen werden mee omlaag geduwd. Feit is dat de biggenprijzen sinds het voorjaar van 2025 meer dan gehalveerd zijn, waardoor de rentabiliteit van de zeugenhouderij al enkele maanden onder het nulpunt zit.

Groenten

Prijsvorming prei onder druk in 2025

Prei (euro/kg)
Bron: notering VBT

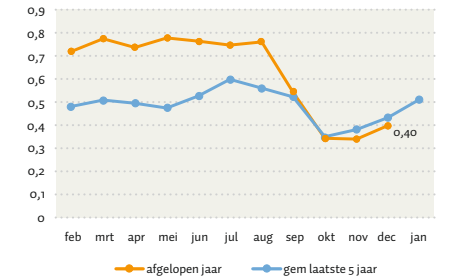

De prijsvorming van prei, bestemd voor de versmarkt, bleef bijna in heel 2025 jaar onder het gemiddelde van de voorbije vijf jaar en kende een dieptepunt in de herfst. Er was voldoende aanbod, al kende de winterprei eerder matige opbrengsten op vele percelen. Herfstprei werd geconfronteerd met lange droogteperiodes en een hoge druk van trips, wat een impact had op de opbrengsten en kwaliteit. Door de neerslag en matige temperaturen in tweede helft van de herfst nam de opbrengst per ha toe.

Fruit

Moeilijke prijsvorming appel in het najaar

Appelen (euro/kg)
Bron: notering VBT

De afgelopen twee jaar lagen de middenprijzen voor appels eindelijk wat hoger. Daar stond echter tegenover dat de productie vorig jaar aanzienlijk lager was dan gemiddeld: 27% onder het vijfjarig gemiddelde. Daardoor ontstond er ruimte op zowel de Belgische als de Europese markt om die betere prijzen te realiseren. De grotere oogst van dit jaar (8,7% meer dan het vijfjarig gemiddelde) zien we in België, maar ook in sommige andere Europese appellanden. Daardoor start het jaar moeizaam met prijzen die een stuk lager zijn. De sector kijkt dan ook uit naar betere prijzen in 2026. Die trekken immers gemiddeld genomen wat aan na nieuwjaar.

Barometer toont dalende trend in varkenssector

De varkenssector blijft onderhevig aan schommelingen, maar hoe groot zijn die vandaag nog? Met een nieuwe barometer geeft Boerenbond inzicht in de conjunctuur op basis van economische kerncijfers. De index toont duidelijk dat de hoogconjunctuur van 2025 achter ons ligt: varkensprijzen zakten tegen het einde van het jaar onder het vijfjarig gemiddelde. Wat betekent dit voor de klassieke varkenscyclus en de vooruitzichten voor 2026?

Barometer meet sectortemperatuur

Op basis van een beperkt aantal parameters en inzichten uit de bedrijfseconomische focus-boekhoudingen bouwde Boerenbond een model (barometer) dat inzicht geeft in de conjunctuur in de varkenssector. Op basis van een gekozen gesloten typebedrijf met onder meer 280 zeugen monitoren we op kwartaalbasis het saldo (opbrengsten - variabele kosten) dat de rentabiliteit op een gesloten varkens-

bedrijf weerspiegelt. De barometer wordt weergegeven als een index waarbij de 100%-lijn het gemiddelde van de laatste vijf jaar weergeeft in de grafiek. Een snelle blik op de barometer leert dat de varkensprijzen in de eerste helft van 2025 nog bovengemiddeld uitkwamen, maar daarna ging het snel bergafwaarts, om tegen het einde van het jaar onder het vijfjarig gemiddelde te komen.

Bestaat de varkenscyclus nog?

De varkenshouderij kende een zware crisis die begon in september 2018, toen een everzwijn besmet met Afrikaanse varkenspest werd ontdekt. Die crisis hield aan tot het voorjaar van 2022. In die periode stopten veel varkenshouders of verminderden hun zeugenbestand, waardoor het aanbod van levende varkens in de EU sterk daalde. We evolueerden van een overschotmarkt naar een tekortmarkt. Volgens de wet van vraag en aanbod stijgen dan de prijzen – en dat gebeurde ook.

Omdat het ongeveer een jaar duurt vanaf het dekken van een zeug tot een slachtrijp varken reageert het aanbod

traag op veranderingen. In een crisisperiode duurt het dus lang voordat het aanbod daalt en de prijsdruk verdwijnt. Het omgekeerde gebeurt bij hoogconjunctuur: alle zeugen- en vleesvarkensplaatsen worden maximaal benut. Bedrijven investeren volop in uitbreiding van de productie, vooral in het buitenland, omdat onze bedrijven door regelgeving 'op slot' zaten. Dit leidt uiteindelijk tot een groter aanbod van varkensvlees en dalende prijzen.

Een volledige varkenscyclus duurt ongeveer 7 jaar. In de barometer is duidelijk te zien dat we de periode van hoogconjunctuur al even achter ons hebben gelaten en dat de varkensprijzen ondertussen fors gedaald zijn. De varkenscyclus wordt wel beïnvloed door een aantal factoren die de markten ontregelen, waardoor de cyclus wat platter komt te liggen of in lengte verandert. Afrikaanse varkenspest speelde de voorbije jaren een belangrijke rol in Europa en wereldwijd, maar ook politieke beslissingen hadden impact. Denk aan uitkoopregelingen in Vlaanderen en Nederland, die het aanbod verkleinden. Strengere dierenwelzijnseisen zetten de productie tijdelijk onder druk, maar op langere termijn verschuift die productie naar landen waar de regels minder streng zijn.

Hoe zal de varkensmarkt verder evolueren?

Het voorspellen van de toekomstige evolutie van de varkensmarkt is allesbehalve eenvoudig. De positie in de varkenscyclus biedt wel een houvast, maar zelfs dan blijven er veel onzekerheden die mee in rekening moeten worden genomen. Zo is er de Europese handelspolitiek, waar we in het laatste kwartaal van vorig jaar zagen dat één grote marktspeeler, zoals China, door het heffen van extra importtarieven als tegenmaatregel op Europese heffing voor elektrische auto's, de gehele varkensmarkt op zijn kop kan zetten. Verder is het ook afwachten hoe de Afrikaanse varkenspest in Europa zal evolueren. Europa is meer dan zelfvoorzienend voor puur varkensvlees en dat betekent dat we voor de basisprijsvorming ook afhankelijk zijn van de export naar derde landen. De toegenomen varkensproductie in de EU verhoogt dit belang nog, wat maakt dat de varkensmarkten erg gevoelig zijn voor handelsversturende problematieken. De productieverwachtingen in de EU geven aan dat het aanbod van varkensvlees in de eerste helft van dit jaar nog verder kan stijgen. Rekening houdend met de exportbeperkingen die Spanje, als belangrijkste varkensvleesproducent en varkensvleesexporteur heeft door de aanwezigheid van de Afrikaanse varkenspest (ASF),

is het duidelijk dat meer vlees op de Europese markten blijft hangen, wat tot prijsdruk leidt. De mate waarin de andere lidstaten hun export naar derde landen kunnen verhogen zou die druk wat kunnen verlichten.

Onze prijsvorming wordt sterk beïnvloed door wat er op Europees niveau gebeurt. Het feit dat onze productie aanzienlijk is gedaald, betekent niet automatisch dat de prijzen verbeteren. Zo moeten we rekening houden met de Duitse markt, die erg op zichzelf gericht is. Daar is de productie toegenomen en door exportbeperkingen als gevolg van Afrikaanse varkenspest is er minder vraag naar Belgisch varkensvlees. Ondanks de groeiende versnijdingsactiviteit in ons land, die meer toegevoegde waarde oplevert, blijven we sterk afhankelijk van de karkasmarkt – en die is minder lucratief. Alles wijst erop dat 2026 een uitdagend jaar wordt voor de prijsvorming, waarbij de rentabiliteit op onze varkensbedrijven onder het gemiddelde zal liggen. ■

Download onze Boerenbond-app op je smartphone en je hebt de marktprijzen in je broekzak.

Belangrijk: stel één keer je voorkeuren in en krijg daarna eenvoudig toegang tot de marktprijzen die voor jou relevant zijn – waar, wanneer en zoveel je wil.

**“Zelfs in koud en nat weer
blijven we ons inzetten
voor een bord vol lekkere
verse groenten.”**

Het seizoen | Februari

Jasper Igodt, spruitenteler in Watou: “Spruiten oogsten we wanneer ze stevig en groot zijn. Door lichte vorst kunnen ze wat zoeter smaken door de omzetting van zetmeel naar suiker.”

© TOM DEWANCKELE

Nieuw infopunt VeeKompas

Veehouders ondersteunen bij emissiedoelstellingen

De Vlaamse regering heeft groen licht gegeven voor VeeKompas, een nieuw infopunt dat veehouders moet ondersteunen bij het beheersen en verminderen van emissies op hun bedrijf. Boerenbond Projecten coördineert het initiatief en werkt samen met Inagro, Proefbedrijf Plumveehouderij, Hooibeekhoeve, het Proef- en Vormingscentrum voor de Landbouw (PVL) en ILVO. Het infopunt richt zich op rundvee-, varkens- en pluimveehouders én op houders van kleine herkauwers, zowel met gangbare als biologische bedrijfsvoering.

De aanleiding voor de oprichting van het infopunt is de toenemende complexiteit van de regelgeving rond uitstoot en emissies. "Veehouders krijgen vandaag te maken met een kluwen aan regels en normen rond ammoniak, geur, fijnstof en broeikasgassen. Die hebben een directe impact op vergun-

ningsmogelijkheden en bedrijfsontwikkeling. Voor veel landbouwers is het niet duidelijk welke maatregelen het meest aangewezen zijn om te voldoen aan deze doelstellingen", zegt Sander Herinckx, coördinator van VeeKompas. Met VeeKompas verruimt de Vlaamse overheid het advieslandschap voor de veehouderij. "Het is een overheidsopdracht op initiatief van de Vlaamse overheid, waarbij we als consortium veehouders ondersteunen bij vragen over emissies en bij keuzes rond de toekomst van hun bedrijf", verduidelijkt Herinckx. Veel veehouders staan vandaag voor een onzekere toekomst en bijzonder moeilijke keuzes omwille van het stikstofdecreet. Boerenbond blijft het fundamenteel oneens met dit decreet en heeft daarom ook de vernietiging ervan gevraagd bij het Grondwettelijk Hof. Tegelijk is het decreet, zolang die procedure loopt, wel van kracht en moeten er op basis daarvan beslissingen worden genomen die de toekomst van het bedrijf én van het gezin achter dat bedrijf bepalen. In dat zeer onzekere rechtskader is het ook voor Boerenbond belangrijk dat veehouders zo goed mogelijk worden ondersteund.

Een aanspreekpunt voor emissievraagstukken

Met VeeKompas wil de Vlaamse overheid veehouders overzicht en houvast bieden. Het infopunt zal helpen om bestaande verplichtingen, technische mogelijkheden en ondersteuningsmaatregelen beter te begrijpen en te vertalen naar de concrete bedrijfs-situatie. Dat gebeurt via één centraal aanspreekpunt voor vragen over emissies.

Digitaal platform als basis

Dat aanspreekpunt is er in meerdere vormen, waaronder een digitaal platform. "Veehouders zullen daar een overzichtelijke kennisbibliotheek vinden waarin regelgeving en beleids-

kaders rond emissies op toegankelijke manier worden toegelicht. Daarnaast worden emissiereducerende maatregelen en technieken praktisch voorgesteld aan de hand van duidelijke infofiches en infographics." Het platform zal ook informatie bevatten over ondersteuningsmogelijkheden die landbouwers kunnen helpen bij de financiering van investeringen in emissiereducerende maatregelen en technieken.

Individueel emissieadvies op bedrijfsmaat

VeeKompas beperkt zich niet tot digitale kennisdeling. Ook op het terrein biedt het initiatief ondersteuning. Experts van de verschillende partnerorganisaties staan landbouwers bij met individueel advies op maat van hun bedrijf. Tijdens een bedrijfsbezoek analyseert een adviseur diverse bedrijfsaspecten. Daarbij worden onder meer emissie-indicatoren zoals de impactscore, PAS-referentie 2030 en eventuele geurimpact in kaart gebracht. Daarnaast wordt bekeken welke invloed AER-maatregelen hebben op andere parameters, zoals water- en energieverbruik, arbeidsorganisatie en, waar beschikbaar, het dierenwelzijn.

(Her)oriënteren van de bedrijfsvoering

Met (her)oriënteringstrajecten biedt VeeKompas eveneens intensieve begeleiding aan veehouders die willen nadenken over de toekomst van hun bedrijf. Een bedrijfscoach brengt samen met de veehouder de verschillende facetten van het bedrijf in kaart, zoals de economische situatie, het ondernemerschap en de bredere bedrijfsomgeving. Op basis van die analyse worden mogelijke toekomstscenario's verkend en wordt een concreet actieplan opgesteld, met aandacht voor haalbare vervolgstappen en beschikbare ondersteuningsmogelijkheden. Binnen de

trajecten is zowel ruimte voor wie zijn huidige koers wil versterken als voor wie een andere richting overweegt.

Praktijkgerichte kennisuitwisseling

Naast individuele begeleiding voorziet het infopunt ook in thematische uitwisselingsmomenten in groep. Tijdens deze sessies worden veehouderijen en (technologie)bedrijven bezocht die emissiereducerende maatregelen of technieken toepassen of aanbieden. De focus ligt op het delen van concrete praktijkervaringen, het inschatten van de haalbaarheid en de uitwisseling tussen collega-veehouders, over alle sectoren heen. ■

Met VeeKompas wil de Vlaamse overheid veehouders overzicht en houvast bieden.

Het infopunt VeeKompas wordt verwacht eind februari operationeel te zijn. Boerenbondleden die vandaag al dringende stikstofgerelateerde vragen hebben, kunnen terecht bij de PAS-adviesdienst via www.boerenbond.be/pas-advies.

© BOERENBOND

Grip krijgen op mycoplasma

Een van de grootste frustraties voor alle takken van de rundveehouderij, zo wordt *Mycoplasma bovis* omschreven. In de vleesveehouderij zorgt de bacterie voor onder andere heel wat long- en gewrichtsontstekingen. Het slechte nieuws: eens besmet geraak je er zelden met 100% zekerheid vanaf. Het goede nieuws: met inspanningen kan je het wel onder controle krijgen.

De faculteit Diergeneeskunde UGent, DGZ, Inagro en de Hooibeekhoeve steken in het vierjarig project mycoSTOP - met onder andere steun van Boerenbond - de koppen bij elkaar om tot een betere preventie en behandeling van mycoplasma te komen. Niet alleen in het melkvee, maar ook in het vleesvee is de bacterie een kwelling. Naar schatting kost mycoplasma de gemiddelde vleesveehouder jaarlijks 13 euro per aanwezig dier. De kiem zorgt vaak voor

chronische ziekte op het bedrijf. Dierenarts Stan Jourquin (UGent) ging tijdens een DGZ-webinar voor vleesveehouders dieper in op de ziektemaker.

Een op drie bedrijven heeft het

Typisch voor dieren die lijden onder mycoplasma zijn middenoorontstekingen (scheve koppen), afhanginge oren, gewrichtsontstekingen en longontstekingen. Vooral bij kalveren is mycoplasma vaak de boosdoener achter een luchtweginfectie. “We vermoeden dat een op drie bedrijven besmet is met de kiem”, schat Stan Jourquin in. Vleesveehouders worstelen vaak met de vraag wat ze moeten doen als een dier dat ze willen aankopen positief is. Of wat moeten ze met een dier op het bedrijf dat positief is? Mycoplasma heeft immers de reputatie dat het zorgt voor chronische aandoeningen die niet makkelijk reageren op therapie. Anderzijds is de waarde van dieren bij vleesvee vaak hoog, waardoor het onnodig dieren opruimen die weinig risico vormen voor de rest van het bedrijf evenmin een makkelijke keuze is.

Pas op met aankopen

Een eerste hoeksteen bij ziekte is – zoals altijd – preventie. “Onderzoek toont dat aankoop van dieren veruit de belangrijkste manier is waarop mycoplasma op het bedrijf binnenkomt”, vertelt Jourquin. Andere routes van insleep zoals via sperma of biest zijn mogelijk, maar minder waarschijnlijk. “Een deugdelijk biestmanagement is belangrijker dan alles wat erin zit proberen af te doden. Wel is het aan te raden om biest van de eigen moeder te gebruiken. Ga zeker geen biest poolen, want dan loop je het risico om bij besmette biest direct meerdere kalveren te besmetten.”

Nood aan nuance

Dieren testen bij aankoop is dan logisch, maar dat geeft nog geen sluitende garantie. Antistoffen stijgen pas echt wezenlijk tussen dag 30 en 75 na besmetting. Testen op antistoffen voor die periode kunnen dus valsnegatief zijn. Anderzijds zijn dieren die antistoffen hebben en dus ooit een besmetting doormaakten niet altijd actieve uitscheiders, al kunnen stressperiodes (zoals rond afkalven) dat wel weer uitlokken. Bij diagnose moet er dus niet alleen gekeken worden of er al dan niet antistoffen aanwezig zijn, maar ook naar de mate waarin ze worden teruggevonden. Bij een hoge aanwezigheid van antistoffen is de kans dat het om actieve uitscheiders gaat veel groter.

Vermijd het lopend vuurtje

Met een dergelijk complex beeld is het niet altijd duidelijk hoe je mycoplasma op je bedrijf kan aanpakken en of het überhaupt wel mogelijk is om helemaal mycoplasma vrij te

worden. Als mycoplasma onder controle is, hoeft dat misschien ook niet. Maar hoe begin je aan dat controleren? “Vaak vinden we geen antistoffen bij de volwassen dieren, maar wél bij de kalveren en het jongvee. Als je al jaren een mycoplasmaprobleem hebt op het bedrijf, is het duidelijk dat je naar de kalveren moet kijken om de ziekte onder controle te krijgen”, adviseert Jourquin. Vooral direct contact tussen kalveren – zowel in individuele als groepshuisvesting – kan ervoor zorgen dat mycoplasma als een lopend vuurtje rondgaat. “Dat gaat nog veel sneller dan gedacht. Wij vonden in een vleeskalverstal dat één week na aankomst al 70% van de kalveren actief aan het uitscheiden was via de neus.”

Er is niet één aanpak die voor elk bedrijf werkt. Evenmin zijn er wondermiddelen.

Niet één aanpak

Op bedrijven die in het project opgevolgd werden en kampten met mycoplasma werden de individuele kalveren onderling en de kalvergroepen zo veel mogelijk uit elkaar gehouden. Kalveren werden ook via echo gescand op longontstekingen en snel behandeld. Vervolgens werd er extra gewerkt op goede ontsmetting en leegstand van kalverhokken, all-in/all-out en achterblijvers werden uit de groep genomen. “Bij stalen die we later namen vonden we geen mycoplasma meer. Het betekent niet dat mycoplasma op die bedrijven volledig verdwenen was, maar het was wel onder controle.” Stan Jourquin benadrukte dat er niet één aanpak is die voor elk bedrijf werkt. Evenmin zijn er wondermiddelen. Vaccineren tegen mycoplasma is nieuw. Het kan een hulpmiddel zijn, maar geen management vervangen. Het vaccin mag de eerste zes weken na toediening bovendien niet in aanraking komen met het virus of antibiotica om de werking te behouden.

Inspanningen lonen

In het mycoSTOP-project werkt men onder andere aan het ontwikkelen van een betrouwbaar aankoopprotocol dat helpt om het risico van insleep bij aankoop betrouwbaar en kosteneffectief in te schatten. Ook willen de onderzoekspartners een testmethode ontwikkelen die veehouders helpt om in te schatten wat de impact van mycoplasma op hun bedrijf is. De strijd tegen mycoplasma is er sowieso een van lange adem, maar een waarbij op lange termijn inspanningen wel lonen. ■

Een nieuwe kijk op kalverhouderij?

Kalveren leggen in hun korte leven een hele weg af doorheen de keten: van melk- of vleesveebedrijf naar kalverhandelaar, kalverhouder en uiteindelijk het slachthuis. Elke schakel zorgt goed voor het dier, maar de informatie-uitwisseling blijft beperkt. Vaak krijgt de veehouder geen feedback over hoe zijn kalf verder presteerde, en de kalverhouder weet weinig over de voorgeschiedenis. Hoe kan die datastroom beter? En welke obstakels staan in de weg? Het project 'Kijk op kalveren' ging op zoek naar antwoorden.

Wat wil de keten zelf?

Via een online bevraging polsten we naar de mogelijke kansen en hindernissen van meer datadeling in de keten. Zowel melkvee- als vleesvee-, kalverhouders en dierenartsen gaven hun mening. Daaruit blijkt dat de sector een duidelijk gemeenschappelijk doel voor ogen heeft. Sterke kalveren

op zowel de kalverbedrijven als op de bedrijven van herkomst scoorden hoog in mogelijke opportuniteiten. In de top drie van kansen staat ook nog een verhoogde markttransparantie en eerlijkere prijzen. Landbouwers streven ernaar om sterke kalveren af te leveren die hun investering waard zijn. Daarnaast liggen er kansen in drie

belangrijke domeinen: dierenwelzijn, kwaliteitsborging en duurzaamheid. Drie belangrijke kansen die naar voren kwamen, zijn dierenwelzijn, kwaliteitsborging en duurzaamheid.

Hindernissen

Naast kansen, zijn er ook enkele hindernissen. Een algemeen pijnpunt in de landbouw komt ook hier boven drijven: administratieve last. Meer inzicht in een kalf en daardoor sterkere dieren in de hele keten klinkt aantrekkelijk, maar het brengt ook extra administratie met zich mee. Alle ketenpartners gaven aan dat dit de grootste mogelijke hindernis vormt. Daarnaast spelen nog andere uitdagingen: onverwachte kosten,

ketenpartners die niet willen meewerken en een te beperkte meerwaarde voor de individuele landbouwer. Ook leeft de bezorgdheid dat verzamelde gegevens tegen de veehouder gebruikt zouden kunnen worden. De landbouwers zien duidelijk de mogelijke voordelen maar vrezen ook voor valkuilen. Een voorbeeld zijn de kosten die samengaan met het verzamelen van die data. Een kort onderzoek wees uit dat er per kalf al snel tien tot twintig minuten nodig is om voldoende data te verzamelen en bij te houden. Samenwerking draagt bij aan gezonde kalveren, maar het is minstens zo belangrijk dat dit ook financieel rendeert voor alle betrokken partijen.

Grootste opportuniteiten van data uitwisselen? (aantal antwoorden per ketenpartner)

Grootste hindernissen van data uitwisselen? (aantal antwoorden per ketenpartner)

Drie scenario's bij onze noorderburen

Over de grens, bij onze noorderburen, valt heel wat te leren. In Nederland liep een studie naar hoe de kalverketen optimaal kan worden ingericht. Daarbij werd onderzocht hoe groot het draagvlak in de sector is voor drie mogelijke scenario's.

- 1 Het **eerste scenario** kreeg de naam 'Thuis en tevreden'. In dit model blijven kalveren hun hele leven op het melkveebedrijf waar ze geboren zijn. Dat zou betekenen dat bestaande kalverhouders en verzamelcentra verdwijnen. Voor melkveebedrijven brengt dit echter een uitdaging met zich mee: er moet extra ruimte worden voorzien om ook de volledige opfok van stierkalveren mogelijk te maken.
 - 2 Het **tweede scenario** dat werd voorgesteld is 'Maximaal integraal'. Zoals de naam al doet vermoeden wordt hier wel ingezet op de kalverhouderijen waar de kalveren vanaf een bepaald moment naartoe gaan. In dit scenario zouden kalveren pas als ze minimaal drie maanden oud zijn naar de kalverhouder gaan. Er is sprake van een integratie omdat de kalveren eigendom worden van de kalverhouder. De integratie levert sperma, eventuele medicatie en voer aan de melkveehouder. Daarnaast stelt de integratie bepaalde benchmarks. De prijs die de men krijgt voor het kalf hangt af van die benchmark. Er wordt ook maximaal ingezet op datadeling tussen de kalverhouder en de melkveehouder.
 - 3 Het **derde** en laatste scenario kreeg de naam 'Loyaal aan lokaal'. Hier ligt de nadruk op lokale en circulaire productie. De kalveren mogen bijvoorbeeld over maximaal 100 km getransporteerd worden en ze mogen niet eerst in verzamelcentra terecht komen. Om de gezondheid van de kalveren zo goed mogelijk te houden, stelt de melkveehouder, samen met de kalverhouder en de dierenarts, een gezamenlijk gezondheidsplan op. Om dit allemaal zo optimaal mogelijk te laten verlopen, staan langdurige samenwerkingscontracten centraal in dit scenario.
- Bij elk van deze scenario's zie je als landbouwer waarschijnlijk bepaalde kansen en moeilijkheden. Dat was ook zo in Nederland. Geen enkel scenario werd als optimaal bestempeld. De zoektocht naar een optimale kalverketen loopt daar nog verder. Het is duidelijk dat er in Vlaanderen nog veel werk aan de winkel is om tot een kalverketen te komen die voor alle partners als optimaal wordt gezien. ■

Griep en PRRS vormen een dubbele uitdaging voor varkensbedrijven

In de varkenshouderij vormen griep en het Porcine Reproductive and Respiratory Syndrome (PRRS) twee grote uitdagingen. Beide ziekten hebben een directe impact op de gezondheid van varkens én op de economische stabiliteit van bedrijven. Door deze aandoeningen te vergelijken en het belang van bioveiligheid en vaccinatie te benadrukken, kunnen we hun gevolgen aanzienlijk beperken.

Ademhalingsproblemen

Zowel griep als PRRS zijn virale aandoeningen die de ademhalingswegen van varkens aantasten.

Griep, veroorzaakt door het influenza A-virus, kan leiden tot ademhalingsproblemen zoals hoesten, buikslag, niezen en neusuitvloeï, maar ook lusteloosheid, een verminderde eetlust en koorts. Het virus verspreidt zich snel en kan resulteren in een verminderde groei en verhoogde sterfte, vooral bij jonge dieren. Door de hoge koorts kunnen zeugen verwerpen in alle stadia van de dracht, wat kan leiden tot een verhoogd aantal (onregelmatige) terugkomers.

PRRS, met als types een Europese of Amerikaanse stam, kan zowel reproductieve als respiratoire symptomen geven. Het veroorzaakt enerzijds problemen bij drachtige zeugen, zoals late verwerpingen en doodgeboren of zwakke biggen, en anderzijds ademhalingsproblemen bij biggen en vleesvarkens.

Beide zijn niet seizoensgebonden

Beide ziektes kunnen binnengebracht worden in het bedrijf via besmette gelten en worden overgedragen via direct neus-neuscontact met besmette dieren. Specifiek voor PRRS weten we dat besmetting ook in de baarmoeder kan plaatsvinden, en dat naalden ook een belangrijke vector zijn om de infectie door te geven. Wat het griepvirus betreft, zien we geregeld overdracht van het virus via een besmette uier, met ademhalingsproblemen bij de biggen in het kraamhok tot gevolg.

Een slecht stalklimaat, stress en onderliggende infecties vergroten het risico op een uitbraak van één of beide virussen. Beide aandoeningen zijn bovendien niet seizoensgebonden, ook al werd vroeger vaak aangenomen dat griep vooral in de winter problemen veroorzaakte.

Je kan de diagnose stellen door het virus te bepalen via PCR. Voor PRRS kan dit bijvoorbeeld op bloed, tracheobronchiale swabs, speekseltouwen of balletjes; voor griep kan er eventueel in de kraamstal ook een PCR-test gebeuren op uierdoekjes en neusswabs.

De behandeling voor beide virussen bestaat vooral uit het aanpakken van de secundaire (bacteriële) infecties met antibiotica en eventueel koortsremmers. Preventie staat voorop, met bioveiligheid en vaccinatie als belangrijkste pijlers.

Belang van bioveiligheid

Bioveiligheid speelt een cruciale rol in zowel preventie als beheersing van griep en PRRS. Het implementeren van strikte protocollen helpt de introductie en verspreiding van deze virussen te voorkomen.

Om te voorkomen dat het virus wordt binnengebracht, gaat de aandacht vooral uit naar aangekochte dieren zoals gelten en beren. Ook sperma vormt een mogelijke bron, al is die kans relatief klein. De mogelijkheid tot verspreiding via de

lucht mag ook niet worden onderschat. Voor griep zijn ook mensen die besmet zijn met het griepvirus een belangrijke factor!

Zorg dat er een duidelijk uitgeschreven introductiebeleid is voor gelten, dat wordt opgevolgd. Elke introductie vormt een risico op insleep. Probeer de aankoop van dieren dus zo veel mogelijk te beperken, koop ze enkel aan van bedrijven met een hogere of gelijke gezondheidsstatus als het eigen bedrijf en koop ook altijd van hetzelfde bedrijf aan. De quarantaine moet een aparte afdeling binnen het bedrijf zijn en idealiter acht weken duren. Binnen het bedrijf moet de varkenshouder vermijden dat gevoelige dieren geïnfecteerd raken - Denk dus aan de jongere dieren. Werk daarom altijd *all in, all out*. Neem routinematig hygiëne- en sanitaire maatregelen. Scheid dieren op basis van hun leeftijd en gezondheidstoestand. Gebruik per leeftijdscategorie ander materiaal en wissel van laarzen. Respecteer de looplijnen en duid deze ook duidelijk aan, zodat werknemers of occasionele helpers zich hier ook aan kunnen houden. Durf strikte hygiëne-protocollen op te stellen voor je bezoekers en zorg ervoor dat ze zich daaraan houden.

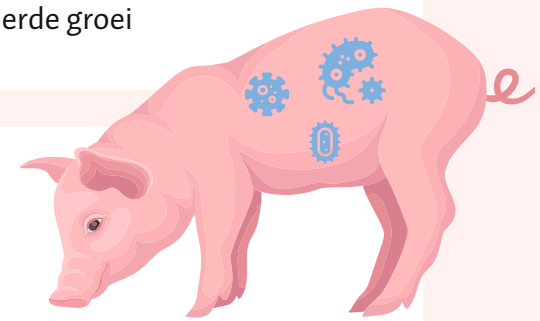
Vaccinatiestrategieën

Vaccinatie vormt een belangrijke hoeksteen in de bestrijding van griep en PRRS. Voor griep zijn er specifieke vaccins beschikbaar die regelmatig worden geüpdatet om ze te matchen met de circulerende stammen. Zo is er sinds enkele jaren een vaccin tegen de pandemische griep op de markt. Dit vaccin kan je samen met het standaardvaccin (tegen de drie klassieke griepstammen) toedienen voor een bredere bescherming van je zeugenstapel. Doorgaans wordt er vier keer per jaar in groep gevaccineerd, afhankelijk van de infectiedruk en de problematiek op het bedrijf. Het kan aanbevolen zijn om ook vleesvarkens (tijdelijk) te vaccineren, indien er vaak influenza gerelateerde problemen zijn in de vleesvarkensstal. PRRS-vaccinatie helpt om de reproductieve en respiratoire gevolgen van het virus onder controle te houden, maar vraagt om een strategie die aansluit bij het specifieke bedrijfsprofiel. Op de markt zijn verschillende vaccins beschikbaar: zowel levende als geïnactiveerde varianten, met Europese of Amerikaanse stammen in het werkzame gedeelte van het vaccin. Er zijn tal van vaccinatieschema's in omloop die allemaal voor- en nadelen hebben. Daarnaast is er ook de keuze om tegen PRRS in de huid (intradermaal) of in de spieren (intramusculair) te vaccineren en moet de keuze gemaakt worden of je enkel voor de zeugen gaat, of ook de biggen betreft in het verhaal. ■

Hoesten en koorts
Verwerpingen
Verminderde groei

PRRS

Laattijdige verwerpingen
Doodgeboren of zwakke biggen
Ademhalingsproblemen

Vaccinatiestrategieën

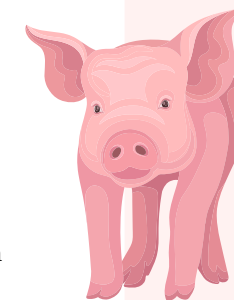
Griep
Seizoenvaccin + pandemievaccin
4x per jaar groeps vaccinatie

PRRS
Levende of geïnactiveerde vaccins
Intradermaal of intramusculair
Enkel zeugen of ook biggen

Een geïntegreerde aanpak

De aanpak van griep en PRRS vraagt om een geïntegreerde aanpak, gericht op zowel preventie als actieve bestrijding. Kleine aanpassingen in je bioveiligheid en management kunnen reeds het verschil maken. Als veehouder moet je op de hoogte blijven van de nieuwste ontwikkelingen binnen de sector. Boerenbond wil je daarbij helpen, en samen met je bedrijfsdierenarts kan je effectieve strategieën ontwikkelen tegen deze (en andere) ziekten.

Vermeerderingssector is een onmisbare schakel in de productie

Voor wie niet echt vertrouwd is met de pluimveehouderij is de vermeerderingssector vaak een onbekende schakel. Toch speelt deze sector een cruciale rol in de keten en doet hij qua professionaliteit zeker niet onder voor andere takken van de pluimveehouderij. Vermeerderingsbedrijven leveren broedeieren van topkwaliteit aan broeierijen, waaruit later braadkippen of leghennen worden gekweekt.

Professionele deelsector met hoogste hygiënestandaarden

De fokdoelen voor braadkippen en leghennen zijn verschillend. Waar bij braadkippen de nadruk ligt op vlees is dat bij leghennen op de productie van eieren. Het spreekt voor zich dat dit genetisch totaal verschillende lijnen zijn. Er wordt dan ook een onderscheid gemaakt tussen bedrijven met slachtkuikenouderdieren en bedrijven met legouderdieren. In Vlaanderen zijn er 125 vermeerderingsbedrijven waarvan een tiental legmoederdierenbedrijven. De overgrote meerderheid produceert dus broedeieren voor de braadkippenproductie. Vermeerderingsbedrijven werken volgens de strengste hygiënestandaarden. Dat is noodzakelijk, gezien de hoge waarde van de dieren en het risico op overdracht van ziekten via broedeieren naar kuikens. Denk bijvoorbeeld aan *Mycoplasma gallisepticum* (MG) en Salmonella. Ook virussen zoals vogelgriep en Newcastle Disease (NCD) moeten absoluut buiten de stallen blijven. Daarom voeren deze bedrijven een strikt preventiebeleid, met nadruk op bioveiligheid en vaccinatie. Ze worden intensief bemonsterd en gecontroleerd. Wordt toch een

Voor de pluimveehouder is het essentieel dat de broeierij kwaliteitskuikens levert.

besmettelijke ziekte vastgesteld, dan moeten de kippen vaak geruimd worden omdat de eieren niet langer als broedei mogen dienen. Daarnaast schrijft het lastenboek Belplume voor dat alle vermeerderingsbedrijven jaarlijks door een onafhankelijke instantie worden gecontroleerd op naleving van deze hoge standaarden.

Rendabele productie start met kwaliteitskuikens

De broeierij heeft bij de productie van eendagskuikens de belangrijke rol om ervoor te zorgen dat het broedproces zo optimaal mogelijk verloopt, maar de vermeerderaar legt de basis van een goede kuikenkwaliteit. Voedermanagement en de verzorging van de moederdieren zijn aspecten die hij goed in de vingers moet hebben. Daarbij komt dan ook het hanenmanagement dat erg belangrijk is voor het bevruchtingspercentage van de broedeieren. Voor de pluimveehouder is het essentieel dat de broeierij kwaliteitskuikens levert. Dat merk je niet alleen aan een vlotte opstart, snelle groei en een goede

voederconversie, maar ook aan minder gezondheidsproblemen. Daardoor daalt zowel de uitval als het antibioticagebruik. Bovendien is de uniformiteit van de eendagskuikens cruciaal, zeker wanneer de braadkippen worden afgeleverd aan het slachthuis.

Kuikenpaspoort

Voor een vlotte opstart van een nieuwe ronde is een goede informatieoverdracht tussen het moederdierenkoppel, de broeierij en de braadkippenhouder onmisbaar. Zo is het goed te weten welke ouderdom de moederdieren hadden en welke behandelingen en vaccinaties er zijn gebeurd. De braadkippenhouder kan de eendagskuikens op die manier in de meest ideale omstandigheden opvangen en de verzorging erop afstemmen. Een bijkomend voordeel is dat een goede opstart er ook voor zorgt dat de kippen minder moeten worden behandeld met antibiotica. Daarvoor ontwikkelde men een kuikenpaspoort dat door alle broeierijen wordt afgeleverd bij de opzet van een nieuwe ronde. Gezien het belang om goede eendagskuikens te kunnen uitleveren, is het ook niet verwonderlijk dat broeierijen proberen om zo veel mogelijk invloed te hebben op het management van deze sector. Dat gebeurt door vermeerderingsdieren in eigen beheer te houden of door bindende afspraken te maken met de vrije vermeerderaars. ■

Hopsector bouwt aan een veerkrachtige en duurzame teelt

Hoptelers staan vandaag voor grote uitdagingen: van een veranderend klimaat tot de noodzaak om steeds duurzamer te werken. Meerdere onderzoeksprojecten spelen hierin een sleutelrol en bieden oplossingen die telers helpen om zich aan te passen en toekomstbestendig te blijven.

Vorig jaar ging het grensoverschrijdende Interreg-project Tomorr'Hop van start, waarin acht partners uit Vlaanderen, Wallonië en Noord-Frankrijk samenwerken. Het project richt zich op de ontwikkeling en demonstratie van innovatieve teelttechnieken om de hopteelt veerkrachtiger en duurzamer te maken in een veranderend klimaat. Kennisuitwisseling en grensoverschrijdende bezoeken tussen de drie regio's staan daarbij centraal. Daarnaast werkt de hopsector via het Vlaio-LA-project HopBel 2.0 al enkele jaren aan de veredeling van streekeigen Belgische hoprassen.

Irrigatieproeven

Via veldproeven onderzoekt men welke innovatieve teelttechnieken het best inzetbaar zijn om water- en hittestress in de hopteelt te voorkomen. Zowel in Poperinge als in Noord-Frankrijk werd in 2025 een irrigatieproef opgestart in een prak-

tijkveld. Men koos voor een systeem waarbij de druppelirrigatiebuizen op de ruggen van de hop liggen. Deze proeven - in verschillende rassen en met verschillende watergiften - zullen minstens drie jaar lopen om zo de impact op de opbrengst en kwaliteit van de hop na te gaan. Met het oog op het rationeel gebruik van water-voorraden zullen de onderzoekers ook berekenen hoeveel de minimale hoeveelheid water is die hop in onze regio nodig heeft en op welke tijdstippen die het best ter beschikking wordt gesteld. Bij de proef in Poperinge wordt ook fertigatie onderzocht, waarbij meststoffen samen met het irrigatiewater worden toegediend.

Duurzame teelttechnieken

In 2025 zijn de eerste veldproeven gestart om de haalbaarheid en effectiviteit van verschillende agro-ecologische technieken te onderzoeken. Enerzijds gaat het om proeven die focussen op het optimaliseren

van bemesting, bijvoorbeeld via het inzaaien van groenbemesters of het toepassen van alternatieve bemestingstechnieken. Daarnaast wordt het gebruik van diverse biostimulanten geëvalueerd. Tot slot onderzoekt men de aanwezigheid van nuttige insecten in relatie tot plaaginsecten en de mogelijke impact van bloemenranden op dit evenwicht.

Grensoverschrijdende kennisuitwisseling

Als kleine sector is het uitwisselen van kennis en ervaringen, niet alleen in de eigen regio maar ook over de grenzen, cruciaal. Het Tomorr'Hop-project organiseert geregeld grensoverschrijdende bezoeken en demonstratiemomenten. Zo bracht het officiële lanceringsmoment een grote groep telers, partners en andere spelers uit de sector samen. Met presentaties, proefveldbezoeken en technische uitwisselingen was het een inspirerende dag die de

samenwerking tussen de drie regio's verder heeft versterkt. Onlangs bezocht een internationale hopdelegatie de Poperingse hopregio tijdens de IHGC Hop Tour, waarbij ook een bezoek werd gebracht aan Inagro waar het onderzoek rond hop werd toegelicht. Dit bezoek was de ideale gelegenheid om ervaringen uit te wisselen met hopregio's uit heel Europa.

Veredeling streekeigen hoprassen

Om als Belgische hopteler niet langer afhankelijk te zijn van buitenlandse hoprassen gingen Inagro, ILVO en Hogeschool Vives enkele jaren geleden van start met de ontwikkeling van eigen regionale hoprassen. Bij de veredeling streeft men naar nieuwe hoprassen die beter bestand zijn tegen ziekten en veranderende klimaatomstandigheden, én die aroma's bieden die aansluiten bij de wensen van brouwerijen. De ontwikkeling van deze nieuwe hoprassen gebeurt in nauwe samenwerking met de hopsector. Bij enkele hoptelers zijn nieuwe kandidaat-rassen aangeplant, die zij mee beoordelen op groei en ontwikkeling. Ook de samenwerking met brouwerijen en brouwexperten is onmisbaar. Zij testen de aroma's van deze rassen en maakten in 2025 de eerste proefbrouwsels. In 2026 worden de beste kandidaat-variëteiten opgeschaald naar een groter areaal, waardoor de finale selectie van een nieuw Belgisch hopras weer een stap dichterbij komt. ■

Partners van het Interreg-project Tomorr'Hop zijn de stad Poperinge, Inagro, CER-Groupe, HDC, CA NPDC, Junia, ULille en Lycée Agricole de Douai. Meer info op www.tomorrrhop.eu. Partners van het Vlaio-LA-project HopBel 2.0 'Karakterisering, veredeling en vermeerdering van regionale hoprassen' zijn Boerenbond, Inagro, ILVO, Vives Hogeschool met steun van de hopsector, de brouwerijsector en Tomorrow'Hop.

In veldproeven wordt onderzocht welke innovatieve teelttechnieken men het best inzet om water- en hittestress bij hop te voorkomen.

Oogst van de nieuwe kandidaat-rassen met een kleine plukmachine.

Nieuwe kandidaat-rassen in een hopveld.

Beoordeling van de eerste proefbrouwsels.

Sleutel tot 24% emissie-reductie tegen 2030

De Vlaamse landbouw staat voor een stevige klimaatuitdaging. Energetische emissies – vooral uit glastuinbouw – maken bijna een derde uit van de totale impact. Het Vlaams Energie- en Klimaatplan legt de lat op 24% reductie tegen 2030, met een convenant voor glastuinbouw als speerpunt. Elektrificatie, energiebesparing en nieuwe CO₂-bronnen worden de sleutelwoorden.

Het Vlaams Energie- en Klimaatplan (VEKP) legt duidelijke doelstellingen op voor de landbouwsector inzake energetische emissies. Het gaat om de uitstoot die voortkomt uit het verwarmen van serres en stallen, evenals het gebruik van tractoren en ander rijdend materiaal in de landbouw – het zogenaamde off-road transport. Samen zijn deze bronnen goed voor ongeveer 30% van de totale klimaatimpact van land- en tuinbouw (zie figuur). Binnen deze groep springt de verwarming van serres en stallen eruit als grootste emissiebron, waarbij glastuinbouw alleen al instaat voor zo'n 65% van de energetische emissies.

De oorspronkelijke taakstelling voor energetische emissies bedroeg een reductie van 1,1 Mton CO₂-equivalenten. Bij de definitieve goedkeuring van het VEKP is deze doelstelling verlaagd met 0,5 Mton, waardoor de huidige reductiedoelstelling uitkomt op 0,6 Mton CO₂-equivalenten. Ten opzichte van het referentiejaar 2005 betekent dit een daling van de emissies met 24% tegen 2030.

Klimaatdoelstellingen versus koolstofvoetafdruk

Belangrijk om te benadrukken: intussen zijn ook de Europese klimaatdoelstellingen richting 2040 vastgelegd. Daar wordt een reductie van 90% verankerd. Het is dus te verwachten dat in de toekomst bijkomende reductiedoelstellingen zullen volgen. Rond de reductie van broeikasgassen

komt vaak de vraag waarom dit in absolute cijfers wordt bekeken en niet per kilogram of per stuk product.

De reden is dat de Europese klimaatdoelstellingen – en hun vertaling naar België en Vlaanderen – expliciet zijn uitgedrukt in absolute emissies die moeten dalen.

In de klimaatboekhouding geldt het principe 'de verbrander noteert'.

Dat betekent dat de emissies van een wkk-installatie in de glastuinbouw volledig worden toegerekend aan de landbouwsector, inclusief de elektriciteit die op het net wordt geplaatst.

Anderzijds wordt elektriciteit die van het net wordt afgenomen door een landbouwbedrijf als 'CO₂-neutraal' beschouwd, omdat die emissies op rekening van de elektriciteitssector staan.

Bij een koolstofvoetafdruk wordt er daarentegen wel gerekend per kg of per stuk. En wordt anders gekeken naar de rol van elektriciteitsinjectie of -afname.

Bij elektriciteitsinjectie wordt het deel van de CO₂ die toegekend wordt aan de elektriciteitsopwekking niet meegerekend in de koolstofvoetafdruk. Neem je elektriciteit van het net, dan wordt er wél een CO₂-factor aan toegekend en telt die mee in de berekening.

Glastuinbouwbedrijven krijgen naar de toekomst met beide eisen te maken: voldoen aan de klimaatdoelstellingen die door de overheid worden opgelegd én het verlagen van de koolstofvoetafdruk, zoals gevraagd door de handel.

Een convenant voor de klimaatdoelstellingen

Zoals eerder gesteld heeft glastuinbouw het belangrijkste aandeel in de energetische emissies (ongeveer 65%). Daarom is in de maatregelen van het VEKP een convenant glastuinbouw ingeschreven. Dit convenant moet worden uitgewerkt tussen de overheid en de sector. De ambitie van de overheid is het convenant glastuinbouw tegen eind dit jaar uit te werken, op voorwaarde dat er duidelijkheid is over enerzijds de takshift en anderzijds of de landbouw wel of niet in ETS2 (Emissions Trading System 2) wordt opgenomen.

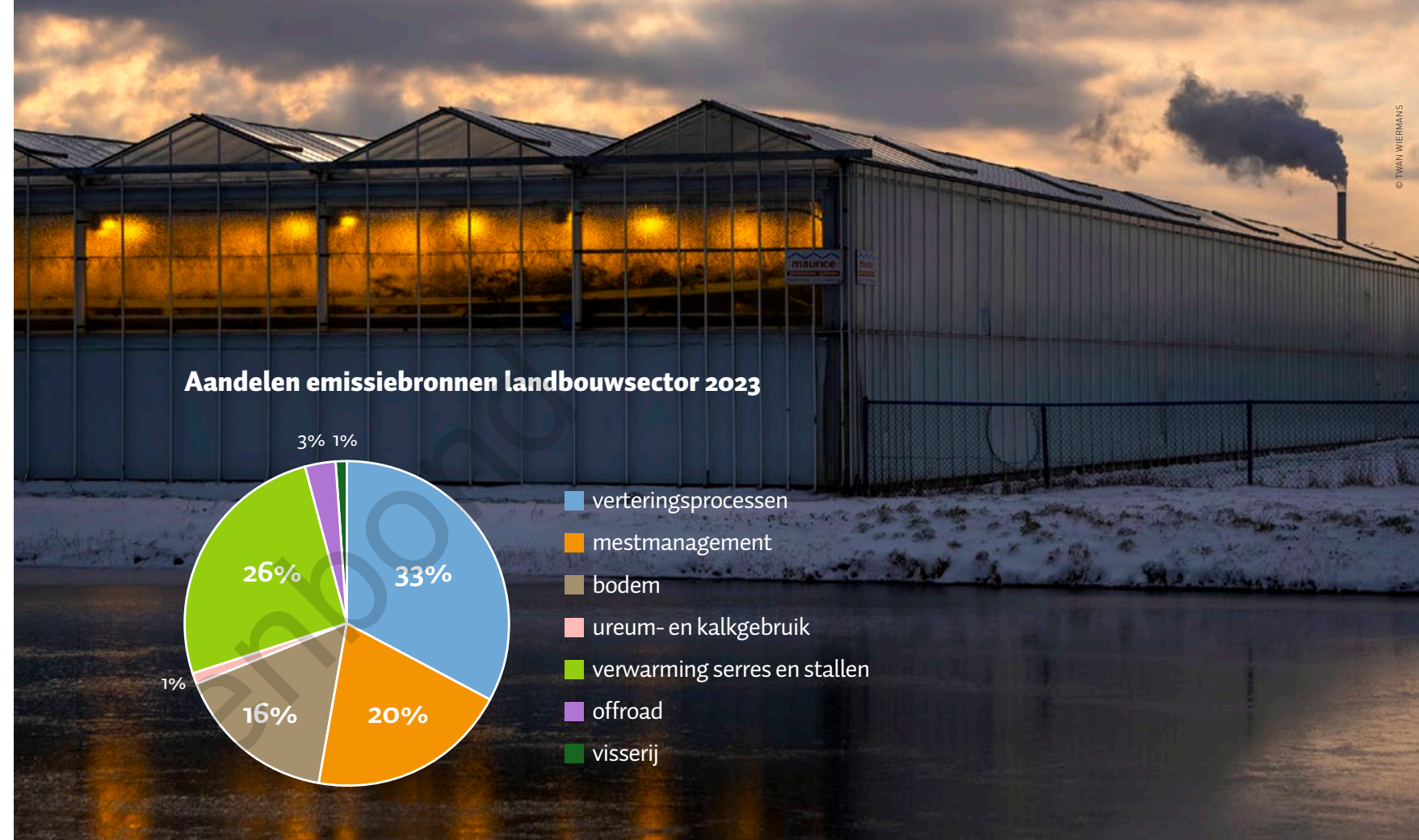
Boerenbond heeft daarover al wat denkwerk uitgevoerd en is dus klaar voor de besprekingen. Een aantal grote lijnen zullen ongetwijfeld bestaan uit:

- energiebesparing;
- elektrificatie van de verwarming met e-boilers of met warmtepompen;
- alternatieve CO₂-bronnen.

Boerenbond zal in die besprekingen ook wel aandacht vragen voor de rol van warmte-krachtkoppeling (wkk) en e-boiler binnen het wijzigende energielandschap in het kader van bevoorradingszekerheid en netstabiliteit.

Energiebesparing

Op het vlak van energiebesparing zijn er nog belangrijke stappen te zetten, zowel via technische innovaties als door een efficiënter gebruik van bestaande technieken. Volgens onze bestuursleden ligt een cruciale hefboom in het inzetten van meer data voor klimaatsturing en kennisopbouw, zodat schermdoeken beter benut kunnen worden. Daarnaast richt onderzoek zich op nieuwe schermdoeken en systemen voor actieve ontvochtiging. Meer gebruik van schermdoeken kan soms immers leiden tot vochtproblemen bij bepaalde teelten,

met een verhoogd risico op ziektes. Een ander risico is dat een klimaatsturing puur gericht op energiebesparing (te veel) productie kost. Een ander aandachtspunt is dat een klimaatstrategie die uitsluitend focust op energiebesparing, productie kan kosten. Dit is ook belangrijk om te voldoen aan de eisen van de handel rond koolstofvoetafdruk: een lagere productie per vierkante meter leidt immers snel tot een slechtere voetafdruk. Dit zeker ook om aan de eisen van de emissiehandel te voldoen. Een daling van productie per vierkante meter betekent immers snel een slechtere koolstofvoetafdruk. In het convenant moeten we daarom een evenwicht vinden tussen energiebesparing en het behoud van kwaliteitsproductie.

Elektrificatie en CO₂

Op het vlak van elektrificatie zijn in de glastuinbouw al eerste stappen gezet, onder meer met de introductie van e-boilers. Het convenant bevat daarnaast maatregelen om bestaande drempels voor verdere elektrificatie weg te nemen. We denken hierbij aan het capaciteitstarief en de PV-verplichting voor bedrijven die

meer dan 1 GWh elektriciteit afnemen. Het capaciteitstarief maakt het voor bedrijven die sporadisch elektriciteit afnemen tegen hoge capaciteit (vermogen) zeer duur om die stroom af te nemen ondanks dat ze op die manier helpen het net te stabiliseren (bijvoorbeeld bij negatieve stroomprijzen door overaanbod). In de toekomst bieden warmtepompen ook oplossingen voor verdere elektrificatie. Daarvoor is nog meer doorontwikkeling van deze techniek op industriële schaal nodig, zowel naar de investering zelf als om de operationele kost concurrentieel te maken. De elektriciteitskost is in België immers onvoldoende concurrentieel met fossiele energie op dit moment. Inzake CO₂-voorziening zal elektrificatie betekenen dat we voor sommige teelten moeten uitkijken naar nieuwe CO₂-bronnen. Intussen lopen er al diverse onderzoeksprojecten - en zijn er nog in aanvraag - die naar oplossingen zoeken. Dit kan gaan van het opvangen en tijdelijk stockeren van eigen (wkk) CO₂, het benutten van industriële rest-CO₂ of het benutten van bronnen van niet-fossiele CO₂.

Wkk en andere technieken

Dit zijn zeker niet alle pistes, maar wel enkele duidelijke lijnen die in het uitwerken van een convenant aan bod zullen komen. Uit verschillende overlegmomenten blijkt dat wkk ook in de komende jaren een rol zal blijven spelen bij warmteopwekking. In een eerste fase zetten we bovendien de eerste stappen richting elektrificatie via een hybride aanpak. Hybride betekent hier de combinatie van fossiele technologie met de mogelijkheden van elektrificatie, zoals we die ook zien bij renovaties in de woningbouw. Daarnaast kunnen lokaal of bedrijfsspecifiek nog andere oplossingen bijdragen aan het realiseren van de klimaatdoelstellingen, zoals geothermie, industriële restwarmte of het gebruik van biomethaan als alternatief voor aardgas. Belangrijk is dat elk bedrijf oplossingen op maat vindt om zijn deel van de sectordoelstellingen te realiseren, en dat dit hand in hand gaat met het verlagen van de koolstofvoetafdruk van zijn producten. ■

Belgisch fruit onder druk, maar met duidelijke groeikansen

Hoewel de Belg gemiddeld nog steeds bijna 40 kg vers fruit per jaar koopt, ligt dat volume een kwart lager dan twintig jaar geleden. Appels en peren blijven populair, maar de consumptie verschuift steeds meer richting bessen en exotisch fruit. Voor Belgische telers brengt dit niet alleen uitdagingen, maar ook kansen: inspelen op nieuwe trends, lokale herkomst benadrukken en voldoen aan de groeiende vraag naar kwaliteitsfruit in binnen- en buitenland.

De Belg kocht vorig jaar net geen 40 kg vers fruit en besteedde daar gemiddeld 138 euro aan. Dat is een kwart minder dan twintig jaar geleden, toen hij nog 54 kg per persoon aankocht. Door een gemiddelde prijsstijging van 4,5% daalde het aange-

kochte volume in 2024 opnieuw licht. De langetermijntrend is duidelijk: de consumptie van vers fruit staat al geruime tijd onder druk, ondanks het brede aanbod en het positieve gezondheidsimago van fruit.

Vaste waarden en nieuwe groeiers

Binnen de fruitkorf blijven enkele vaste waarden overeind, zij het met uiteenlopende evoluties. Bananen blijven het meest aangekochte fruit, gevolgd door appels. In 2024 kocht de Belg gemiddeld 6,67 kg appels, een lichte daling tegenover het jaar voordien. Jonagold behoudt daarbij zijn stevige leiderspositie met 40% marktaandeel. Bij peren is de terugval duidelijker: in 2024 daalde de aankoop met 11%. Tegelijk wordt Conference steeds dominanter en is dit ras inmiddels goed voor 80% van het perenvolume.

Tegenover deze dalende trends staan uitgesproken groeiers. Aardbeien kenden in 2024 een lichte stijging van 1%. Op langere termijn vallen vooral bessen en exotischer fruit op. Blauwe bessen behoren sinds 2016 tot de sterkste groeiers in thuisconsumptie. Ook avocado (+85%), watermeloen (+53%), braambessen (+48%), frambozen (+42%) en mango (+36%) laten tussen 2016 en 2024 een opvallende groei zien.

Consumptiegedrag en aankoopkanalen

Op een gemiddelde dag in 2024 at 60% van de Belgen fruit. De consumptie is gespreid over de hele dag, met de namiddag als belangrijkste eetmoment. In Vlaanderen en Brussel ligt de fruitconsumptie hoger. Ouderen en hogeropgeleiden blijken bovendien de grootste fruiteters te zijn. In Europees perspectief bevindt België zich rond het gemiddelde. Volgens recente cijfers van Freshfel uit 2025 eten Europeanen vooral appels, bananen, sinaasappels, druiven en perziken, terwijl blauwe bessen de meest dynamische groeier zijn.

Wat de aankoopkanalen betreft, ligt het zwaartepunt bij de grote supermarktketens zoals Delhaize en Colruyt, die samen 52% van het volume vertegenwoordigen. Hard discount, met Aldi en Lidl, wint verder terrein en is inmiddels goed voor 25% van de aankopen. Daarnaast koopt de Belg fruit in de buurtsupermarkt (9%) en op openbare markten (4%). Verkoop op de hoeve- en boerenmarkten nemen samen 1,4% voor hun rekening. Met een aandeel van 2% blijft e-commerce voorlopig beperkt voor vers fruit.

Kansen voor Belgisch fruit

Het imago van fruit blijft overwegend positief. Consumenten beschouwen fruit als een essentieel onderdeel van een gezonde levensstijl. Het is lekker, gemakkelijk te consumeren en geschikt voor elk moment van de dag. Fruit wordt vaak gezien als het ideale tussendoortje en als een product dat het hele jaar door

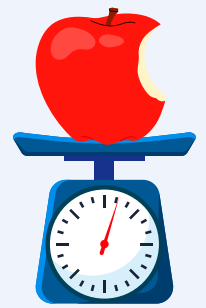
variatie biedt. Bij de aankoop speelt het uitzicht de belangrijkste rol, met een score van 8,6 op 10. Ook de prijs blijft belangrijk (8,4), zeker omdat fruit vaak dagelijks wordt gekocht. Steeds meer consumenten houden rekening met het seizoen (7,9) en met het land van herkomst (5,9), waarbij lokaal geteeld fruit de voorkeur krijgt. Daarnaast weegt ook de milieu-impact (5,4) mee in de keuze. Voor 30% van de Vlamingen is biologische teelt zelfs doorslaggevend.

Fruit wordt vaak gezien als het ideale tussendoortje en als een product dat het hele jaar door variatie biedt.

Ons fruit exporteren

Voor Belgisch fruit liggen er nog steeds kansen op de Europese markt. De logistieke nabijheid van belangrijke afzetmarkten, gecombineerd met een snelle service en een sterke reputatie op het vlak van kwaliteit speelt in het voordeel van onze sector. In 2024 exporteerde België ongeveer 100.000 ton appels, vooral naar buurlanden, al zit de appelexport in dalende lijn. Op vijf jaar tijd ging het volume met 30% achteruit. De perenexport daarentegen zit duidelijk in de lift, met ongeveer 330.000 ton in 2024. Duitsland en Italië zijn daarbij opvallende groeimarkten, onder meer door de terugvallende Italiaanse perenproductie. Ook voor aardbeien liggen er nog kansen, onder andere richting Scandinavië, waar kwaliteit en versheid doorslaggevende aankoopcriteria zijn. ■

De Belgische cijfers zijn gebaseerd op representatieve studies uitgevoerd door YouGov en iVox in opdracht van VLAM. Voor de Europese context werd gebruikgemaakt van gegevens van Eurostat en Freshfel.

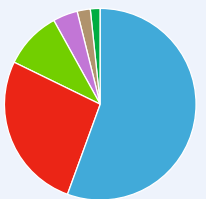
Gemiddeld fruitverbruik per Belg

40 kg per jaar

138 euro per jaar

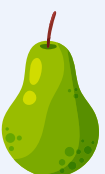
Waar koopt men fruit?

52% Supermarkten
25% Hard discount
9% Buurtsupermarkt
4% Markten
2% E-commerce
1,4% Boerenmarkten

Sterke exportcijfers

330.000 ton peren

100.000 ton appels

Aardbeien naar Duitsland en Scandinavië

“Werken met gecertificeerde tuinaannemer moet opdrachtgever ontzorgen”

Wie zijn tuin of bedrijfsterrein wil laten aanleggen of onderhouden, ziet vaak door de bomen het bos niet meer. Er zijn immers tuinaannemers in alle soorten en maten, en groot of klein zegt niets over kwaliteit. Om meer duidelijkheid te scheppen, ontwikkelde de sector samen met Viaverda het kwaliteitslabel GroenGek(l)eurd. Het label werd gelanceerd in 2023, en ondertussen lieten zich al heel wat tuinaannemers certificeren.

Ontzorgen

Tuinaannemer Marc Galle van Westdreef in Oudenburg is voorzitter van de tuinaannemers van AVBS, de vakgroep Sier-teelt en Groenvoorziening van Boerenbond. Hij hielp mee bij de uitwerking van GroenGek(l)eurd. “Om vooruit te kunnen gaan als sector heb je innovatie nodig, maar ook kwaliteitsborging. Het lastenboek is in feite een leidraad hoe je tuinaanlegbedrijf moet organiseren.” Marc was er zelf snel bij om zich te laten certificeren. Hij merkt dat heel wat collega's al hetzelfde deden of bezig zijn met het voorbereiden van de audit. “Dat zijn stuk voor stuk goeie bedrijven die in feite maar weinig nieuws moesten doen om het certificaat te behalen.” Die collega's zijn nodig om de kritische massa te vergroten, opdat het label nog meer aan relevantie zou winnen. “Pas dan kunnen opdrachtgevers bewust gaan kiezen voor een gecertificeerde tuinaannemer. Ik ben zelf niet geïnteresseerd in diegene die wil dat ik goedkoop werk.

Toch is dit geen elitelabel. Het gaat er gewoon om dat je kennis hebt en je werk correct uitvoert. Met een gecertificeerde tuinaannemer werken, moet de opdrachtgever ontzorgen. Hij moet weten dat hij planten, die afsterven na het planten, zon-

Marc Galle:

“Dit is geen elitelabel. Het gaat er gewoon om dat je kennis hebt en je werk correct uitvoert!”

der discussie zal vervangen. Ik hoef hier voor zelf nooit reclame te maken bij de klant. De mensen weten dat ik zal zorgen dat het in orde komt. Er gebeurt ook wel eens een fout op een werf, maar de klant weet dat het in orde komt en dat is de

beste reclame die je kan hebben. Dat zorgt ook voor rust in je bedrijfsvoering en creëert vertrouwen voor architecten en dergelijke. Ik verwacht dat een dergelijke certificering zeer interessant wordt voor openbare besturen en op termijn misschien zelfs een must-have bij aanbestedingen.” Ondertussen is het GroenGek(l)eurd-certificaat opgenomen in het ‘Standaardbestek 250’ voor openbare werken.

Lastenboek

Om het GroenGek(l)eurd-certificaat te behalen moet een tuinaannemer voldoen aan een specifiek lastenboek, met vooral veel minimale wettelijke vereisten. De IPM-wetgeving is er daar een van. In die zin lijkt GroenGek(l)eurd wel wat op Vegaplan voor de productiesector, maar dat lastenboek beperkt zich specifiek tot de minimale wettelijke vereisten. Voorafgaand aan de audit doorloopt elke tuinaannemer een verplicht traject. Hij kan daarbij ondersteuning krijgen van Viaverda Destelbergen, dat een afdeling Groenvoorziening heeft. “Dat was een grote hulp”, vertelt Ann Van Houtte, die met haar man Stefan Haerincx een tuinaanlegbedrijf met zeven vaste medewerkers runt in Zulte. Ann toont een documentje met op elke pagina tientallen notities in een heel mooi handschrift en ook hier en daar uitroeptekens. Het document gebruikte ze bij het voorbereiden van de audit. Opvallend is dat een volledig hoofdstuk gewijd is aan transparantie, onder meer bij het opstellen van offertes. Stefan geeft toe dat hij dat moest leren:

Stefan en Ann Haerincx:

“De voorbereiding van de audit verplicht je om je bedrijf grondig te bekijken.”

**GROEN
GEK(L)EURD**

GroenGek(l)eurd staat voor:
Transparantie Zowel wat de werking van de organisatie betreft als via correcte afspraken door middel van een vaktechnische offerte met duurzame materialen.
Vakbekwaamheid Het bedrijf is vakbekwaam door opleiding of ervaring, werkt veilig met het juiste materiaal en kent de wetgeving.
Klantvriendelijkheid Het bedrijf biedt een uitstekende dienstverlening aan de klant.
Sociaal ondernemen Werknemers worden correct behandeld, begeleid en krijgen de mogelijkheid tot bijscholing.
Aandacht voor milieu Het bedrijf houdt rekening met de geldende afval- en milieuvorschriften, werkt volgens de principes van IPM en zet in op het maximaliseren van bodemkwaliteit en het minimaliseren van wateroverlast.

duidelijk communiceren met klanten. “De mensen verwachten je stipt op de afspraak en vooraf een mail om die te bevestigen. Eerlijk gezegd, het zou een stuk moeilijker geweest zijn als ik niet op Ann had kunnen rekenen. Ik ben zelf een buitenman. Maar toch moeten we daarnaast heel wat organiseren en registreren.” Ann toont haar dossier. “Het KBO-nummer maakt duidelijk of je in orde bent met de RSZ en sedert 2024 hebben we een Mestbanknummer nodig om compost af te halen. We tonen aan dat we met professioneel materiaal werken en materiaal durven huren voor zwaar werk en zo zorg dragen voor onze medewerkers. Veiligheid is ook een heel belangrijk pakket. We bewijzen bijvoorbeeld het periodiek onderhoud van haagscharen en dat we de trapladders geregeld controleren. Wanneer een van de medewerkers verzorging nodig had voor een kleine verwonding werd dat vroeger niet geregistreerd, tenzij er een dokter aan te pas kwam. Ik heb ondertussen ook fiches die uitleggen hoe we

werken, voor als er een nieuwe werknemer of een jobstudent start. Dat idee komt uit het lastenboek. Vroeger volgde ik ook wel de rijbewijzen op, maar nu heb ik een map met daarin een kopie van de identiteitskaart en het rijbewijs van iedere medewerker. Dat maakt het, bij een incident, eenvoudiger om de verzekering af te handelen.” Ann en Stefan waren tevreden dat ze meteen bij de eerste audit geslaagd waren. Ze blikken ook tevreden terug naar het voorbereidingstraject. “We waren wel al in orde met de meeste zaken, maar die voorbereiding verplicht je toch om je bedrijf eens grondig te bekijken”, vindt Stefan. En daar plukken ze nu, twee jaar na de audit, nog steeds de vruchten van. ■

Meer weten?

Op www.groengekleurd.be vind je meer uitleg over het label en het lastenboek en ook de tuinaannemers die al gecertificeerd zijn. Je kan er ook een filmpje bekijken waarin tv-tuinman Bartel Van Riet het allemaal haarfijn uitlegt. ■

SMAKELOOS?

PAKKEN WIJ GELIJK AAN

Magnesia-Kainit®

Smaakvoller ruwvoer, hierdoor betere prestaties.

www.kpluss.com • K+S Agrar

TORNADO Horizon

167/2013 EU GOEDKEURING

2 modellen beschikbaar:
• Verticale strooiwalsen - 423 omw/min
• Horizontale strooiwalsen - 320 omw/min

Verkrijgbaar als enkelasser of Hydro-Tandem dubbelasser

Smalle laadbak om grote wielen te kunnen monteren

Standaard hydraulische dissolvering

www.joskin.com

JOSKIN 86B

“Heb je de veebezetting per individuele stal al berekend voor je Mestbankaangifte?”

Toon De Keukelaere: Bij de Mestbankaangifte van productiejaar 2025 zal je het aantal dieren per diercategorie per stal moeten opgeven en niet meer per exploitatie. De aparte stallen moesten daarvoor individueel ingetekend zijn op de verzamelaanvraag van 2025. Is dit niet correct gebeurd, dan geef je de dieren op onder het tabblad 'extra' en teken je de stallen correct in bij de komende verzamelaanvraag. Ook dieren die nooit in een gebouw staan kan je op dit extra tabblad aangeven.

Vraag advies aan onze experts

Antwerpen	data	enkel op afspraak	telefoon	adres
Brecht	10, 17, 24 feb & 3 mrt	dinsdag (9.30-12.00)	0477 34 17 77	SBB, Vaartstraat 79
Sint-Katelijne-Waver	11 & 25 feb	tweewekelijks op woensdag (9.30-12.00)	0477 34 17 77	SBB, Mechelsesteenweg 109 A
Geel	12, 19, 26 feb & 5 mrt	donderdag (9.30-12.00)	0477 34 17 77	Boerenbond, Maal 1
Vlaams-Brabant	enkel op afspraak			
Pepingen	9, 16, 23 feb & 2 mrt	maandag (10.00-14.00)	0473 88 21 05	Dravershof, Ninoofsesteenweg 94
Leuven	na afspraak	na afspraak	0473 88 21 05	Boerenbond, Diestsevest 40
Londerzeel	10 & 24 feb	tweewekelijks op dinsdag (9.00 - 13.00)	0473 88 21 05	Gildenhuis, Gildenstraat 19
Neerlinter	12 & 26 feb	tweewekelijks op donderdag (9.30-12.30)	0473 88 21 05	KBC Verzekeringen, Kasteelstraat 8
Bekkevoort	19 feb & 5 mrt	tweewekelijks op donderdag (9.30-12.30)	0473 88 21 05	SBB, Staatsbaan 106
Limburg	enkel op afspraak			
Genk	na afspraak	na afspraak	011 30 37 10	Boerenbond, Jaarbeurslaan 29, 2de verdiep
Sint-Truiden	10 & 24 feb	tweewekelijks op dinsdag (9.00-12.00)	011 30 37 10	SBB, Tiensesteenweg 178, blok A (boven Decathlon)
Bree	18 feb & 4 mrt	tweewekelijks op woensdag (9.00-12.00)	011 30 37 10	SBB, Peerderbaan 21
Tongeren	12 & 26 feb	tweewekelijks op donderdag (9.00-12.00)	011 30 37 10	SBB, Aniciuspark 16
Oost-Vlaanderen	enkel op afspraak			
Aalst	24 feb	tweewekelijks op dinsdag (9.30-12.00)	09 243 88 28	SBB, Korte Keppestraat 7 bus 11
Oudenaarde	25 feb	tweewekelijks op woensdag (9.30-12.00)	09 243 88 28	SBB, Wortegemstraat 22
Zottegem	26 feb	tweewekelijks op donderdag (9.30-12.00)	09 243 88 28	K40, Kloosterstraat 40
Maldegem	17 feb & 3 mrt	tweewekelijks op dinsdag (9.00-12.00)	0474 49 75 58	SBB, Koning Leopoldlaan 81G
Lochristi	12, 19, 26 feb & 5 mrt	donderdag (9.00-12.00)	0474 49 75 58	SBB, Rivierstraat 62
Sint-Denijs-Westrem	12, 19, 26 feb & 5 mrt	donderdag (14.00-16.00)	0474 49 75 58	Boerenbond, Kortrijksesteenweg 1144 J
Beveren	11 & 25 feb	tweewekelijks op woensdag (13.00-16.00)	0477 34 17 77	SBB, Gentseweg 188
West-Vlaanderen	enkel op afspraak			
Diksmuide	9, 16, 23 feb & 2 mrt	maandag (9.00-12.00)	0478 34 39 50	SBB, Kaaskerkestraat 100
Roeselare	10, 17, 24 feb & 3 mrt	dinsdag (9.00-16.00)	051 26 03 80	Boerenbond, Diksmuidsesteenweg 406
Veurne	11, 18, 25 feb & 4 mrt	woensdag (9.00-12.00)	0478 34 39 50	Dienstencentrum De Zonnebloem, Zuidstraat 67
Loppem	10, 17, 24 feb & 3 mrt	dinsdag (14.00-16.00)	0474 49 75 58	SBB, Autobaan 6A
Gistel	10 & 24 feb	tweewekelijks op dinsdag (9.00-11.30)	0474 49 75 58	Vrijtijdscentrum Zomerloos, Sportstraat 1
Ieper	17 feb & 3 mrt	tweewekelijks op dinsdag (9.30-13.00)	09 243 88 28	SBB, Diksmuidseweg 95
Zwevegem	18 feb & 4 mrt	tweewekelijks op woensdag (9.00-12.00)	09 243 88 28	SBB, Harelbeekstraat 169
Tielt	19 feb & 5 mrt	tweewekelijks op donderdag (8.30-12.00)	09 243 88 28	SBB, Sint-Janstraat 185

Meer info over Mestbankaangifte, antwoorden op vragen, instructies en ledenvoordelen vind je op onze website. Of maak een afspraak voor een van onze zitdagen. **Het eerste halfuur is gratis.** Je kan ook bellen naar onze infolijn 016 28 61 61 of mailen naar info@boerenbond.be.

BOEREN BOND adviseert

“Het is altijd landbouw die moet inbinden.”

© IVAN DE CLERCK

Jos Raeymaekers en zijn twee broers

“Nood aan een duidelijk en stabiel beleid”

In de Demervallei voelt het landbouwbedrijf van Jos Raeymaekers de druk op zijn beschikbare gronden steeds sterker. Samen met zijn twee broers runt hij een gesloten vleesveebedrijf met akkerbouw, gespecialiseerd in rundvee en aardappelen. Het familiebedrijf kent een lange geschiedenis: “In de papieren van mijn vader vonden we verwijzingen die teruggaan tot rond 1860.”

Waar vroeger ook melkvee deel uitmaakte van het bedrijf kozen de broers bewust voor vleesvee en akkerbouw. Door de jaren heen namen ze gronden over van stoppende collega's, maar die ruimte wordt steeds schaarser. “We zijn altijd blijven investeren, maar vandaag wordt landbouwgrond massaal opgekocht door Natuurpunt en de Vlaamse Landmaatschappij”, zegt hij. Die aankopen maken dat pachtgronden verdwijnen en dat land-

bouwers verder van huis moeten uitwijken. “Als je gronden dicht bij huis hebt, kan je efficiënter werken. Moet je twintig kilometer verder, dan stijgen kosten, dieselvebruik en slijtage. Dat weegt zwaar door.” Ook infrastructuurwerken laten hun sporen na. Percelen die tijdelijk als werkzone worden gebruikt, verliezen blijvend aan kwaliteit. “Door de rioleringswerken is de bodemstructuur kapot. Water zakt niet meer weg, gewassen groeien niet. De ver-

goeding die je krijgt, weegt niet op tegen de schade.” Bovendien komt er industriële uitbreiding, op amper 180 meter van het bedrijf, waardoor landbouw opnieuw terrein moet prijsgeven. “Het is altijd landbouw die moet inbinden”, vindt Jos.

Niet tegen natuur

Voor hem is de discussie over ruimte geen abstract verhaal, maar raakt ze rechtstreeks de toekomst van zijn bedrijf. Een van de dochters wil het akkerbouwgedeelte van het bedrijf verderzetten. “Maar dat kan alleen als er ook effectief grond is om op te werken. Zonder toegang tot landbouwgrond is er geen toekomst, ook niet voor de volgende generatie.” Elke onzekerheid over percelen maakt opvolging moeilijk. “Je kan geen engagement vragen van jonge mensen als je hen geen zekerheid kan bieden.”

Jos benadrukt dat hij zeker niet tegen natuur is. “Wij leven en werken hier al generaties lang in het landschap. Een gezonde omgeving is ook in ons belang.” Het probleem is niet de natuur, maar het ontbreken van een duidelijk en stabiel beleid dat vastlegt wat op welke gronden kan. “Agrarisch gebied zou ook echt agrarisch moeten kunnen blijven. Vandaag is dat niet zo. Elke legislatuur komt er wel een nieuw project: natuurontwikkeling, industrie-uitbreiding, infrastructuur. En bijna altijd gebeurt dat ten koste van de landbouw.”

Die opeenvolging van plannen creëert voortdurende onzekerheid voor landbouwers die moeten investeren en nadenken over opvolging. “Als landbouw altijd de ruimte moet afstaan, dan hol je het systeem uit. Dan kan je moeilijk verwachten dat een volgende generatie nog durft te investeren.” In het kader van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen pleit Jos dan ook voor duidelijke keuzes, rechtszekerheid en bescherming van landbouwgrond, zodat landbouw ook op lange termijn een plaats blijft houden in het Vlaamse landschap. ■ TOM DEWANCKELE

Boerenbond behartigt | Beleidsplan Ruimte

INGO LUYPAERT, ADVISEUR OMGEVING

Nog werk aan BRV

Met de goedkeuring van de conceptnota van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV) is het publieke overleg gestart. Boerenbond reageerde al uitgebreid. We zien in de tekst zowel duidelijke positieve signalen als belangrijke aandachtspunten. Het BRV is immers meer dan een visie: het zal mee bepalen hoe Vlaanderen de ruimte verdeelt tussen wonen, economie, natuur en landbouw, en hoe vergunnings- en planningskeuzes de komende jaren gemaakt worden.

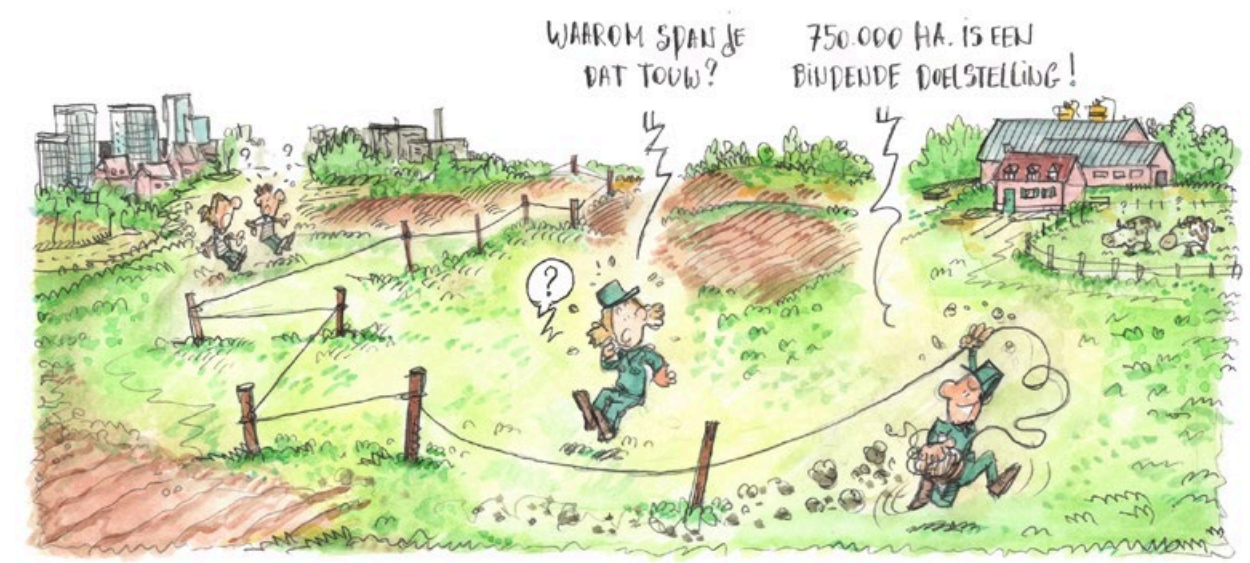
Landbouw erkend, maar garanties moeten duidelijker

Positief is dat land- en tuinbouw en de voedselnijverheid in het BRV expliciet worden erkend als belangrijke economische actoren in Vlaanderen: als motor voor het platteland en als fundament van de Vlaamse agrovoedingsketen. Ook de vermelde streefdoelen sluiten aan bij wat de sector nodig heeft: verdere verduurzaming, voldoende (en betaalbare) toegang tot landbouwgrond op lange termijn, en erkenning dat landbouw in de toekomst verschillende vormen zal kennen. Dat er bovendien een beleidskader ‘Ruimte voor Landbouw’ wordt aangekondigd, is een stap in de juiste richting. Tegelijk leeft bezorgdheid over de manier waarop het BRV bestaande garanties zal verankeren. In het verleden waren zekerheden voor de sector onder meer vastgelegd in

bindende bepalingen van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV). In de conceptnota is niet altijd helder hoe dat beslist beleid overeind blijft, en hoe de hiërarchie tussen plannen in de praktijk zal functioneren. Kan het BRV bijvoorbeeld nog aanpassingen vragen van reeds goedgekeurde provinciale beleidsplannen ruimte? En hoe zit de taakverdeling tussen Vlaams en provinciaal niveau, zeker voor openruimte-doelstellingen: wie legt doelen op, wie voert uit en wie volgt op?

Ruimteboekhouding en actief grondbeleid

Het RSV werkte met een duidelijke ruimtebalans: oppervlaktestreefdoelen per bestemming. Voor landbouw ligt dat streefdoel op 750.000 hectare. Die cijfers gaan over bestemming op papier, niet over reëel gebruik, maar ze blijven essentieel als waarborg dat ▶

© JORIS SNAET

Vlaanderen voldoende gronden beschikbaar houdt voor beroepslandbouw. Boerenbond wil vermijden dat landbouwgebied stap voor stap verdwijnt zonder transparante 'ruimteboekhouding' en zonder heldere opvolging.

Naast 'voldoende ruimte' op papier is vooral een actief grondbeleid nodig dat oneigenlijk gebruik van landbouwgronden terugdringt. Vandaag wordt in de praktijk meer dan 20% van het agrarisch gebied niet gebruikt voor land- en tuinbouw. Het LARA-rapport 2024 stelt dat van de 783.500 hectare landbouwbestemming 599.500 hectare (76,5%) wordt aangegeven door aangifteplichtigen, wat betekent dat 23,5% (184.000 hectare) niet in landbouwgebruik is. Dat toont hoe groot het potentieel is om landbouwruimte opnieuw effectief beschikbaar te maken, als overheden daar instrumenten en middelen tegenover zetten.

Rechtszekerheid

De doelstelling om het netto bijkomend ruimtebeslag tegen 2040 te laten dalen tot 0 hectare per dag blijft behouden, wat positief is. Minder duidelijk is waarom de tussentijdse doelstelling van 3 hectare per dag in 2025 niet wordt hernomen. Verder koppelt het BRV

ruimtelijke compensatie aan het innemen van (open) ruimte. Boerenbond pleit ervoor om compensatie voor land- en tuinbouw op sectorniveau te bekijken, niet per individueel bedrijf. Constructies die verdwijnen bij stoppende bedrijven kunnen immers ruimte bieden voor nieuwe bedrijven of uitbreidingen elders, terwijl de sector als geheel het ruimtebeslag kan verminderen en verharding kan terugdringen. Boerenbond ondersteunt ook de krijtlijnen voor een beleid rond vrijkomende agrarische sites, met een helder kader voor zonevreemde functiewijzigingen zonder impact op omliggende actieve bedrijven en, waar nodig, sloop. Dat laatste kan echter nooit zonder dat hiervoor een correcte vergoeding tegenover staat. De druk op landbouwruimte is reëel: het aantal aanvragen om landbouwbedrijven om te zetten naar residentiële woningen steeg in vijf jaar tijd van 236 (2019) naar 726 (2024). Dat doet landbouwgrond verdwijnen en verhoogt de druk op omliggende land- en tuinbouwbedrijven, bijvoorbeeld via klachten van nieuwe buurtbewoners. Er blijft daarom nood aan actief beleid om sites met landbouwpotentieel te vrijwaren en, als landbouwpotentieel echt ontbreekt, gronden via afsplitsing te vrijwaren voor landbouwgebruik.

Geen extra vergunningsonzekerheid

De conceptnota introduceert daarnaast zes ruimtelijke ontwikkelingsprincipes (zoals 'het fysisch systeem is sturend') en koppelt daar ook kernkwaliteiten aan, die kunnen meewegen in de beoordeling van 'goede ruimtelijke ordening'. Dit kan leiden tot bijkomende onzekerheid in vergunningsprocedures. Zorgvuldig ruimtegebruik is aanvaardbaar, maar dan moet het principe overeind blijven dat zone-eigen activiteiten in agrarisch gebied principieel vergunbaar zijn en meer kansen krijgen dan zonevreemde activiteiten. Uitbreidingen van bestaande bedrijven mogen niet onhaalbaar worden door bijkomende interpretatiekaders.

Balans met natuur, water en Europese doelen

Ook inhoudelijk zijn er blinde vlekken. In de conceptnota ontbreken belangrijke onderdelen van de niet-met-wonen verweven economie, waaronder agro-industriële complexen en vooral zones voor glastuinbouw. Glastuinbouw is bovendien divers: vaak in combinatie met openluchtteelten, met gespecialiseerde bedrijven en uiteenlopende energieprofielen (met of zonder wkk). Daarom blijft een driesporenbeleid aangewezen: glastuinbouw moet kunnen in agrarisch gebied mits toetsingskader, er moeten zones afgebakend worden waar vestiging en uitbreiding makkelijker kunnen voor meer rechtszekerheid, en clustering moet mogelijk zijn via agrarische bedrijventerreinen. Het aangekondigde beleid om landgebruik in natuur- en bosbestemmingen meer in overeenstemming te brengen met de bestemming kan een zware impact hebben op landbouw. Voor de sector gaat het om 20.000 hectare, zonder duidelijke uitzonderingen voor bedrijven met bedrijfszetel, huiskavel of een belangrijk aandeel van hun areaal

© JORIS SNAET

“Het BRV bepaalt hoe Vlaanderen de ruimte verdeelt tussen wonen, economie, natuur en landbouw.”

Kris Peeters

juridisch adviseur dienstbetoon
kris.peeters@boerenbond.be

Hoe verloopt het proces en wat doet Boerenbond?

De Vlaamse regering heeft op 14 juli 2025 een conceptnota goedgekeurd voor het BRV. Dat is de opvolger van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV) en bepaalt de krijtlijnen voor het ruimtelijk beleid in Vlaanderen tijdens de komende decennia. Het definitieve plan wordt pas ten vroegste in 2027 verwacht.

Over de conceptnota liep al een openbaar onderzoek tot 14 november 2025 en ook de strategische adviesorganen hebben al advies uitgebracht. Onder meer op basis daarvan zal een ontwerp-plan worden uitgewerkt. Dat zal een strategische visie en beleidskaders bevatten. De strategische visie geeft richting aan het toekomstige ruimtelijke beleid, vertaald in heldere doelstellingen. Uit de strategische visie vloeien beleidskaders. Hierin wordt duidelijk waartoe het beleid zich op middellange termijn engageert voor een bepaald thema (bijvoorbeeld landbouw) of voor een gebiedsdeel.

Nadien komt er nog een nieuw openbaar onderzoek alvorens het BRV definitief wordt. Tegelijk zal ook nog een milieu-effectenonderzoek lopen, waarbij er ook nog inspraakmomenten worden georganiseerd.

Boerenbond heeft tijdens het onderzoek over de conceptnota al insteken gegeven en daarbij vooral de nadruk gelegd op voldoende garanties voor de bescherming van het Vlaams landbouwareaal. Ook de volgende stappen volgen we van nabij op.

in groene bestemming. Boerenbond vraagt dat zulke zones uitdoofbaar zijn, onder passend beheer kunnen komen of deel kunnen uitmaken van planologische ruil, met duidelijke rechtszekerheid en billijke oplossingen.

Meer landbouwbestemming: uitvoering is bepalend

Positief is dan weer de nieuwe doelstelling om de 'oppervlakte bestemd voor landbouw' te verhogen van 750.000 naar 765.000 hectare. Ook hier koppelt men het afstemmen van landgebruik en bestemming aan voldoende agrarisch gebied voor beroepslandbouw: zonevreemd gebruik tegengaan, actieve landbouwers toegang geven tot gronden en slecht gelegen harde bestemmingen herbestemmen naar onder meer agrarisch gebied. Dat vergt een actief grondbeleid met doeltreffende instrumenten én budget. Tegelijk loopt de oefening rond afbakening van agrarische en natuurlijke structuur verder en wordt de aanduiding van het resterend saldo van 70.000 hectare landbouwgrond met overdruk natuurverweving versneld. Boerenbond wil garanties dat het louter om een overdruk gaat, dat percelen in hoofdzaak bestemd blijven voor beroepslandbouw en dat er stimulerende maatregelen komen die landbouwers perspectief geven.

Ook economie en voedselzekerheid sturend

We vragen bovendien dat naast water en bodem ook economie en voedselzekerheid als sturende factoren worden meegenomen. Bij vernatting moeten technische maatregelen garanderen dat grondwaterstanden in natuurgebieden stabiel blijven zonder omliggende landbouwgronden te schaden. Bij waardeverlies of opbrengstderving is een eerlijk, bij voorkeur structureel vergoedingssysteem nodig, aangevuld met flankerende maatregelen. Naast natuurgebaseerde oplossingen moeten ook civieltechnische ingrepen mogelijk blijven, zoals leiding-

netwerken, pompgemalen, grootschalige stuwen en waterbassins.

Europees doel versus Vlaamse realiteit

Europese natuurbeschermingsdoelen (zoals 30% beschermd gebied) mogen niet automatisch één-op-één naar Vlaanderen vertaald worden. Vlaanderen is klein, intens gebruikt en heeft één van de hoogste ruimteclaims in de EU. Voor SBZ's en instandhoudingsdoelen pleiten we voor **managementplannen**, zodat overbodige zoekzones na toewijzing definitief kunnen verdwijnen. Door klimaatverandering moeten doelen kunnen verschuiven en moet de 'standstill' herbekeken worden. Ook is een grondige evaluatie nodig van haalbaarheid, impact op economie/landbouw en ruimtelijke gevolgen. De conceptnota gaat te snel over de gevolgen van de **natuurherstelwet**, terwijl maatregelen en een socio-economische impactanalyse ontbreken.

Extra natuur- en bosdoel: voorzichtig en transparant

Er is bezorgdheid over een **extra 15.000 ha natuur/bos**. Het is onduidelijk hoeveel van die (harde) bestemmingen vandaag in landbouwgebruik is en we vragen ook meer rekening te houden met bestaande natuur/bos in andere bestemmingen, ook in agrarisch gebied. Een statuut voor tijdelijke natuur is positief, maar moet vooral een **veilig statuut voor natuur in agrarisch gebied** worden: vrijwillige natuur- en landschapselementen mogen geen nadelige juridische gevolgen hebben voor de bedrijfsvoering.

Groenblauwe dooradering en grondenbeleid

'Groenblauwe dooradering' moet duidelijk afgebakend worden en mag landbouw niet blokkeren; uitvoering liefst vrijwillig met passende instrumenten. Ten slotte vraagt Boerenbond dat lokale besturen publieke gronden maximaal beschikbaar maken voor landbouw, onder meer via pacht. ■

Voor de tweede maal VLIF-innovatiesteun

“Lager energieverbruik en hogere efficiëntie”

In 2018 zette 't Hoppecruyt in Poperinge al een grote stap richting innovatie. Benedikte Coutigny en haar echtgenoot Wout Desmyter lanceerden toen het idee om hop binnen 24 uur na de oogst te pelletiseren, zodat het krachtige aroma optimaal behouden bleef. Dankzij VLIF-innovatiesteun konden ze die visie waarmaken. Het resultaat? Bierbrouwers waren meteen enthousiast en het hopbedrijf draait sindsdien op volle toeren. Ondertussen stapte ook zoon Roel mee in het verhaal.

Vandaag kijkt 't Hoppecruyt opnieuw vooruit. In 2025 dienden ze met succes een nieuw VLIF-innovatiedossier in, en op dit moment wordt hun gloednieuwe hopoogstmachine gebouwd. Innovatie blijft dus een rode draad in hun werking. Goed nieuws voor andere land- en tuinbouwers: ook in 2026 is VLIF-innovatiesteun beschikbaar voor wie wil vernieuwen.

Benedikte kan enkel maar positief terugkijken op hun vorige VLIF-innovatie-avontuur. De snelle behandeling van de geoogste hop heeft voor een nieuw elan gezorgd bij 't Hoppecruyt. “Ons bedrijf is eigenlijk volledig veranderd. We zijn ons nog meer gaan toeleggen op hop. In 2018 hadden we nog een vleesveetak, maar daar ▶

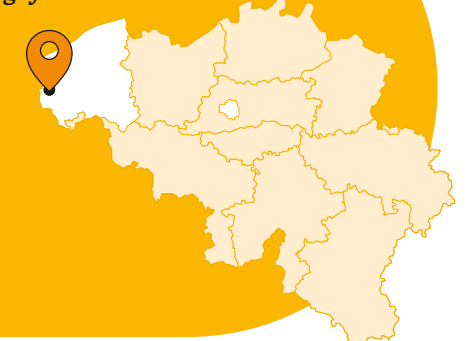
't Hoppecruyt

Wout en Benedikte Desmyter-Coutigny
en zoon Roel

Teelt en verwerking van hop
Groenteteelt: spruitkool en
knolselderij

Poperinge (West-Vlaanderen)

www.hoppecruyt.be

Roel, Benedikte en Wout bij de oude hopoogstmachine die aan vervanging toe is.

zijn we mee gestopt. We telen nog wel groenten, knolselderij en spruitjes. Ons areaal hop is toegenomen van een tiental hectare naar 13 nu. En onze zoon Roel van 27 zit mee in het bedrijf. Intussen verkopen we zo goed als onze volledige oogst aan brouwerijen die hop uit de Belgische achtertuin willen kopen, en we zien uitbreidingsmogelijkheden. De toekomst ziet er positief uit.”

“We werken samen met heel wat Belgische brouwerijen. Met name Alken Maes heeft ons enorm gesteund in deze investering. Het is ook deels op hun aangeven dat we nu opnieuw investeren. De brouwerij wil CO₂-neutraal werken en natuurlijk maakt hop daar een onderdeel van uit. Om een idee te krijgen van de mogelijkheden, bezochten wij een tijdje geleden hun mouterij Albert in Puurs. We waren daar danig van onder de indruk en dat heeft ons wel de ogen geopend. Op ecologisch vlak zijn we best al wel goed bezig wat het teeltproces betreft, maar het oogsten is enorm energieverslindend. Toen de brouwerij ons vroeg of wij een idee hadden om minder energie te verbruiken, zijn we onze zoektocht gestart.”

“Ten eerste spraken we de reguliere VLIF-steun aan voor een warmtewisselaar die begin dit jaar geïnstalleerd wordt. Daarmee kunnen we ons energieverbruik

“De machine moet aangepast zijn aan de ranken waarmee wij hier werken.”

verlagen. De vrijgekomen warmte wordt gerecupereerd en naar de ast geleid, waardoor we ook sneller zullen kunnen drogen. Dat gaat dus een positieve invloed hebben op onze energiebalans, maar het gaat ook zorgen voor meer capaciteit, wat de kwaliteit ook ten goede komt en dat is goed.”

Buitenlands idee op Belgische leest

“Maar dan was er nog onze plukmachine. Het huidige exemplaar is 52 jaar oud en gaat al drie generaties mee. Het is enorm energieverslindend en werkt vandaag niet meer efficiënt. Het is voor Roel niet haalbaar nog eens een generatie lang met deze oude machine te werken, zelfs al hebben we ze al volledig gerenoveerd. In onze zoektocht kwamen we uiteindelijk in Duitsland terecht bij de firma Wolf. Die was bereid om voor ons een machine te bouwen. Maar een kopie van wat zij voor de Duitse markt produceren, is niet mogelijk. Wij zitten hier op een locatie met veel wind en selecteren onze hopsoorten navenant. De machine moet dit aankunnen. In Duitsland hebben ze van die wind veel minder last, maar Wolf blijkt ook te produceren voor Nieuw-Zeeland, waar de situatie vergelijkbaar is met hier in Poperinge. Op dat idee hebben we verder gewerkt.” Voor wie het niet goed kent: een plukmachine voor hop is vergelijkbaar met een pikdorser. “De ranken moeten er manueel worden ingelegd en worden dan volledig afgeritst. De ranken en blaadjes worden verhaakseld voor compost, de hopballetjes verzamelen we want die hebben we nodig. Met onze oude machine merken we dat we wel wat verlies hebben. Een nieuwe

machine zou dus niet enkel minder energie verbruiken, maar ook een grotere opbrengst opleveren. Op zich is dat logisch. De ranken van nu zijn niet meer dezelfde als die van twintig jaar geleden. Wij experimenteren met verschillende hoprassen omdat we soorten nodig hebben die klimaatbestendiger zijn. De Amerikaanse rassen die wij hier hebben zijn vaak gigantisch, met dikke, zware ranken. Daar heeft de oude machine moeite mee. De nieuwe zal daar wel mee overweg kunnen en zal dat dan nog eens 50% sneller doen ook. Dat betekent snellere verwerking, dus winst op vlak van aroma en dat is net waar wij voor staan. Hop is het parfum van bier. Je hebt veel verlies van parfum tijdens het plukken en drogen, dus hoe sneller je dat kan laten gaan, hoe meer aroma we kunnen afleveren aan de brouwer. Die heeft dan op zijn beurt minder hop nodig om een goed bier te maken.”

Aroma en ecologie

“Toen we in 2018 startten met pelletiseren was voor ons aroma heel belangrijk. En zonder dat we het beseften, hebben we daarmee ook een grote stap gezet op ecologisch vlak. Want we verwerken sneller, dus er gaat minder tijd over, er is minder stockage nodig en veel minder transport. Het is allemaal met elkaar verbonden en dat ontdek je pas wanneer je ermee bezig bent. Dat is fantastisch!” Aan zo'n op maat gemaakte machine hangt natuurlijk een kostenplaatje en daar komt VLIF-innovatie in tussen. De familie Desmyter stelde zelf het dossier samen, en schakelde Boerenbond in om het na te lezen. “Wij hebben daar een eigen manier van werken voor. We drukken het dossier dat moet worden ingevuld drie keer af en splitsen ons dan op. Wout, Roel en ikzelf spreken hierover niet met elkaar en vullen alles individueel in. Als iedereen daarmee klaar is, leggen we onze dossiers samen en bekijken wie wat heeft geschreven. Daarvan maken we dan een soort samenvatting en dat levert een heel mooi dossier op. ‘t Is misschien wel wat vreemd om er onder-

tussen als koppel niet over te spreken, maar aan het einde van de rit levert het wel iets op. Hop is dan misschien nog wel een extra bijzondere teelt, omdat hij niet zo gekend is als bijvoorbeeld de melkvee- of varkenshouderij. Wij moeten echt goed uitleggen wat wij doen en wat daar precies voor nodig is. Dat was zo bij het VLIF-dossier, maar bijvoorbeeld ook bij de bank voor de lening.” Die financiële inbreng is essentieel bij de VLIF-innovatiesteun. De land- of tuinbouwer bekostigt eerst zelf de investering. Het VLIF zorgt voor een gedeeltelijke terugbetaling van de gemaakte kosten. “Ook onze klanten waren van groot belang hierbij. Zij hebben ons hun vertrouwen gegeven en de contracten voor vijf jaar herbevestigd. Dat vertrouwen heb je nodig om zo'n grote investering te kunnen doen.”

Schape als groene werkrachten

Overigens zit innovatie zeker niet altijd in grote, kostelijke investeringen. Sinds 2020 grazen er zwartbleeschape tussen de hopranken van 't Hoppecruyt en die leveren veel meer op dan een fotogeniek beeld voor de bezoekers. “Dat idee hebben we ook opgepikt in Nieuw-Zeeland. In de zomer eet onze kudde van 40 schape de blaadjes onderaan van de hopranken. Ze helpen ons zo om op een ecologische manier rode spint te bestrijden. De hopballetjes laten ze trouwens netjes hangen! Na de oogst, van september tot januari, lopen ze ook in het hopveld. Dan eten ze de groenbemester op. Met hun pootjes maken ze kleine putjes in de bodem dat helpt bij de gelijkmatige insijpeling van het regenwater. En de wol gebruiken we rondom ons terrein om reeën op afstand te houden. Het is dus eigenlijk minder werk voor ons, én het levert een ecologischere teelt op. Bovendien tellen we tot wel 10% meer opbrengst! Wij houden ervan om zulke zaken te ontdekken en uit te proberen. Hoe meer je daar in zit, hoe makkelijker het lijkt te worden om nog eens iets te proberen en een verdere stap te zetten naar ecologischere werken. Onze nieuwe oogstmachine past helemaal in dat grotere plaatje.” ■

Boerenbond helpt bij aanvraag VLIF-innovatiesteun

Wil je investeren in innovatie op je bedrijf, dan zijn er verschillende subsidiemogelijkheden. Ook in 2026 kan je weer projecten indienen voor VLIF-steun voor innovatieve investeringen, ook gekend als VLIF-innovatie – niet te verwarren met de gangbare VLIF-steun! Met een subsidie van 50% steunt het Departement Landbouw en Zeevisserij innovatieve investeringen (onroerend goed, een vernieuwende machine, installatie of uitrusting) in de land- en tuinbouw. Naast de investering zelf kan je ook steun krijgen voor onderzoek en advies over de innovatie. Resultaatsmetingen worden 65% gesteund en 80% indien metingen van milieuparameters.

Je kan bij Boerenbond terecht voor meer uitleg over deze maatregel. We bekijken samen of jouw investering deze steun kan krijgen. Eventueel stellen we ook samen het aanvraagformulier op of lezen wij jouw aanvraag na.

Wat kost dat?

De prijs voor leden van Boerenbond bedraagt:

- **Nalezen dossier:**
Kostprijs: 350 euro (excl. btw). Let op: ook dit bedrag worden voor 50% gesubsidieerd!
- **Schrijven dossier:**
Kostprijs: 1500 euro (excl. btw). Let op: ook dit bedrag wordt voor 50% gesubsidieerd! Dit bedrag wordt enkel aangerekend als de subsidie wordt toegekend. Indien geen subsidie wordt toegekend, rekenen we een dossierkost van 350 euro aan.

Meer weten?

Bezoek www.boerenbond.be/vlifinnovatie voor alle informatie, de contactgegevens van onze experts en de inschrijfmogelijkheden voor het begeleidend webinar van de Vlaamse overheid op 5 februari.

“Investeren in functie van de volgende generatie”

In de paardenwereld klinkt de naam Ludo Philippaerts als een klok. Als voormalige Belgische topruiter in de jumping heeft hij een goedgevulde trofeeënkast. Maar op zijn lauweren rusten heeft hij ook na het afscheid van de topsport nooit gedaan. Zijn levenswerk Stoeterij Dorperheide werd omgevormd tot Philippaerts We Live Horses en is klaar voor een volgende stap vooruit. Daarbij deed hij ook een beroep op KBC.

Ludo (63) kreeg als jongere de smaak van het springen goed te pakken binnen LRV, de Landelijke Rijvereniging. Hij werd er onder andere drie keer nationaal kampioen in dressuur en twee keer in springen – telkens in de zwaarste reeksen.

Al gauw volgde een internationale carrière in het springen met spraakmakende overwinningen in de jaren 90 en 2000. Ook werd hij twee keer vierde op de Olympische Spelen. Vandaag houden de vier zonen de naam Philippaerts hoog in de jumpingwereld: Olivier, Nicola en Thibault springen op het hoogste vijfsterrenniveau en ook de jongste zoon Anthony behaalt al mooie plaatsen op het viersterrenniveau.

Aan- en verkoop

In de ruiterwereld is de naam Philippaerts ook verbonden met zijn bedrijf. “Alle facetten van de jumpingsport komen hier aan bod”, vertelt Ludo. Onze kernactiviteit is het aan- en verkopen van jonge paarden. We kopen ze tussen de vijf en acht jaar, vooral van

uit België. We leiden ze verder op en verkopen ze na een aantal jaar. We hebben klanten in de hele wereld, maar met de VS als belangrijkste markt. Daarnaast leiden we hier ruiters op en fungeren we als dekstation.”

Niets gaat vanzelf

Ook de zonen zijn nauw betrokken bij de stoeterij. “Van de jumpingsport alleen kan je niet leven. De jumpingsport en de handel in jonge paarden versterken elkaar. Wanneer onze ruiters en paarden het internationaal goed doen, is dat voor ons de beste reclame. Zoon Nicola verblijft dit jaar vier maanden in de VS voor klantenbezoeken. De Amerikaanse markt is een goede markt voor ons, maar niets gaat vanzelf en je moet er wel zijn. In onze branche moet je ondernemer zijn.”

Nieuwe pistes

Ondernemen is soms ook uitbreiden. Die stap zet de stoeterij dit jaar. De laatste hand wordt gelegd aan zo'n 85 extra individuele boxen voor jonge paarden. Deze zijn onderver-

deeld in vier aparte staldelen, gekoppeld aan een indrukwekkende nieuwe binnenpiste. Deze piste staat toe om ook indoor op jumping te trainen. Een robot egaliseert 's nachts de piste, en de toplaag wordt op de juiste vochtigheid gehouden met een eb- en vloedsysteem. Buiten kwamen er onder andere een zandpiste, graspiste en galoppiste bij.

Blik over generaties

“De voorbije jaren zijn we al fors gegroeid, we huurden elders stallen voor de jonge paarden. Maar alles bij elkaar is veel logischer; dat is in andere landbouwsectoren niet anders”, vertelt Ludo. Ludo is nog steeds de bezieler achter de stoeterij, maar de vier zonen zijn nauw betrokken. De investeringen gebeuren vooral in functie van hun carrière. Die blik over meerdere generaties heen heeft de paardenwereld

“Ieder dossier moet op zijn merites beoordeeld worden, het ene paardenbedrijf is het andere niet”, aldus Anne-Marie Vander Sanden en Geert Brys van KBC.

gemeenschappelijk met de land- en tuinbouw.

Stielkennis overbrengen

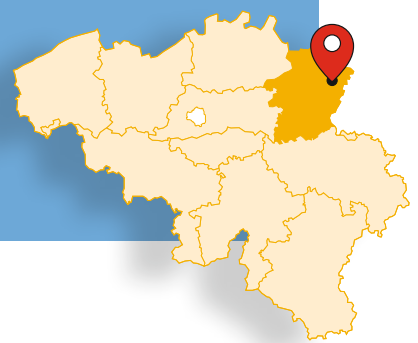
Anne-Marie Vander Sanden is de vaste KBC-relatiebeheerder van Ludo Philippaerts. Zij kan nog wel wat andere parallellen met de land- en tuinbouw opsommen. “Net zoals de gehele land- en tuinbouw is de paardensector een kapitaal-intensieve sector, die werkt met levende materie. Voor iemand die van buiten de sector komt, is het niet evident om van nul te starten. Vergunningen, nutriëntenemissierechten, mestafzet ... spelen voor de paardenhouderij even hard als in een andere sector”, somt ze op. Het leren van het vak van vader op zoon is eveneens een constante in de land- en tuinbouw. “Het al dan niet kopen van een jong paard is vaak iets waar heel wat gevoel bij betrokken is”, legt Ludo uit.

Ludo Philippaerts en zonen

Ludo baat samen met zijn zonen Olivier, Nicola, Thibault, en Anthony Philippaerts We Live Horses uit. Topsportambities in de jumping worden er gecombineerd met onder andere de handel in jonge paarden.

Ligging: Oudsbergen (Limburg)
Sector: Jumping en stoeterij

“De afstamming kennen is minder belangrijk dan kwaliteit zien. Ook later moet je het juiste paard aan de juiste klant koppelen. Er komt ook wat gevoel bij. Die ervaring en stielkennis leer je niet zomaar op een paar jaar. Dat zal in andere sectoren niet anders zijn.”

We mogen fier zijn

De complexiteit van de land- en tuinbouwsector maakt ook de kredietverlening complexer. Banken moeten blijven investeren in mensen en kennis om op een gezonde manier aan kredietverlening te voldoen. Bij KBC doen ze die inspanningen. Bij sleutelmomenten van een bedrijf kijkt een adviseur Agro mee met de relatiebeheerder. Geert Brys, adviseur Agro bij

KBC, is zo'n adviseur voor land- en tuinbouw. Bij de dossiers die hij uit de land- en tuinbouw onder ogen krijgt, zitten ook een deel paardenhouders. “De paardensector wordt in ons land vaak wat kritisch onder een vergrootglas bekeken. Maar we mogen oprecht heel fier zijn op de Belgische paardensector. Waar vroeger het Belgisch trekpaard het pronkstuk was van de Belgische fokkerij, zijn dat nu de Belgische springpaarden.”

Onderbouwde visie

Ervaring uit gelijkaardige dossiers in de land- en tuinbouw speelt mee, maar elk bedrijf is toch weer anders. “Ieder dossier moet op zijn merites

beoordeeld worden. Het ene varkensbedrijf is het andere niet, het ene paardenbedrijf is het andere niet”, oordeelt Anne-Marie. “Ludo kennen we al vele jaren en we kennen zijn visie. Hij had een duidelijk businessplan en kon dit ook onderbouwen met cijfers uit het verleden.” Ludo bevestigt: “Ik vind het belangrijk om voor de bank geen nummer te zijn. Als klant ken je je relatiebeheerder, en ik weet dat als ik Anne-Marie bel dat ze gaat meedenken. Maar zonder cijfers te kunnen voorleggen lukt het natuurlijk niet. We moeten ons elke dag weer bewijzen, zowel in de jumping als in ons bedrijf. De nieuwe infrastructuur zal ons daarbij helpen.”

Benieuwd wat KBC kan betekenen voor jouw land- of tuinbouwbedrijf?

Alle informatie van onze experts vind je op www.kbc.be/agro

Efficiënt voeren met een hart voor de koe

Hakselaar

De hakselaar vooraan verkleint onder meer stro, hooi en bieten.

Frees

De frees van 1900 mm breed schraapt het voer efficiënt van de kuil.

Ruime cabine

met goed zicht op de mengkuip en het losproces.

Vierwiel-

besturing met vierwiel-aandrijving.

De Sgariboldi Grizzly 7127/2 heeft een Volvo Penta **motor** van 175 Kw/238 pk.

Mengkuip met een inhoud tot 27 m³, uitgerust met twee verticale vijzels.

Lossen gebeurt gecontroleerd en gelijkmatig.

Mechanisatie speelt een steeds belangrijkere rol op moderne rundveebedrijven. Efficiënt voeren, constante rantsoenen en betrouwbare machines maken vandaag het verschil tussen goed en excellent management. Tegelijk wordt de bedrijfsvoering complexer en neemt de druk op arbeid en rendement toe. In dat spanningsveld is doordachte mechanisatie geen luxe, maar een noodzaak. Toch blijft achter elke machine een mens staan die begrijpt waarvoor ze dient. Voor Bernold Mols is het simpel: een voedermengwagen is pas goed als de koe er beter van wordt.

Bernold Mols: "Ik weet hoe een koe eet, hoe haar magen werken en wat slecht gemengd voer veroorzaakt. Ze moeten goed gemengd voer krijgen zodat ze gebalanceerd en zonder selectie kunnen eten. Daarom verkoop ik machines in de stal, tussen de koeien."

Eigenlijk had Bernold Mols (54) zelf rundveehouder moeten worden. Het werken met koeien zit diep ingebakken, maar het leven besliste anders. Via loonvoeren en mechanisatie kwam hij terecht in de wereld van de voedermengwagens, waar hij vandaag al dertig jaar ervaring op de teller heeft. "De koeien zijn voor mij het allerbelangrijkst. Zij moeten goed gemengd voer krijgen, zodat ze lekker, gebalanceerd en zonder selectie kunnen eten. Dat zie je terug in diergezondheid, melkproductie en rust in de stal."

Zelf jarenlange ervaring

Bernold is zaakvoerder van Landbouwmachines Mols in Kinrooi, tegen de Nederlandse grens. Van daaruit bedient het bedrijf klanten in de volledige Benelux, een deel van Noordrijn-Westfalen en zelfs verder daarbuiten. Als importeur van het Italiaanse merk Sgariboldi ligt de focus bijna uitsluitend op voedermengwagens en alles wat daarbij komt kijken. "95% van ons werk draait rond mengen, onderhouden en herstellen. Dat is een bewuste keuze. Als landbouwmachinesbedrijf moet je durven specialiseren, anders kan je nooit overal echt goed in zijn."

Die specialisatie heeft alles te maken met Bernolds eigen achtergrond. Hij komt uit een loonwerkersfamilie en reed jarenlang zelf met de voedermengwagen langs veehouders. In totaal klokte hij af op bijna 40.000 draaiuren. "Ik weet hoe een koe eet, hoe haar magen werken en wat slecht gemengd voer veroorzaakt. Daarom verkoop ik geen machine uit een folder. Ik verkoop ze in de stal, tussen de koeien. Dan gaat het gesprek veel minder over staal en techniek, maar veel meer over voeren."

"Ik verkoop een mengwagen in de stal, tussen de koeien, niet uit de folder."

Italiaans familiebedrijf levert op maat

Na de MKZ-crisis, begin jaren 2000, moest Bernold zijn loonwerkactiviteiten noodgedwongen stopzetten. Wat begon met een

gereedschapskist en een bestelwagen groeide uit tot een gespecialiseerd mechanisatiebedrijf met vijf medewerkers. Vandaag staat het bedrijf 24/7 stand-by voor klanten, met reservemachines en een sterke servicewerking. "Als een wagen stilstaat, kunnen de koeien niet eten. Dan is er maar één prioriteit. Of het nu ons merk is of niet, dat maakt me weinig uit." De keuze voor Sgariboldi als merk was dan ook geen toeval. Het Italiaanse familiebedrijf bouwt geen standaardmachines, maar levert elke voedermengwagen op maat van het bedrijf. Met drie verschillende mengsystemen – horizontaal, verticaal en een peddelsysteem – kan voor elke situatie een passende oplossing worden uitgewerkt. "Het is iets duurder dan standaard, maar de klant krijgt exact wat nodig is, maar vooral een machine die het rantsoen constant houdt."

Mechanisatie moet voeren ondersteunen

Wat hem nog extra aanspreekt, is de nauwe samenwerking met de fabrikant. Hij is maandelijks in Italië en denkt actief mee na over nieuwe ontwikkelingen. "Ze luisteren echt naar de praktijk. Als ik

opmerkingen heb over onderhoud of gebruiksgemak, dan wordt daar effectief iets mee gedaan. Mijn ervaring wordt benut om machines beter te maken. Dat werkt motiverend." Ondanks de technologische evolutie en steeds grotere machines blijft voor Bernold de essentie onveranderd. "Mechanisatie moet het voeren ondersteunen, niet ingewikkelder maken.

Dankzij de krachtige hydrostatische aandrijving kan de wagen in één mengcyclus rantsoenen verwerken voor meer dan 300 koeien.

De machine komt voor mij op de tweede plaats. Ik vind het leuk om voedermengwagens te verkopen, maar mijn dag is pas echt goed als ik tussen de koeien heb gestaan."

Sgariboldi Grizzly 7127/2

Sgariboldi Grizzly 7127/2 is een zelfrijdende voedermengwagen ontwikkeld voor rundveebedrijven en loonwerktoe-passingen. De machine beschikt over een mengkuip met een inhoud tot 27 m³, uitgerust met verticale vijzels die ontworpen zijn om grote volumes ruwvoer snel en homogeen te verwerken. Ook lange vezels, zoals mais en graskuil, worden efficiënt gesneden en gemengd, waardoor het rantsoen structuur behoudt en selectie door de koeien wordt beperkt. Dankzij de krachtige

hydrostatische aandrijving kan de wagen in één mengcyclus rantsoenen verwerken voor meer dan 300 koeien, wat tijd en arbeid bespaart. De Grizzly 7127/2 heeft een sterke hydraulische vijzeloverbrenging en een automatische doseerunit voor precisievoeren, waardoor de voeropname bij de koeien optimaal blijft en verliezen geminimaliseerd worden. Naast capaciteit speelt ook bedieningscomfort een belangrijke rol. De Grizzly 7127/2 is uitgerust met een ruime cabine met goed zicht op de mengkuip en het losproces, wat nauwkeurig voeren mogelijk maakt. Het lossen gebeurt gecontroleerd en gelijkmatig, wat bijdraagt aan een constant rantsoen over de volledige voergang. Dankzij het modulaire ontwerp kunnen onderdelen zoals vijzels, messen en lagers snel worden vervangen, waardoor onderhoud efficiënt verloopt. De zelfrijdende configuratie maakt de machine wendbaar, ondanks haar omvang, en zorgt ervoor dat het volledige voerproces van laden,

mengen en lossen door één persoon kan worden uitgevoerd. Zoals bij alle Sgariboldi-wagens is ook dit model volledig configureerbaar op maat van het bedrijf, zodat capaciteit, mengsysteem, hydraulica en uitrusting afgestemd zijn op de specifieke noden van de veehouder. Voor grotere veestapels kan de wagen ook gecombineerd worden met automatische weeg- en doseringssystemen, wat exacte mengverhoudingen garandeert en de efficiëntie verder verhoogt. Voor Bernold Mols draait het dus altijd om één ding: de koeien. De techniek, mengwagens en de innovatieve systemen zijn middelen om het voer optimaal aan te bieden, maar het contact met de dieren en de impact op hun gezondheid en productie vormen de kern van zijn werk. Met de combinatie van jarenlange ervaring, specialisatie in voedermengwagens en nauwe samenwerking met Sgariboldi weet Mols dat hij zowel de veehouder als de koe maximaal ondersteunt. ■

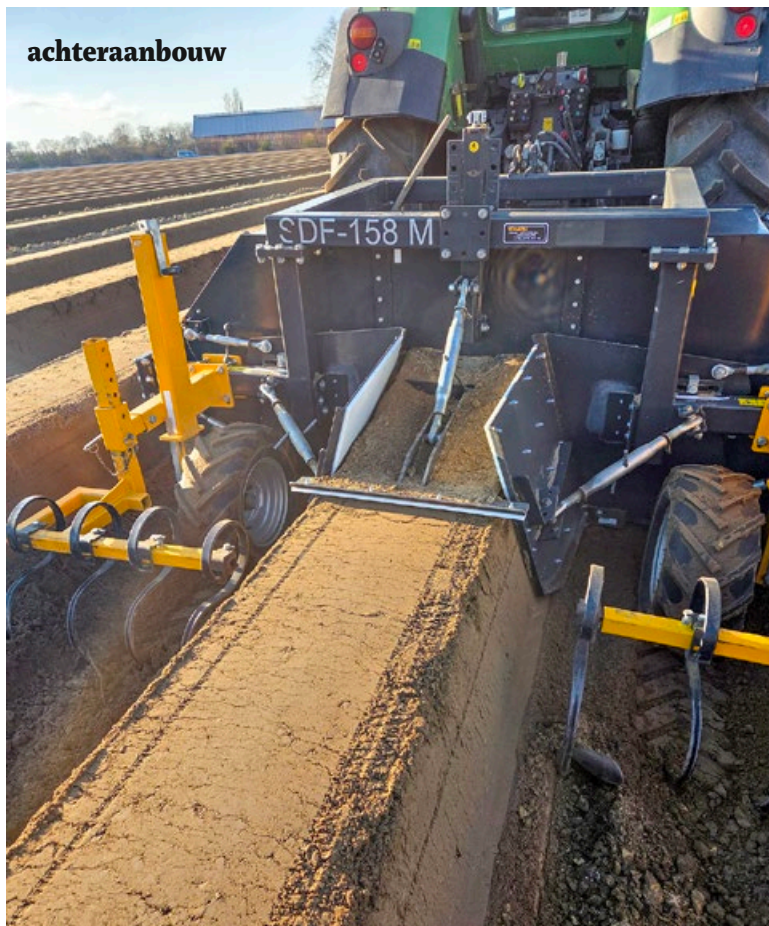
De Grizzly 7127/2 zal waarschijnlijk aanwezig tijdens de Agridagen en was ook al te zien tijdens de afgelopen Werktuigendagen. Via deze QR-code kan je een mooi filmpje bekijken.

Asperges rechten de rug

Asperges staan bekend als 'de koningin der groenten' en worden niet voor niets 'het witte goud' genoemd. Het is een van de laatste echte seizoensgroenten: vanaf begin februari start de teelt, om traditioneel te eindigen op 24 juni, het feest van Sint-Jan. Vollegrondasperges komen vanaf de tweede helft van april op de markt. Zowel in serres onder plastic kappen als in de openlucht worden asperges geteeld op hoge ruggen, die één voor één zorgvuldig worden gevormd met een beddenfrees.

In de professionele aspergeteelt is de opbouw van de rug een van de meest bepalende factoren voor opbrengst, kwaliteit en arbeidsrendement. Hoge, homogene en stabiele ruggen zijn noodzakelijk om rechte, witte asperges te produceren en om het steekproces vlot en efficiënt te laten verlopen. De beddenfrees is dus niet zomaar een machine, maar een precisiewerktuig dat nauwkeurig moet worden afgestemd op teeltsysteem en bodemtype.

achteraanbouw

Links en rechts van het bed zie je krultanden die achteraf de bandensporen terug losmaken.

Vorbewerking cruciaal voor een stabiele rug

Om een stevige en vormvaste aspergerug te kunnen maken, is een goede voorbereiding van de grond essentieel. Steeds vaker werkt men daarom met een combinatie van een gemonteerde frontfrees en een achteraan aangekoppelde beddenfrees. Door beide bewerkingen in één werkgang uit te voeren, ontstaat een homogeen verkrumelde grondstructuur die zich beter laat vormen en samenpakken. Vooraan de tractor wordt een frontfrees gemonteerd om de bovenste bodemlaag fijn en homogeen te maken. Tegelijk breekt de frontfrees kluiten af en mengt hij de grond gelijkmatig. De beddenfrees achteraan heeft drie rijen verticale tanden die de grond naar boven draaien. Het doel is niet om diep te werken, maar om precies die grondlaag los en kruimelig te maken die achteraan nodig is om de rug op te bouwen. Een gelijkmatige korrelstructuur voorkomt luchtgaten in de rug en bevordert een constante bodemtemperatuur. De werkdiepte van de frontfrees ligt doorgaans 5 cm boven de kroon van de plant, afhankelijk van bodemtype en vochttoestand. Vooral op zwaardere gronden is deze voorbereiding bepalend voor het eindresultaat. Zonder voldoende verkrumeling ontstaat een ruwe rug die moeilijk sluit en sneller inzakt.

Samenwerking tussen front- en achteraanbouw

De achteraan aangekoppelde beddenfrees profiteert rechtstreeks van de voorbereide grond. Omdat de grond al los en gelijkmatig is, kan hij deze gecontroleerd naar het midden verplaatsen en door zijn tapse vorm zoals gewenst aandrukken. Dit vermindert de trekkrachtbehoefte en zorgt voor een constanter rugprofiel over de volledige perceelslengte. De verkrumelde grond moet exact beschikbaar zijn op de plaats waar de vleugels van de beddenfrees werken. In de praktijk worden beide machines vaak als vaste combinatie ingezet, met vooraf nauwkeurig ingestelde spoor-

breedte en rijafstand. Door deze combinatie in één werkgang uit te voeren, bespaar je niet enkel tijd en brandstof maar blijft ook de bodemstructuur beter behouden. Minder werkgangen betekent minder bodemverdichting, wat bij meerjarige teelten zoals asperges een belangrijk voordeel is.

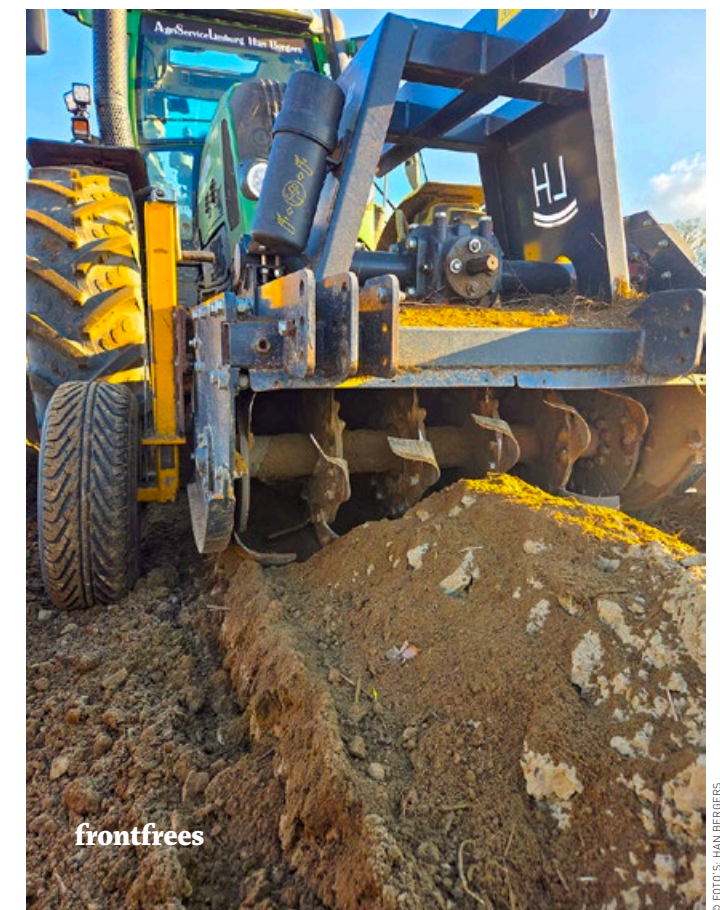
Hoge ruggen vragen om doordachte techniek

Voor de teelt van witte asperges worden ruggen opgebouwd tot hoogtes van 40 tot 50 cm boven de kroon van de plant. De rug moet voldoende volume hebben, maar tegelijk stevig en vormvast blijven gedurende het seizoen. Dat stelt hoge eisen aan de constructie van de beddenfrees. Moderne machines maken gebruik van speciaal gevormde vleugels die de grond gecontroleerd naar het midden verplaatsen. De werkhoeck, diameter en onderlinge afstand van deze elementen bepalen in grote mate de vorm van de rug. Bij zwaardere gronden is een intensievere verkrumeling noodzakelijk om een goed gesloten rug te krijgen. Daarom zijn veel beddenfreesen uitgerust met aanvullende verkrumelrollen of aandrukelementen die de rug stabiliseren.

Afstelling cruciaal voor resultaat

De juiste afstelling van zowel de frontfrees als de beddenfrees is essentieel. Rijsnelheid, toerental van de frontfrees en hoekinstellingen van de beddenfrees moeten op elkaar worden afgestemd. Een te agressieve verkrumeling kan leiden tot een te losse rug, terwijl onvoldoende verkrumeling resulteert in een instabiele opbouw. Een goed opgebouwde aspergerug is letterlijk en figuurlijk het fundament van de teelt. De combinatie van een correcte voorbereiding vooraan en een nauwkeurige rugopbouw achteraan zorgt voor uniforme, stevige ruggen en een vlot steekproces. ■

Een goed opgebouwde aspergerug is letterlijk en figuurlijk het fundament van de teelt.

frontfrees

© FOTO'S: HAN BEGERS

“Ik ben zijn secretaresse, hij mijn klusjesman”

An Houben komt niet uit de landbouw. Ze groeide op in de stad en studeerde toerisme. Toen ze met haar man Jan Lowet in 2006 zijn ouderlijk fruitbedrijf overnam, was dat voor haar een bewuste keuze. “Ik stond open voor Jans dromen, maar wilde ook mijn eigen accenten leggen”, vertelt ze. Dat resulteerde in 2012 in de opstart van een bed and breakfast op het bedrijf.

De Fruithoeve in het Haspengouwse Schalkhoven (Bilzen-Hoeselt) is een gespecialiseerd biologisch hardfruitbedrijf waar appels en peren centraal staan. Het bedrijf wordt uitgebaat door Jan – derde generatie – samen met zijn vrouw An. Waar Jan instaat voor de teelt en het technische luik, neemt An de administratie en de B&B voor haar rekening. Samen zoeken ze voortdurend naar evenwicht tussen landbouw, ondernemerschap en gezinsleven.

Contact met gasten geeft energie

De B&B werd een belangrijk nevenverhaal naast het fruit. “Het contact met gasten geeft mij veel energie”, geeft An toe. “Veel mensen hebben weinig kennis van landbouw. Tijdens hun verblijf hier kunnen ze bijvoorbeeld met een golfkarretje de boomgaarden bezoeken en via een infobundel leren ze zo onder meer over snoei, oogst, vorstbescherming en de weg die het fruit aflegt van de plantage naar de veiling. Eigenlijk was het mijn droom om een B&B te openen in het buitenland, maar de liefde heeft mij hier gehouden. Jan en ik hebben een heel andere opvoeding

gehad. Hij heeft altijd hard gewerkt zonder tijd voor vakantie, terwijl ik samen met mijn ouders veel van de wereld heb gezien. Ik ben blij dat ik ondertussen op deze plaats mijn droom kon najagen, en Jan maakt twee keer per jaar tijd vrij om met ons gezin op vakantie te gaan.”

“Ik leerde om altijd zo veel mogelijk te genieten.”

Regelmatig reizen

“Ik ben in mijn studententijd een jaar op uitwisseling geweest naar de Dominicaanse Republiek. Onze twee dochters hebben die reismicrobe overgekregen. De oudste dochter Eveline (19) ging vorig jaar voor lange tijd naar Finland, en de jongste, Jolien (18), zit momenteel in Argentinië. Natuurlijk grijpen we onze kans om hen daar te bezoeken.” “Ik heb altijd geleerd om zo veel mogelijk

te genieten van het leven. Ook onze dochters herinneren ons eraan dat we meer moeten ‘leven’. Daarom plannen we bewust qualitytime: samen met het gezin of gewoon met ons twee. Dan springen we graag op de fiets – iets waar Jan en ik echt van houden. En een goed boek, ook daar kan ik enorm van genieten.”

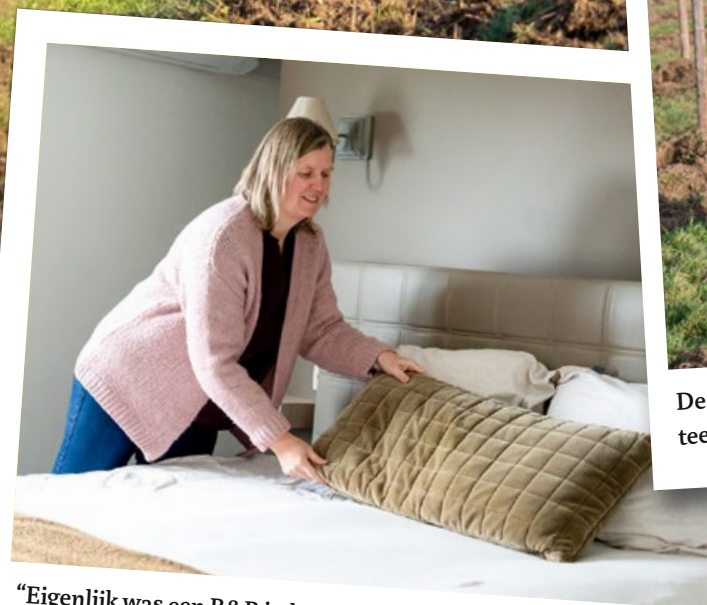
Vullen elkaar aan

De taakverdeling tussen An en Jan is duidelijk. Jan focust op de teelt en bedrijfsplanning, An op administratie en de B&B. “We komen uit twee verschillende werelden, met andere interesses, maar net dat maakt dat we elkaar aanvullen. Ik zeg altijd dat ik Jan zijn secretaresse ben, terwijl hij mijn klusjesman is”, lacht ze.

Over de toekomst is An realistisch. “We hebben nog veel ideeën en dromen, maar onze kinderen zullen het bedrijf niet overnemen, en dat vraagt nadenken over tempo en prioriteiten.” Maar An is duidelijk: “Voor nu wil ik samen met Jan dit bedrijf met passie verder uitbaten, de landbouw zichtbaar maken, mensen betrekken en tegelijk ruimte laten om te genieten en te leven naast het bedrijf.” ■

Bekijk de video over An via deze QR-code

“Eigenlijk was een B&B in het buitenland mijn droom, maar de liefde heeft mij hier gehouden.”

De taakverdeling tussen An en Jan is duidelijk. Jan focust op de teelt en bedrijfsplanning, An op administratie en de B&B.

Identi-kit

Naam: An Houben

Leeftijd: 48 jaar

Woonplaats: Schalkhoven (Limburg)

Sector: appels en peren

Hobby's: lezen, fietsen, reizen

In beweging

Verlichte tractorentochten

Tientallen verlichte tractoren die in een colonne door het dorp rijden? Voor velen was het een van de hoogtepunten van de voorbije eindejaarsperiode. Met maar liefst 60 tochten viel er overal in Vlaanderen wel iets te beleven. We blikken terug met Lut D'Hondt, ondervoorzitter van Boerenbond en voorzitter van bedrijfsgilde Maldegem, en met Jente Devillé en Vianney de Béthune, voorzitters van Groene Kring Oost-Pajottenland.

Lut D'Hondt organiseerde als voorzitter van bedrijfsgilde Maldegem al voor de vierde keer de verlichte tractortocht mee.

Hoe de landbouw licht brengt tijdens donkere dagen

Lut D'Hondt: "Bij de start van de kerstvakantie organiseerden we onze vierde editie. Het idee ontstond tijdens de coronaperiode. Er was weinig ontmoeting mogelijk en we vergaderden digitaal. In onze bedrijfsgilde voelden we de noodzaak om iets leuk te organiseren. Rond die tijd kwamen de eerste verlichte tractortochten op. Ik stelde voor om er zelf een te organiseren met onze bedrijfsgilde, en het enthousiasme was meteen enorm." "We rijden vooral door straten waar veel mensen wonen, zodat zo veel mogelijk dorpsgenoten kunnen meegenieten. De week voor de rit steken we in elke bussen langs het parcours

een flyer met de vraag om naar buiten te komen. Dat werkt: overal staan mensen te kijken en te genieten. Het is fantastisch om vanuit de tractor al die enthousiaste gezichten te zien. Met meer dan honderd tractoren reden we een vernieuwd parcours vanuit Maldegem-Donk, een andere deelgemeente dan in 2024, toen we in Adegem startten. Zo bereiken we telkens nieuwe mensen. Het parcours was 16 km lang en we reden zo'n 5 km per uur zodat iedereen langs de kant volop kan genieten." "En dan doen ze! Je krijgt fijne reacties. Na de eerste rit sprak iemand me in de winkel aan om ons te feliciteren.

Pioniers in coronatijd

Groene Kring Oost-Pajottenland organiseerde al in 2020 haar eerste verlichte tractortocht. In 2025 vond die zoals meestal op tweede kerstdag plaats. Jente Devillé en Vianney de Béthune zijn als voorzitters de drijvende kracht achter deze parade. "In het begin, in volle coronaperiode, wilden we vooral de verpleegkundigen en mensen in de zorg steunen. Tijdens hun werk hadden zij veel uitdagingen en we vonden dat we iets konden terugdoen. De route omvatte een revalidatieziekenhuis waar we langs de parking reden om onze waardering te tonen en de zorgmedewerkers te voorzien van licht in een donkere winterperiode. Inmiddels rijden we nog steeds langs deze parking, om de oorspronkelijke reden van de stoet levendig te houden." "Sinds enkele jaren organiseren we de tractorstoet samen met de Landelijke Gilden van Oudenaken. Zowel het start- als eindpunt ligt bij Hoeve Lemaire in Oudenaken. Na de stoet kunnen bezoekers in de schuur genieten van lekkere hapjes, drankjes en live muziek. Er is altijd entertainment voorzien om de avond compleet te maken."

De stoet doorkruist meerdere gemeenten. "We doorkruisen Lennik, Sint-Pieters-Leeuw en een deel van Halle. De samenwerking verloopt meestal heel vlot. We hebben inmiddels goede relaties met de lokale besturen, die onze actie waarderen omdat het veel mensen uit hun huizen haalt. Ook de politiediensten werken nauw met ons samen. Omdat we na zes jaar de nodige ervaring hebben, verloopt de organisatie als een goed geoliede machine en hebben we weinig nodig om het evenement tot een succes te maken. Er nemen elk jaar zo'n 100 tractoren deel. Vanwege verkeersveiligheidsvoorschriften van de politie, moeten we soms deelnemers weigeren. Deze voorschriften zijn essentieel om de veilig-

heid te garanderen en om te zorgen dat het verkeer soepel kan doorstromen. Daardoor duurt het even voordat de hele stoet is gepasseerd, maar dit draagt bij aan de veiligheid en het kijkplezier van zowel deelnemers als toeschouwers." "De voorbije editie zag het concept er een tikkeltje anders uit. Deelnemers betaalden een iets hoger inschrijvingsbedrag maar in ruil kregen ze een portie stoofvlees met friet aangeboden. Ook wie na de stoet naar de schuur kwam, kon genieten van deze (h)eerlijke maaltijd." "De jaarlijkse opkomst van mensen langs de route is indrukwekkend, vooral kinderen genieten er enorm van. Het biedt hen de unieke kans om zelf eens in een tractor te zitten. Dit is een van de redenen waarom we deze stoet organiseren: om de landbouwsector in een positief daglicht te stellen. Hierdoor creëren we ook meer maatschappelijk draagvlak voor onze jonge land- en tuinbouwers." ■

De verlichte tractorentochten werden georganiseerd door een afdeling van Landelijke Gilden, KLJ, Groene Kring of Boerenbond en zouden niet mogelijk zijn zonder het enthousiasme van vele land- en tuinbouwers die hun tractoren van stal haalden en uitbundig versierden. De promotie gebeurde in samenwerking met Radio 2.

Verlichte tractorparade gaat internationaal!

Bezoekers uit de Poolse gemeente Świdnica, verbreedt met Maldegem, waren zodanig onder de indruk van de verlichte tractorparade dat ze het idee kopieerden naar hun eigen land. 12 verlichte tractoren brachten er een unieke ervaring voor de ruim 52.000 inwoners van de stad.

"De burgemeester vroeg meteen om de tocht volgend jaar opnieuw te organiseren."

Uitdagingen en aanpak in de strijd tegen everzwijnen

Everzwijnen zijn in Vlaanderen allang geen uitzondering meer. Hun groeiende populatie zorgt voor steeds grotere uitdagingen, vooral voor landbouwers. Tijdens de Everzwijncafés van 2025 stond één vraag centraal: hoe remmen we die groei af? Gewassen worden omgewoeld, percelen beschadigd en oogsten bedreigd, met zware economische gevolgen. Ook tuinen en afsluitingen van particulieren ontsnappen niet aan de schade. Ondanks jacht en afrasteringen blijft het probleem complex: everzwijnen zijn slim, mobiel en passen zich snel aan. In dit artikel belichten we de realiteit achter de problematiek, delen we ervaringen van een landbouwer, bekijken we de huidige maatregelen en staan we stil bij de schaderegelgeving: hoe werkt ze, waar knelt het en biedt ze voldoende antwoord op de toenemende schade?

Populatiebeheer van everzwijnen in Vlaanderen

Ondanks het huidige afschot groeit de everzwijnenpopulatie jaarlijks met ruim een derde, wat aantoonde dat de maatregelen onvoldoende zijn. Everzwijnen planten zich snel voort: frislingen zijn vroeg vruchtbaar, mastjaren zorgen voor grote worpen en zachte winters verhogen de overlevingskansen. Het huidige afschot, vooral van frislingen en eenjarigen, volstaat niet om de populatie te stabiliseren. Modellen tonen aan dat meer afschot nodig is, met focus op frislingen en een consequente timing. Winterafschot is het meest effectief om de groei te temperen, terwijl zomerafschot nodig blijft om gewasschade te beperken. Alleen een seizoensgebonden aanpak kan de impact op landbouw en omgeving terugdringen.

Relatief jong, maar snel groeiend probleem

Nico Rosmeulen runt in Tongeren een gemengd bedrijf met akkerbouw, fruit en varkens. Everzwijnschade is er nog relatief nieuw, maar neemt snel toe. Eerst waren er omgewoelde akkerpercelen, intussen kreeg een naburige fruitteler schade in zijn plantage, wat de vrees vergroot dat ook Nico's fruitpercelen volgen. De impact is groot: opbrengstverlies door

omgewoelde teelten en extra zorgen. Nico pleit voor een duidelijke regeling voor schadevergoeding. Op het overleg van de wildbeheereenheid (WBE) wordt opgeroepen om schade te melden, maar dan is het kwaad al geschied. Een vergoeding zou jagers alerter maken. Ondertussen vraagt het veel opvolging: velden controleren, jagers bellen, druk houden.

In sommige gebieden moeten landbouwers hun teeltplanning aanpassen. Langs beemden en bossen is korrelmais riskant, omdat everzwijnen nadien de grond omwoelen. Samen met de verplichte 25% areaalvermindering van suikerbieten maakt dat de planning moeilijker. Tot slot leeft de vrees voor Afrikaanse varkenspest, zeker na de recente vogelgriepmaatregelen. Zo'n scenario kan ook de varkenshouderij treffen.

Nico ziet regelmatig varkensmest in de plantages liggen. De everzwijnen trekken door naar nieuwe vestigingen. Als we om ons heen kijken, zien we in de verte rondom bosgebiedjes waar ze zich kunnen schuilhouden.

Hoewel de jagers en natuurbeheerders in de regio niet van slechte wil lijken, krijgen men het probleem niet onder controle. Er is altijd wel een element in het verhaal wat je doet twifelen of ze de populatie echt willen inkrimpen.

Nico ijvert er dan ook voor dat betrokken landbouwers, naburige jagers en natuurbeheerders beter op de hoogte worden gebracht van de jachtstrategie, de locatie en het moment van afschot ... want samenwerking en vertrouwen blijven noodzakelijk.

Preventieve maatregelen tegen everzwijnschade

Preventieve maatregelen zijn vaak noodzakelijk om schade te beperken én om een vergoeding te krijgen. Op papier lijken oplossingen simpel, maar inspanning, kostprijs, doel en risico's spelen mee. Preventie is locatiegebonden en vraagt samenwerking tussen landbouwers, particulieren en overheid. Niet alles kan overal, en soms hebben maatregelen een negatief effect op landbouw en landschap.

Erkende maatregelen en hun uitdagingen:

- **Elektrische omheining:** Effectief, maar onderhoud cruciaal. Gras en takken veroorzaken stroomverlies; chemisch onderhoud verboden. Regelmatig maaien nodig.
- **Vaste omheining:** Moeilijk in gevarieerd landschap. Te veel draden hinderen landbouw en fauna. Financieel vaak niet haalbaar zonder steun.
- **Geluidsinstallaties (gaskanon, radio):** Bereik 3-4 ha, afhankelijk van weer. Geluidsniveau instelbaar (80-120 dB). Gemeentelijke regels en stiltegebieden beperken gebruik.
- **Bewegende poppen:** Kost 500-1100 euro exclusief btw. Werkt enkel in lage teelten, effect verdwijnt snel door gewinning. Extra aandacht voor batterij en weer. Creatieve oplossingen zoals schietstroken werken enkel in overleg met jagers en binnen de wet. Kortom: preventie is geen wondermiddel, maar met inzet, kosten en samenwerking kunnen we schade beperken.

Vraag via ons steraanbod met je bedrijfsgilde een vorming aan rond wildschade!

Door de schade in de rijpaden van een fruitplantage geraken machines en plukwagens uit evenwicht, wat tot gevaarlijke situaties kan leiden.

Schadevergoeding bij wildschade: hoe zit het in Vlaanderen?

Schade door wilde dieren, zoals everzwijnen, neemt toe. Omdat ze niemand's eigendom zijn (res nullius), is vergoeding complex. Belangrijk om te weten:

1. Toon aan dat er aanzienlijke schade is;
2. Bewijs wie de veroorzaker is en het oorzakelijk verband;
3. Neem redelijke preventieve maatregelen.

Bij everzwijnschade ligt de verantwoordelijkheid bij de terreineigenaar of jacht-rechthouder. Zij moeten schade beperken en vergoeden. Bij onenigheid volgt een burgerlijke procedure.

De Vlaamse overheid voorziet enkel een uitzonderlijke administratieve regeling (bij verbod op jacht of onbeheerd gebied). Voorwaarde: preventie aantonen en snelle melding via www.wildinzicht.be. Tot nu toe werd slechts één dossier uitbetaald. Boerenbond blijft aandringen op een billijke vergoeding.

Toekomst

Vlaanderen erkent de problematiek rond de verdere verspreiding van de everzwijnpopulaties. Al sinds 2022 is er een Limburgse everzwijncoördinator die in interactie moet gaan met lokale betrokkenen en belanghebbenden (landbouwers,

natuurverenigingen, WBE's). Advies verlenen over bestrijding behoort tot het werkpakket. Op vraag van minister Brouns wordt de werking van de coördinator echter verruimd van de provincie Limburg naar het volledige gewest. **De Vlaamse coördinator zal binnenkort van start gaan.**

Boerenbond verwacht van de everzwijncoördinator:

- Gecoördineerd plannen en actie voeren, van zone- naar lokaal niveau;
- Praktisch ondersteunen (preventie, schade, jachtmiddelen);
- Een werkbaar schaderegelingssysteem uitwerken;
- Technologische innovatie toepassen voor efficiënte monitoring;
- Strikte bioveiligheid bevorderen tegen Afrikaanse varkenspest;
- Verbinding creëren tussen alle stakeholders met als doel om meer actie op het terrein te realiseren om de everzwijnpopulatie in te tomen.

Een uitgebreide versie van dit artikel lees je op www.boerenbond.be/everzwijnen. ■

www.wildinzicht.be

Schade of overlast melden | Everzwijn gezien? | Dood dier: zoals een slachtoffer van vogelgriep

Wild in Zicht app interface showing: Melding, Gebruiks-vriendelijk en laagdrempelig, Monitoring van schade en overlast, Draag bij aan natuurbeleid in Vlaanderen

Ganzendruk steeds groter probleem in Wase polders

In de Wase polders zien boeren de voorbije jaren een sterke toename van vraatschade door ganzen. Deze hongerige watervogels overwinteren traditioneel in het Schelde-estuarium. We zien vandaag dat de algemene populatie sterk gestegen is en dat steeds meer ganzen ook in de zomer blijven hangen. Boerenbond kaartte deze problematiek aan bij het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB). Onlangs ging een werkgroep Ganzen van start onder de beheercommissie Natuur Linkerscheldeoever met betrokkenheid van landbouworganisaties, landbouwers en jacht. De eerste bijeenkomst verliep constructief en biedt perspectief om uit de huidige probleemsituatie te geraken.

Toename van vraatschade

Het Schelde-estuarium beslaat gebieden zowel in Nederland als in Vlaanderen. Om deze reden zijn er ook bindende doelstellingen voor bepaalde ganzensoorten opgenomen in het instandhoudingsbesluit voor het vogelrichtlijngebied in het polder- en havengebied (vogelrichtlijngebied 'Schorren en polders van de Beneden-Schelde'). Meerdere natuurgebieden rond de haven zijn ook ingericht voor watervogels. Ganzen liften mee op deze inrichting. De toegenomen ganzendruk is ook duidelij-

lijk zichtbaar in de vraatschade op de percelen en de aangegeven schade-dossiers bij het ANB. Dit wijten we aan een combinatie van factoren:

- Toegenomen totale populatie in het Schelde-estuarium;
- Toegenomen aantal ganzen dat langer of gedurende de hele zomer blijft 'hangen' en niet migreert naar het noorden (zomerpopulatie);
- Toegenomen klimaatextremen. We zien in droge jaren meer ganzenschade, vermoedelijk door gebrek aan voedsel elders.
- De unieke combinatie van vruchtbaar landbouwgebied en natte natuur dicht bijeen in de polder. Hierdoor vinden ganzen hier zowel een rustplek als een rijkelijk buffet.

Problematiek aangekaart

In juni kaartte Boerenbond de problematiek van de ganzenschade aan. We bezorgden onze punten in een brief aan de administrateur-generaal van het ANB, dat deze knelpunten meeneemt op Vlaams niveau. Het gaf ook opdracht aan de beheercommissie Natuur Linkerscheldeoever om de ganzenproblematiek duidelijk in kaart te brengen en een bestrijdingsplan op te maken voor de ganzen in het poldergebied van Linkeroever. ■

Schade melden blijft belangrijk

Een duidelijk beeld van de omvang van de schade blijft belangrijk om ons punt aan de overlegtafel te kunnen maken. De huidige cijfers van ganzenwaarnemingen en schade zijn in alle gevallen een onderschatting. Hoe meer waarnemingen er gemeld worden en hoe meer schade aangegeven wordt, hoe meer druk wij kunnen zetten om een werkbare oplossing te vinden in deze problematiek.

Meld waarnemingen of schade gemakkelijk via Wild In Zicht op de website van ANB (zie QR-code op de vorige pagina). Dat kan ook op je smartphone als je op het veld bent.

1. Volg de stappen op de site van ANB onder 'nieuwe melding' indien je schade wil melden of een vergoeding aanvragen, of 'nieuwe waarneming' als je een waargenomen groep ganzen wil melden;
2. Vul de gevraagde informatie in;
3. Vergeet op het einde van een schademelding niet door te klikken op 'schadevergoeding aanvragen' indien van toepassing.

Hou ook nauw contact met je lokale jager. Die kan opdrachten krijgen voor bejaging of specifieke bestrijdingsacties aanvragen.

Voor verdere informatie of bezorgdheden kan je steeds terecht bij je regioconsulent.

Wim Roman is de nieuwe voorzitter van bedrijfspilte Pajottegilde. "Door samen te gaan, versterken we onze samenwerking en scheppen we een stevig fundament voor toekomstige uitdagingen."

“Logische stap om nieuwe uitdagingen aan te pakken”

VLAAMS-BRABANT

Met de fusie van de bedrijfspilden Markvallei en Gooik kreeg de landbouwgemeenschap van Pajottegilde een nieuwe dynamiek. Aan het roer van deze nieuwe bedrijfspilde staat Wim Roman. We troffen hem tussen zijn melkkoeien en spraken over de aanleiding voor de fusie en zijn rol als voorzitter.

Waarom deze fusie?

“De fusie was een logische stap aangezien de twee bedrijfspilden eigenlijk altijd al alles samen deden. Zowel Markvallei als Gooik hadden al lange tijd dezelfde doelen, zoals belangenbehartiging en vorming in onze regio. Dit was echter niet de enige aanleiding. De gemeente Pajottegilde is eigenlijk ook een fusie van de gemeenten Gooik, Galmaarden en Herne. Omdat dit op gemeentelijk niveau zo al was, beslisten de bedrijfspilden om dit voorbeeld te volgen. De gemeente Bever valt ook onder de nieuwe bedrijfspilde Pajot-

tegilde. Door onze krachten te bundelen, kunnen we onze middelen effectiever inzetten en een sterker beleid voeren.”

Jullie werkten in het verleden al vaak samen?

“Inderdaad, we wisten al jaren dat samenwerking onze beide gilden ten goede kwam. Door samen te gaan, versterken we deze samenwerking en scheppen we een stevig fundament voor toekomstige uitdagingen.”

Jij bent gekozen als nieuwe voorzitter, ligt jou dat?

“Voor mij is het een eer om deze rol te mogen vervullen. Vanuit mijn jarenlange ervaring binnen de landbouwsector en mijn betrokkenheid bij beide gilden, voel ik me goed uitgerust om deze verantwoordelijkheid op mij te nemen. Mijn focus ligt op het bevorderen van samenwerking en een goede belangenbehartiging. Ik ben verheugd om samen met onze leden te werken aan een toekomstbestendige landbouwsector in Pajottegilde.” ■

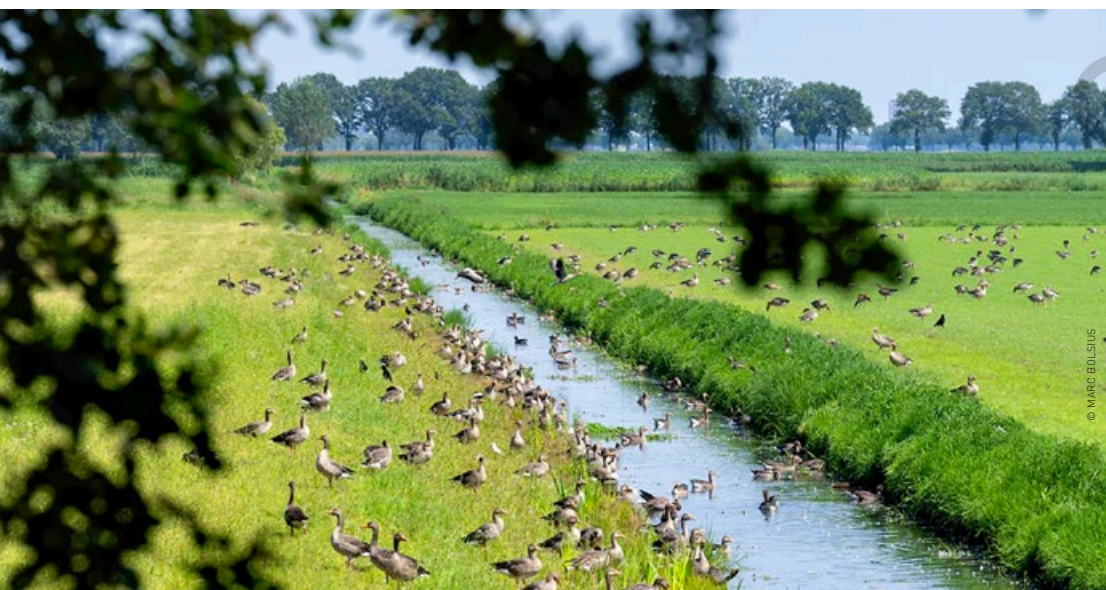
ANTWERPEN

Van trage modems tot slimme apps

In de bedrijfspilde Zandhoven-Voorkempen weten ze al lang dat digitalisering een blijver is. Hoe lang organiseren ze al computercursussen voor landbouwers? Hilde, al jaren secretaris, en Jef, de huidige voorzitter, gokken eerst tien à vijftien jaar. Tot Rudy zijn geheugen afstoft: “1999 was een scharnierjaar”, zegt hij. Meer dan 25 jaar dus – een kwarteeuw digitale evolutie. In die tijd veranderde er veel. Na de dioxinecrisis kwamen nieuwe organisaties zoals het FAVV, kwaliteitslastenboeken deden hun intrede en landbouwers moesten hun processen nauwkeuriger opvolgen. Dat bracht een berg administratie mee, terwijl online gaan nog via trage ADSL-verbindingen gebeurde. Geduld was toen minstens even belangrijk als digitale kennis.

Vandaag ziet de cursus er helemaal anders uit. Deelnemers brengen hun eigen laptop mee en werken met online-toepassingen. Sinds enkele jaren schuiven ook landbouwers uit buurgemeenten aan, en de groep verjongt zichtbaar. Jong en iets ouder zitten samen in de klas en helpen elkaar vooruit. De praktijk staat centraal: wat je hier leert, gebruik je morgen op het bedrijf.

De lessen zijn gespreid over het jaar: drie in de winter en één in juni, omdat digitalisering steeds sneller gaat. Zo blijven landbouwers bij met nieuwe ontwikkelingen. De inhoud evolueert mee: recent kwamen Peppol en e-facturatie aan bod, en later op het jaar volgt wellicht het digitale sproeiregister. Ook werken met de Vegaplan-app staat op de agenda. Deze computercursus bewijst al meer dan 25 jaar dat digitale kennis onmisbaar is in de landbouw – en dat je samen sneller en sterker groeit. Zin om mee te doen? Mail naar antwerpen@boerenbond.be, dan zet Jef je op weg. ■

Samen rijbewijs halen en bedrijf runnen

In het Oost-Vlaamse Serskamp vind je een familiebedrijf dat al generaties lang gespecialiseerd is in het kweken van fruit- en laanbomen voor de groothandel. Wat twee generaties geleden begon, is uitgegroeid tot een onderneming waar passie, traditie en innovatie samenkomen. “Onze grootvader is ermee gestart, toen nog gecombineerd met koeien”, vertelt Lander Van der Eecken, een van de broers. “Mijn vader heeft het verder uitgebouwd, maar dan volledig gericht op bomen en planten.”

Dertien jaar geleden stapten de tweelingbroers Lander en Sander rechtstreeks in het familiebedrijf. Vandaag richten zij zich volledig op de teelt van fruitbomen (vooral Conference-peren) en laanbomen voor de groothandel. Door de jaren heen heeft het bedrijf een duidelijke evolutie doorgemaakt: waar vroeger vooral coniferen en rozen werden gekweekt, ligt de focus nu op een breed assortiment laan- en fruitbomen. “Onze vader kweekte al laanbomen, maar wij hebben het assortiment nog vergroot”, vertelt Sander. De bomen zijn onder meer bestemd voor openbare parken en tuinen. Het verkoopseizoen loopt van oktober tot maart en dus werd het ontbreken van een rijbewijs G een gemis.

Jarenlange ervaring

“Destijds bij ons op school kon je de opleiding voor een rijbewijs G nog niet volgen, zoals hier nu in Melle”, zegt Lander. We zouden die rijopleiding meteen nadat we ons diploma haalden gaan volgen, maar omdat vader ziek werd, slorpte het bedrijf al onze tijd op en stelden we de opleiding steeds uit. We rijden al heel ons leven met de tractor op ons eigen terrein en in het veld, dus we weten wel hoe het moet. Maar doordat men ons steeds vaker vraagt om leveringen te doen, was het behalen ervan een must. Zo kwamen we hier op de Tectura Tuinbouwschool in Melle bij Annie terecht.” Annie Van De Sijpe is al 15 jaar rijinstructeur voor de rijopleiding van AgroCampus. “Ik pak het zo praktisch mogelijk aan. Ze moeten niet eerst een cursus op papier doorploeteren. Meteen de tractor op en zo stap voor stap aan de slag. Zo leren ze het snelst.”

“De tips en tricks van Annie werken. Ook al reden we al af en toe met de tractor en hadden we al een B-rijbewijs, toch had Annie nog wat werk met ons”, lacht Lander. “Ze heeft nog wat moeten bijschaven. Je leert hier wel wat zaken bij die het uiteindelijk veiliger en nog vlotter maken om met de tractor te rijden. Wij raden deze opleiding echt wel aan. We oefenden eerst de manoeuvres en gingen

nadien de weg op. Nu natuurlijk dat was voor ons minder stressvol dan voor sommige 16-jarigen omdat wij de verkeersregels al wel goed kennen. Een groot voordeel is dat je hier op het terrein zowel kunt oefenen als het examen afleggen. Je leert recht achteruitrijden, correct inparkeren en op de juiste manier aan- en afkoppelen. Daarnaast wordt ook de volledige controle van tractor en wagen grondig getest.

Toekomstplannen

Sander en Lander werken samen aan de toekomst van hun bedrijf. “We hebben de afgelopen jaren al flink geïnvesteerd: nieuwe percelen aangekocht, een moderne loods gebouwd en ingezet op innovatieve technieken. Zo verlopen de onkruidbestrijding en het rooien nu machinaal en is er veel minder handenarbeid nodig. Sinds hun geboorte volgt deze tweeling al hetzelfde pad. Ze zaten altijd samen in de klas, stapten samen in het bedrijf en runnen dat nu met z’n tweeën. “Wij doen echt alles al heel ons leven samen en dat loopt vlot, zelfs ons rijbewijs G halen”, glimlacht de tweeling. ■

Rijbewijs G nodig?

Wie geboren is voor 1 oktober 1982 mag zonder rijbewijs de openbare weg op met een landbouwvoertuig. Ben je jonger? Dan heb je een rijbewijs G nodig. Bij AgroCampus kan je op twaalf verschillende locaties de praktische rijopleiding volgen. Tijdens een intensieve opleiding leer je de noodzakelijke controles van het voertuig, de manoeuvres op het privéterrein en een vlotte maar defensieve rijtechniek op de openbare weg. De opleiding gebeurt met met nieuwe tractoren met een dubbel remsysteem. Je krijgt 8 uur individuele praktijkopleiding en we begeleiden je tot aan je examen. Vanaf april kan je de opleiding ook in Kortemark volgen.

Wil je meer weten? Ga naar www.boerenbond.be/rijbewijsG, mail naar rijopleidingen@agrocampus.be of bel 016 28 61 10.

Breng zeker je identiteitskaart mee

Als je naar de vorming van Boerenbond komt, vragen we je in te schrijven aan de hand van je e-ID.

Voorjaarsaanbod basis- en aanvullende opleidingen fyto-licentie

Basisopleidingen fyto-licentie P1 en P2

Wie gebruik wil maken van gewasbeschermingsmiddelen voor professioneel gebruik dient over een fyto-licentie te beschikken. Heb je nog geen fyto-licentie, dan kan je dit voorjaar bij Boerenbond de basisopleiding volgen, zowel voor de fyto-licentie P1 assistent professioneel gebruik (16 uur) als voor de fyto-licentie P2 professioneel gebruik (60 uur). Alle info en inschrijven vind je op www.boerenbond.be/fyto-licentie. Mis de start van de cursus niet en schrijf je vandaag nog in!

Volg onze online aanvullende opleidingen om je fyto-licentie te verlengen

Heb je al een fyto-licentie, dan dien je een aantal aanvullende opleidingen te volgen om je licentie te kunnen verlengen. In februari en maart bieden we elke dinsdag- en donderdagavond een online aanvullende opleiding fyto-licentie aan. Je vindt ons aanbod op www.boerenbond.be/fytobijbscholingen. De fysieke aanvullende opleidingen die bij jou in de buurt worden georganiseerd, vind je terug in onze vormingskalender op www.boerenbond.be/vorming of bij de vormingen in de Boerenbondapp. Wil je een fyto-licentie behalen of heb je nog vragen over jouw fyto-licentie? Neem dan contact op via vorming@boerenbond.be.

Noorse landbouwpolitiek zit op ander spoor

Noorwegen is geen lid van de Europese Unie, en daar heeft de Noorse landbouw veel mee te maken. De landbouw wordt er onder andere beschermd door richtprijzen, melkquota en invoertarieven. Desondanks heeft het land de grootste moeite om de zelfvoorzieningsgraad omhoog te tillen. Noorse jonge landbouwers geloven er nochtans in: in twintig jaar tijd waren er nog nooit zo veel jonge boeren.

Noorwegen doet bij Vlaamse landbouwers wellicht namen opborrelen zoals Topigs Norsvin (varkensgenetica) en Noors roodbont (koeien genetica). Maar Noorse innovatie gaat verder en verlegt soms letterlijk grenzen. Denk bijvoorbeeld aan No Fence en Monil, twee Noorse innovatieve systemen die met behulp van een halsband dieren laten grazen zonder fysieke omheining. Dat is geen overbodige luxe in een uitgestrekt land met veel berg- en bosweides.

Geen stemrecht

“De melkveehouderij is een belangrijke hoeksteen van de Noorse landbouw”, beaamt Hildegunn Gjengedal, adviseur bij Norges Bondelag (zie foto). Zij volgt voor de Noorse boerenorganisatie het Europees landbouwbeleid op. In die functie is ze ook vaak aanwezig op het Copa-Cogeca-overleg, waar EU-boerenorganisaties hun standpunt bepalen. Noorwegen heeft daar geen stemrecht, maar maakt ▶

Noorwegen is ruim twaalf keer groter dan België, terwijl het bewonersaantal met **5,5 miljoen inwoners** de helft bedraagt. Bijna een derde van de bevolking woont in de ruime regio van hoofdstad Oslo. Buurlanden zijn Zweden, Finland én Rusland. Noorwegen is een van de stichtende leden van de NAVO, maar maakt geen deel uit van Europese Unie. Dat betekent dat het niet de lusten maar ook niet de lasten heeft van het Europees gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB). Als lid van de Europese Economische Ruimte en via diverse overeenkomsten heeft het wel toegang tot de Europese markt.

Het land is niet alleen koud en dunbevolkt maar heeft ook **een ruig landschap** met vele fjorden, meren en bergen. 38% van het land bestaat uit bos, **amper 3,5% is beteeld**. Van de beteelbare oppervlakte bestaat bijna twee derde uit grasland. Granen en koolzaad zijn goed voor een vijfde. Daarna volgen groenten en aardappelen.

Noorwegen heeft **koeien en varkens**. De jaarlijkse melkproductie bedraagt ongeveer 1,5 miljard liter (België: 4,35 miljard liter). 90% van de melkveestapel bestaat uit het pure Noorse roodbonte ras. Noorwegen telt daarnaast 776 zeugenhouders en 958 vleesvarkenshouders. Jaarlijks produceren ze 131.000 ton varkensvlees, ongeveer 1/7 van ons land. In vlees is Noorwegen bijna zelfvoorzienend, maar in veevoeder niet.

wel deel uit van werkgroepen over thema's waarbij Noorwegen grotendeels de Europese regelgeving overneemt – denk aan milieu, dierenwelzijn en diergezondheid. Noorwegen ziet de melkveehouderij als een belangrijke steunpilaar in regio's waar akkerbouw of tuinbouw niet mogelijk is wegens het klimaat. De Noorse melkproductie schommelt al jaren rond 1,5 miljard liter. Dat is geen toeval, maar het resultaat van de melkquota in het land. Melkquota zijn verhandelbaar, maar enkel binnen een regio. Zo zorgt Noorwegen ervoor dat de landbouw zich niet concentreert in de vruchtbaarste gebieden en elders het platteland 'leegtrekt'.

Schaalgrootte beperkt

De Noorse overheid beperkt de schaalgrootte van de boerderijen. Zo wordt de grootte van landbouwbedrijven er – in beginsel – beperkt tot 105 zeugen en 2100 vleesvarkens, een quotum van 700.000 liter, 280.000 vleeskuikens en 7500 legkippen. De subsidies verlagen ook trapsgewijs naargelang de schaalgrootte. Om voederprijzen laag te houden voor de veehouders maar hoog genoeg voor de graantelers wordt de graanprijs gesubsidieerd.

Varkenshouders die zelf graan telen, krijgen enkel subsidie voor die teelt als ze hun graan verkopen tegen een door de staat ondersteunde richtprijs. Zo staat elke varkenshouder in deze tak gelijk aan de start. Het is opnieuw een maatregel die moet voorkomen dat intensieve veehouderij zich concentreert in regio's waar graan goedkoper beschikbaar is. Voor vlees zoals pluimvee en varkens is Noorwegen bijna zelfvoorzienend, maar voor veevoeder is dat niet het geval. Noorwegen gaat dan ook pragmatisch om met invoertarieven. Als de graanoogst tegenvalt worden de invoertarieven verlaagd, zodat de import kan toenemen. Hetzelfde geldt voor alle andere landbouwproducten die worden ingevoerd.

Focus op zelfvoorzieningsgraad

Is deze politiek succesvol? De Noorse handelsbalans voor land- en tuinbouwproducten gaat diep in de min. De import steeg van 1,41 miljard euro in 2000 naar 10 miljard euro in 2024. De export bleef steken op 1,6 miljard euro. Op zich baart die negatieve handelsbalans de Noren weinig zorgen. Maar de zelfvoorzieningsgraad is ook gedaald, vooral voor verwerkte producten. Bedroeg die in de jaren 90 bijna 50%, dan daalde deze de meest recente jaren naar iets meer dan 40%. "Met de oorlog in Oekraïne en de coronapandemie is de focus op het

vergroten van die zelfvoorzieningsgraad gestegen", vertelt Gjengedal. De Noorse regering en het parlement hebben een tweetal jaar geleden het verhogen van die zelfvoorzieningsgraad als expliciet doel gesteld. Voorafgaand aan de verkiezingen afgelopen herfst pleitten bepaalde partijen aan de rechterzijde voor lagere tarieven, minder marktregulering via boerencoöperaties en minder beperkingen op de schaalgrootte van boerderijen. Deze partijen verloren echter de verkiezingen. Een recent voorstel om kunstmest extra te belasten werd intussen afgevoerd.

EU zoals Mercosur

Volgens Hildegunn Gjengedal houden de meeste boeren erg vast aan het Noorse systeem. "De boeren onderhandelen elk jaar met de Noorse regering over subsidies en prijzen. Als Noorwegen lid zou worden van de EU, zou het land ook het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) moeten volgen. Dat betekent dat alle invoertarieven voor producten uit EU-landen zouden verdwijnen. In zekere zin kijken de Noren naar de EU zoals EU-landen naar de Mercosur-landen. Europa is 's werelds grootste importeur en exporteur van voeding. In een open markt zou het moeilijk concurreren zijn. De EU kan efficiënter en goedkoper produceren dan wij en is voor ons ook een concurrent. En regels uit het GLB die voor Portugal en Italië gelden, zijn niet noodzakelijk het beste voor de Noorse omstandigheden." Het feit dat 22% van de boeren jonger is dan 40 jaar toont dat de Noorse land- en tuinbouwers perspectief zien. Ter vergelijking: voor Vlaanderen is dat ongeveer 16%. Toch neemt Noorwegen al vrij veel Europese regelgeving over, bijvoorbeeld op het vlak van voedselveiligheid, dierenwelzijn en standaarden voor biologische landbouw. Ook heeft Noorwegen er zich toe geëngageerd om de het Europees klimaatbeleid van de EU over te nemen en de bijbehorende verhandelbare CO₂-emissierechten (ETS). Als het beweegt in Brussel, volgen de Noren dus aandachtig, om er vervolgens hun eigen ding mee te doen.

Als het beweegt in Brussel, volgen de Noren aandachtig, om er vervolgens hun eigen ding mee te doen.

Methaan reduceren

Torun (46) en Hans Petter Aurstad (49) hebben een melkveebedrijf vlak bij Oslo. De boerderij is al meer dan 400 jaar of veertien generaties in dezelfde familie. Ze melken 70 Noors roodbonte koeien. Het Noors roodbont heeft een marktaandeel van 90% in de Noorse veestapel. Fokkerijorganisatie Geno is een coöperatie die al decennialang inzet op de gezondheid en vruchtbaarheid van het ras. Geno claimt onder meer dat Noors roodbonte koeien het ras is met de laagste nood aan antibiotica. Buiten Noorwegen is het ras vooral een kruisingsras, maar in Noorwegen niet. Geno stuurt sterk de stierkeuze van de boeren, waardoor de inteeltgraad op slechts 2-3% zit, ten opzichte van 12-15% bij Holsteins, aldus Geno-directeur Kristin Malonaes. Geno zet in op het reduceren van methaanemissies. De boerderij van Torun en Hans Petter is een testbedrijf voor Geno en zuivelophaler Tine. Daarom wordt van elke koe individueel de voederopname geregistreerd. Met een GreenFeed-krachtvoerbox wordt vervolgens de individuele methaanuitstoot gemeten. De eerste resultaten tonen dat er ook binnen het Noors roodbont kan gefokt worden op methaanuitstoot. Torun en Hans Petter hebben daarnaast testen gedaan met methaanremmer Bovaer. Gezien de recente commotie rond Bovaer is het pilootproject in Noorwegen gepauzeerd. Een tegenvaller, aangezien Bovaer effectief is in het reduceren van de methaanuitstoot en de sector zich in 2019 geëngageerd had om de CO₂-uitstoot met 5 miljoen ton te reduceren.

Europa volgt Noorse evolutie

Harald Bohnsdalen is varkenshouder in Lillestrom, in de regio van Oslo. Hij is vermeerderaar en houdt 140 zeugen. De vrouwelijke biggen worden verkocht als oudergelt van Topigs Norsvin. Hij plant om uit te breiden naar 210 zeugen.

Daarbij voorziet hij kraamhokken van 9,5 m² in plaats van de 7,5 m² die de wet nu voorschrijft. Harald is lid van de raad van bestuur van Norsvin, de

Noorse tak van Topigs Norsvin.

Jaarlijks worden wereldwijd 160 miljoen vleesvarkens met genetica van Topigs Norsvin geproduceerd. Sinds 2000 zijn vrijloopkraamhokken verplicht in Noorwegen. Noorwegen verbiedt ook het couperen van staarten. Alle varkens moeten toegang hebben tot een ingestrooid vollevloergedeelte, onder meer om zo staartbijten te voorkomen. Zelf heeft hij de zeugen in vrijloopkraamhokken sinds 1989. "Op die manier is er ook een natuurlijke selectie op sterke benen ontstaan." Het succes van Topigs Norsvin is er volgens Bohnsdalen gekomen omdat Noorse varkenshouders al decennia inzetten op een sterke, uitgebalanceerde zeug en dierenwelzijn. "We zien nu dat Europa ons in die richting volgt. Maar we zien ook dat Noord-Amerika en China niet in die richting evolueren."

Noorse varkenshouders zetten al lang in op een sterke, uitgebalanceerde zeug en dierenwelzijn.

© FOTOS: IVAN DE CLERQ

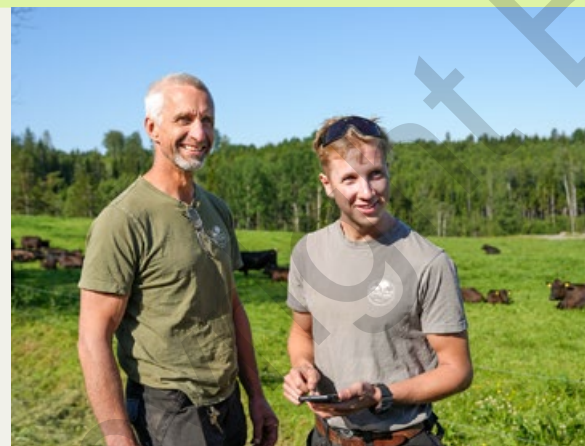
Biochar

Trots toont Kristina Ale Gardli van Obio een handvol biochar. Dat is het eindproduct van pyrolyse, het verbranden van organisch materiaal aan hoge temperatuur en met weinig zuurstof. Obio kiest voor hout van afgestorven bomen, dat niet meer voor verdere verwerking geschikt is. Wat ontstaat is een

erg poreus koolstofrijk materiaal. Biochar bevat veel stabiele koolstof, waarmee koolstof/CO₂ dus langdurig (meer dan 10.000 jaar) in de bodem kan opgeslagen worden. Ook worden er andere eigenschappen aan biochar toegedicht, zoals als additief in varkensvoeder of kalvermelk om mycotoxines te binden of als bodemverbeteraar in de akkerbouw. In vijf Noorse regio's krijgen boeren subsidies om biochar aan te kopen. Jaarlijks kunnen ze daarmee 4 ton biochar kopen aan 5000 kronen (420 euro) in plaats van 65.000 kronen (5460 euro). "Het gaat om een pilootproject. Er is niet veel biochar beschikbaar en de prijs is nog te hoog", zegt Hildegunn Gjengedal van de Noorse boerenorganisatie. Onder andere de staalindustrie kijkt geïnteresseerd naar biochar om er cokes of kolen mee te vervangen.

NoFence

Tove en vader Johan Bjorneby hebben in Ås een gemengd vleesvee-akkerbouwbedrijf, Dyster farm. Ze telen onder andere tarwe, gerst, haver, koolzaad, bonen en graszaad. Daarnaast hebben ze 55 stuks vleesvee: een kruising tussen Wagyu gemengd met onder andere Limousin, Angus, Simmentahl en Hereford. "We noemen het ons eigen Dyster Farm-ras", vertelt Johan. Ze hebben een eigen slachthuis en boerderijwinkel, zodat ze de vleeskwaliteit goed kunnen opvolgen. Om de koeien te weiden maken vader en zoon gebruik van Monil virtuel fences. Net zoals 'Nofence' is ook Monil een Noors systeem met halsbanden en gps dat via geluidssignalen (en een kleine elektrische schok) de koeien op een

virtuele weide houdt. "Op een week tijd hebben de dieren het geleerd", vertelt Tove Bjorneby. Dat Noorwegen onmiddellijk twee Noorse ontwikkelaars heeft is geen toeval. Op heuvelen en rotsachtige weides is het plaatsen van een omheining weinig evident. Zeker in een systeem met strip grazing, waarbij de koeien iedere dag een vers stuk gras krijgen, is een virtuele afsluiting makkelijk verzetbaar. ■

SIGMA[®]

Krachtige onkruidbestrijding in granen

BAYER

Sigma[®]: Gedeponiseerd handelsmerk Bayer Group. Gebruik gewasbeschermingsmiddelen veilig. Lees vóór gebruik eerst het etiket en de productinformatie. Voor verdere productinformatie met inbegrip van gevaarzinnen en symbolen, raadpleeg www.fytoweb.be.

www.cropscience.bayer.be

+ Batterij =

ese

Leden voordeel

esegroup.be
+32 (0)58 59 39 50

© TOM DEWANCKELE

Vergroot je kennis met onze ledenvoordelen

Land- en tuinbouwer zijn vraagt passie, vakkennis en doorzettingsvermogen. Gelukkig sta je er niet alleen voor. Boerenbond is jouw betrouwbare partner. Als lid zit je altijd op de eerste rij en profiteer je van tal van voordelen: van persoonlijk advies op maat tot aantrekkelijke kortingen bij onze partnerorganisaties. Dankzij jouw lidmaatschap zet je als landbouwondernemer een stevige stap vooruit.

Lezen is weten, kennis is immers een cruciale factor voor succes in de landbouw. Als lid ontvang je automatisch het exclusieve *Boer&Tuinder*-magazine in de bus, maar daarnaast kan je je ook

voordelig abonneren op andere professionele publicaties zoals *Proeftuinnieuws*, *Pluimveehouderij*, *Varkensbedrijf*, *De Kalverhouder* of *Veeteelt*. Als Boerenbondlid krijg je 20 euro

terugbetaald van je abonnement wanneer je ons vóór 31 maart je betaalbewijs via het formulier op de Boerenbondwebsite bezorgt. Zo ben en blijf je, net zoals Peter Verhegge uit Torhout, een goed geïnformeerde vakman.

Peter, welk soort bedrijf heb jij?

“Ik heb een gemengd bedrijf met varkens, vleesvee en melkvee overgenomen van mijn ouders en heb het daarnaast nog aangevuld met aardappelen en thuisverkoop. We zijn sinds

dit jaar ons vleesvee aan het afbouwen met de bedoeling om enkel nog melkvee over te houden in combinatie met onze thuisverkoop. Onze automaten staan er ondertussen vijf jaar en we zijn er zeer tevreden over. Samen met mijn vrouw Evelyne en ons zoontje Samarth houden we dagelijks ons bedrijf draaiend. Evelyne werkt deeltijds buitenshuis en verzorgt naast de administratie ook elke ochtend de kalfjes. Tijdens haar verlof begeleidt ze groepen die met Plattelandsklassen bij ons op bezoek komen. We vinden het belangrijk om jongeren op die manier te kunnen tonen hoe het er bij ons op het bedrijf aan toe gaat.”

Julie hebben gebruikgemaakt van ons ‘lezen is weten-ledenvoordeel’?

“Dat klopt. We lazen hierover in *Boer&Tuinder* en vonden het meteen interessant. We hebben ons geabonneerd op *Veeteelt* voor melkveehouders. Dat abonnement vernieuwen we jaarlijks en via de nieuwsbrief worden we tijdig herinnerd om ons betaalbewijs door te sturen. Ik lees graag artikels over fokkerij, maar ook van collega-landbouwers die in de kijker worden gezet, kan je soms wel iets opsteken. Het is voor mij bovendien een voordeel dat het vooral over Nederlandse bedrijven gaat, die vaak vooruitstrevend zijn op het vlak van melkvee. Daarnaast komen ook specifieke thema's aan bod zoals grasteelt, robotisering en beweiding.”

Ben je tevreden met wat Boerenbond doet voor zijn leden?

“Zeker. Ik moet me nog eens verder verdiepen in het uitgebreide aanbod van ledenvoordelen, want ik begrijp dat

er nog heel wat mogelijkheden zijn naast dit ledenvoordeel. Daarnaast vind ik dat we best trots mogen zijn op ons *Boer&Tuinder*-magazine. Ik denk persoonlijk bijvoorbeeld aan artikels over het vergassen van aardappelen – geen eenvoudig onderwerp – waar ik via artikels in *Boer&Tuinder* al veel van heb opgestoken. Verder blijf ik overtuigd lid, want in de huidige tijden is het voor landbouwers geen overbodige luxe om een organisatie te hebben die onze belangen verdedigt.”

Met de ledenvoordelen van Boerenbond investeer je niet alleen in informatie, maar vooral in de toekomst van je bedrijf. Door gericht te blijven bijleren en inspiratie te halen uit praktijkgerichte vakliteratuur, sta je sterker in een sector die voortdurend evolueert en steeds nieuwe uitdagingen met zich meebrengt. Wie goed geïnformeerd is, kan onderbouwde keuzes maken en met meer vertrouwen ondernemen. Want wie leest, weet meer en wie meer weet, is beter gewapend om vandaag én morgen het verschil te maken in de land- en tuinbouw. ■

Peter Verhegge:

“Ik lees graag artikels over fokkerij, maar ook van collega-landbouwers die in de kijker worden gezet, kan je soms wel iets opsteken.”

Haal nog meer uit je lidmaatschap!

Ga naar www.boerenbond.be/ledenvoordelen

Ledenvoordeel

SPECIAL OFFER

Scoor nu je voordeel

Als Boerenbondlid krijg je 20 euro terugbetaald op je abonnement wanneer je ons vóór 31 maart je betaalbewijs bezorgt via het formulier www.boerenbond.be/ledenvoordelen/lezen-weten.

Geldig op een van deze vakbladen:

- Boerderij-Akkerbouw
- Fruit
- Proeftuinnieuws
- Veeteelt
- Pluimveehouderij
- Varkensbedrijf
- De Kalverhouder
- Veeteelt / Veeteelt Vlees
- Top Agrar

Sterke maïs. Sterke oogsten.
Streng selectie voor sterke prestaties!

HOGHE OPBRENGST

REGELMAAT

STERK (Stevig & legervast)

GEZOND

OOGSTZEKERHEID

KWALITEIT

JORION PHILIP-SEEDS

Krijg direct inzicht in uw energieverbruik!

Energieoplossingen van A tot Z

VRAAG UW ANALYSE AAN!

ENERGIE MANAGEMENT

SOLAR OPLOSSINGEN

BATTERIJ OPSLAG

LAADPALEN

- ✓ Bij Linea Trovata weten we hoe u met oplossingen op maat minder investeert, slimmer aanstuurt en kosten verlaagt.
- ✓ Ledenvoordeel: **Gratis** gedetailleerde ontwerp- en rendabiliteitsstudie t.w.v. 850 euro.

✓ Scan de QR-code en zet de eerste stap!

BEZOEK ONZE VERNIEUWDE WEBSITE
www.lineatrovata.com

+32 9 336 53 64
info@lineatrovata.com

Terugblik | De digitale revolutie

JO GENNEZ

De computer

Eindelijk is het zover. Achter een muur wordt alles klaargemaakt voor de installatie van een computer. Men heeft hem gevreesd, maar nu de collega's plots oog in oog staan met de machine slaat de paniek voor het verlies van arbeidsplaatsen toe. Het is een scène uit een aflevering van 'De Collega's' uit 1980. Herkenbaar? Zeker met de komst van AI vandaag de dag. De eerste keer dat het woord computer verscheen in 'De Boer' was in 1966 in een artikel over de kinderbijslag voor zelfstandigen.

© HET VOLK, 1970, KADOC - KUIJLIVEN, ARCHIEF HET VOLK

35 jaar geleden verscheen deze foto in Het Volk. Toen waarschijnlijk het nieuwste snuffe wat er op de markt was, een computer met floppydrive. Heb jij ook nog diskettes liggen thuis?

Wie wint?

We kregen meerdere inzendingen binnen, waarvoor dank! Johan Martens uit Oostkamp stuurde ons een foto van het eerste exemplaar van 1899. Hij ontvangt een leuke attentie.

De Onderlinge Kas schakelde rond die tijd voor haar boekhoudingsverrichtingen over op een 'elektronisch ordinator' of computer. Een blik in het archief leert ons dat de Aan- en Verkoopvereniging van de Belgische Boerenbond (nu Aveve) in 1964 al een reorganisatie doorvoerde van de administratie waarbij zo'n elektronische ordinator het werk eenvoudiger moest maken. In 1968 deed de computer zijn intrede bij de bedrijfsboekhouding. Dat de computer door velen argwanend werd bekeken, blijkt in *De Boer* van 30 november 1968. Daar lezen we: "Over deze machines werd de jongste jaren zeer veel verteld, maar ook zeer veel gefantaseerd. Om de zaken zeer eenvoudig te houden zou men kunnen zeggen dat een computer tenslotte maar een grote rekenmachine is, die de inlichtingen die haar worden verstrekt logisch, juist en vooral met een fantastische snelheid kan verwerken. Waar we alleszins niet aan moeten twijfelen is dit: dat er in de toekomst steeds meer en meer gebruik zal van gemaakt worden. Niet alleen in de ruimtevaart en andere grote projecten maar ook eenvoudig om de boer te helpen bij het nemen van zijn beslissingen bij de leiding van zijn bedrijf."

Op het gebied van digitalisering liep de melkveehouderij voorop in de landbouwsector door de toepassing van automatisering en datamanagement voor individuele koeien. Al in de jaren 80 werden melkveebedrijven uitgerust met systemen voor koeherkenning. In een artikelenreeks in 'De Boer' werd ook de varkenshouder warm gemaakt voor automatisering. Toch was het besluit om voorlopig geen gekke investeringen te doen. François Maes schreef toen: "De bedrijfscomputer is vandaag nog maar voor weinig bedrijven weggelegd. De nodige programma's om er alles uit te halen ontbreken voorlopig nog, maar de toegangsdrempel wordt steeds lager. Ogen openhouden dus ... Wij doen dat ook en houden u verder op de hoogte." Waarvan akte! ■

Boer&Tuinder

Maandblad voor leden
van Boerenbond

ISSN 0772-7054

REDACTIE

Elisabeth Mertens (directeur),
Tessa De Prins (woordvoerder),
Sandra Michiels (hoofdredacteur),
Liesbet Corthout (adjunct-hoofdredacteur),
Jo Gennez (redactiecoördinator),
Gerrit Budts, Ivan De Clercq, Tom Dewanckele
en Sanne Nuyts (journalist),
Christel Vanhoof (redactiesecretariaat).

VORMGEVING

Kris Thielemans en Frank Taillieu
(grafisch redacteur)
Basiel Dehasselaer, Hans Haegemans
(vormgeving).

REDACTIEADRES

Diestsevest 40, 3000 Leuven,
boer&tuinder@boerenbond.be
T: 016 28 61 55

RECLAMEREGIE MEDIASERVICE

Philippe Persoons (verkoop),
Eleni Baert (productie en administratie).

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

Loes Lysens, Boerenbond vzw,
Diestsevest 40, 3000 Leuven

DRUKKERIJ

Graphius Group, Oostakker

Voor het overnemen van artikelen uit
Boer&Tuinder is steeds schriftelijke
toestemming van de redactie nodig.
Bronvermelding is altijd verplicht.

Boer&Tuinder niet ontvangen?

Bel 016 28 60 00 of mail naar
tijdschriften@boerenbond.be

Wil je adverteren in Boer&Tuinder?

Neem contact op met Mediaservice
016 28 63 33 of info@mediaservice.be
www.mediaservice.be

Zoek je andere info?

Recente marktberichten,
de contactgegevens
van je consulent, het startuur
van een voordracht ...
raadpleeg onze website:

www.boerenbond.be

Volg ons op Facebook,
www.facebook.com/boerenbond

Volg ons op Instagram,
[@boerenbond.be](https://www.instagram.com/boerenbond.be)

20-22 februari

Agridagen Ravels

Kom zeker langs op de Boerenbondstand, toon ons de app op je smartphone en laat je gegevens achter. Iedere dag verloten we onder diegenen die ons de app komen tonen 15 sets met draadloze earbuds van topkwaliteit. Zo luister je binnenkort en in stijl naar de Boer&Bondig-podcast.

Bezoek onze stand in hal 1
nr. 1341 en win een set oortjes!

Tip

28 februari tot 8 maart

Week van de vrijwilliger met als
thema 'jij bent Bijzonder'. 2026 is
ook Internationaal Jaar van de
vrijwilliger, uitgeroepen door de VN.

15 maart

Deadline mestbankaangifte.

Boerenbond pleit voor
uitstel, omdat landbouwers
deze keer aanzienlijk meer
gegevens moeten
aanleveren.

Wil je deelnemen aan Dag van de landbouw?

Of twijfel je nog? Neem dan
voor 15 maart contact op met je
consulent of stuur een mail naar
info@dagvandelandbouw.be

Milieuvriendelijke
wikkel rond je magazine

Het omhulsel van deze *Boer&Tuinder*
is van papier en mag dus ook bij het
papier gesorteerd worden.

Ready. Set. Grow!

Geniet van onze melkpoederactie tot 31 maart 2026 en registreer je voor de jongveeaudit

Bij Aveve zorgen we er graag voor dat jouw kalveren goed uit de startblokken schieten! Wij helpen je graag met gericht advies en praktische tips, afgestemd op de noden van jouw bedrijf. Vraag vandaag nog jouw gratis jongvee-audit aan en ontdek hoe we samen de groei kunnen optimaliseren!

Aankoopactie

Voor elke genoemde aankoop van Aveve Spraystart melkpoeder tijdens de actieperiode ontvang je een praktisch cadeau.

Cadeaus zijn niet cumuleerbaar.

voerschaal
vanaf 500 kg

kalverdekje
vanaf 750 kg

bodywarmer
vanaf 1500 kg

Scan de QR-code
en vul het online
formulier in om je
jongveeaudit aan te
vragen. Wij nemen
snel contact met je op.

Meer MELK!

Dat kan met KWS ALLINNO & KWS EMPORIO!*

Profiteer van hoge zetmeelopbrengsten en uitzonderlijke energieconcentratie: uitstekende voederkwaliteit, meer energie in het rantsoen – **dé energieboost voor uw melkproductie.**

KWS ALLINNO

De all-in maïs

- Zeer vroeg (FAO 210)
- Dubbeldoel: silo- en korrelmaïs
- Indrukwekkende korrelopbrengst voor top voederwaarde
- Uitzstekende restplantverteerbaarheid
- Snelle grondbedekking

KWS EMPORIO

De heerser van het veld

- Vroeg (FAO 215)
- Energierijke dubbeldoelmaïs: silo- en korrelmaïs
- Goede jeugdgroei
- Hoge voederwaardeopbrengst (korrelopbrengst)
- Stevig gewas dat presteert in alle omstandigheden

* Een podiumplaats op gebied van financiële opbrengst (Varmabel 3 jaar)

Bekijk alle
EnergyBoost
maïsrassen op
www.kws.com/be

SEEDING
THE FUTURE
SINCE 1856

